

TOIVAKKA

Elämisen elementit.

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA 2025–2026

SISÄLLYSLUETTELO

1. Kunnanjohtajan katsaus	1
2. Strategia	3
3. Talousarvion valmistelun taustatietoja	4
3.1. Talousarvio ja -suunnitelma	4
3.2. Talousarvion rakenne ja sitovuus	7
3.3. Talousarvion 2024 yleiset tavoitteet	8
3.4. Talousarviomuutokset	8
3.5. Yleinen taloustilanne	9
3.6. Kuntatalous	10
3.7. Toivakan talouden kehitys.....	17
3.8. Verotulot ja valtionosuudet	24
3.8.1. Kunnallisveroennuste	24
3.8.2. Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste	24
3.8.3. Valtionosuudet.....	25
6. Kuntakonserni.....	32
6.1. Kiinteistö Oy Toivakanhaka	34
6.2. Toivakan Lämpö Oy	35
7. Käyttötalousosa	36
7.1. Tarkastuslautakunta	36
7.2. Keskusvaalilautakunta	38
7.3. Kunnanvaltuusto.....	39
7.4. Hallintopalvelut.....	40
7.4.1. Kunnanhallitus	41
7.4.2. Hallinto- ja talouspalvelut	44
7.4.3. Henkilöstöpalvelut	46
7.4.4. Elinvoimapalvelut.....	48
7.5. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	52
7.5.1. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinto	52
7.5.2. Perusopetus	55
7.5.3. Esiopetus	63
7.5.4. Vapaa sivistystyö.....	66
7.5.5. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut.....	68
7.5.6. Vapaa-ajan palvelut	72
7.5.7. Varhaiskasvatus	75
7.5.8. Nuorisopalvelut.....	78
7.5.9. Hyvinvointipalvelut	80
7.6. Kuntaympäristölautakunta.....	83
7.6.1. Lupa- ja ympäristöjaosto	88
7.6.2. Kuntaympäristöpalvelujen hallinto	93
7.6.3. Yhdyskuntasuunnittelu	95
7.6.4. Jätehuolto.....	98
7.6.5. Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet)	100
7.6.6. Toimitilapalvelut (kiinteistöt, siivous-, kiinteistön- ja ruokahuoltopalvelut)	103
7.6.7. Maa- ja metsätilat.....	109
7.6.8. Vesi- ja viemärihuoltolaitos.....	112
8. Investointisuunnitelma 2024 - 2026	115
9. Tuloslaskelmaosa	116

10. Käyttösuunnitelmat.....	118
11. Rahoitusosa	120
12. Henkilöstösuunnitelma.....	121
13. Vuosikello	122

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2024 muuttaa Toivakan kuntaa, niin talouden kuin myös toiminnan osalta. Muutoksen taustalla on etenkin hyvinvointialueuudistus, ja sen rahoitusmalli sekä toimintaympäristössä tapahtuvat useat samanaikaiset muutokset. Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitusmalli rakennettiin leikkaamalla vain kuntien veroja ja valtionosuuksia hyvinvointialueelle. Koska valtionosuusjärjestelmää ei ole uudistettu vastaamaan tarkoitustaan, se kohtelee eri kuntia ja alueita hyvin eriarvoisesti. Keski-Suomen kunnat kärsivät hyvinvointialueuudistuksen rahoitusmallista erityisen paljon, valtionosuudet laskevat Keski-Suomessa lähes 30 prosenttia.

Valtionosuusleikkausten lisäksi kuntien rahoitusasemaa heikentää verotulojen lasku ja korkeista koroista johtuvat laina- ja rahoituskustannukset. Taustalla vaikuttaa maailmantalouden taantuma ja globaalin pandemian jälkeinen sodan ja konfliktien ruokkima epävarmuus.

Talouden suhdannevaihtelua pysyvämpänä kehityksenä voidaan tunnistaa, että julkinen talous heikentyy lähivuosina ja velkasuhteen kasvu jatkuu. Talouden rakenteelliset ja suhdanneperusteiset haasteet yhdistettynä hyvinvointialueuudistukseen tarkoittavat läpi suomalaisen kuntakentän sitä, että suurin osa manner-Suomen kunnista joutuu nostamaan tulo- ja kiinteistöveroja tai tekemään alijäämäisiä tuloksia.

Toivakan talousarviota on valmisteltu vastaamaan kolmeen haasteeseen: talouden – ja toimintaympäristön muutos, kunnan rahoitusaseman heikentyminen sekä alijäämän kattamisveloitteen saavuttaminen.

Talousarviota on valmisteltu tilanteessa, jossa kunnan rahoitusasema heikentyy. Valtionosuudet laskevat noin 274 000 euroa verrattuna vuoteen 2023, verotulot eivät kasva ilman lisätoimenpiteitä ja lainanhoitokustannukset pysyvät korkotason vuoksi korkealla. Toivakan kunnan voimassa oleva talouden tasapainotusohjelma ei ole toteutunut suunnitellusti eikä voimassa oleva taloussuunnitelma ole riittävä kattamaan kertyneitä alijäämiä vuoden 2024 loppuun mennessä.

Kunta on vastannut heikentyneeseen taloustilanteeseen avaamalla talousarvion valmistelun pohjana elokuusta asti ollut jo entuudestaan tiukan talousraami, ja hakemaan lisäsäästöjä. Talousarvioesityksellä on myös henkilöstövaikutuksia, mutta suurimmat henkilöstövaikutukset muodostuivat taloudellisin ja tuotannollisin perustein koko kunnan henkilöstöä koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden kautta. Kunta on lisäksi laskenut kuntaympäristöpalveluiden investointitasoa vuodelle 2024, myynyt metsäkiinteistöjä sekä hyväksynyt Savonlinnan kaupungin osotarjouksen kaikista kunnan omistamista Suur-Savon Sähkön osakkeista (491 osaketta). Toivakan kunta on myös korottanut sekä tulo- että kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2024.

Toiminnallisesti arvioimme kaikkia kunnan järjestämiä ja tuottamia palveluita avoimin mielin ja uusin ajatuksin, ja tunnistamme kuntayhteistyön merkityksen. Olemme jo nyt osa Keski-Suomen hyvinvointialuetta, eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmistelua, koulutuskuntayhtymää, seudullista joukkoliikennetoimintaa ja esimerkiksi matkailun edistämistoimintaa. Hoitamme maaseutuhallinnon palveluita yhteisen maaseutuasiamiehen kautta, ja tulevaisuudessa pystymme hyödyntämään seudullisen yhteistyön kautta myös rakennusvalvontaa. Yhteistyötä tehdään palvelualueiden ohella valtion, hyvinvointialueen, muiden kuntien sekä yksityisen ja kolmannen sektorin eri toimijoiden kanssa.

Talousarvion 2024 tavoitteet on johdettu kuntastrategiasta, jonka tarkoituksena on ohjata koko kunnan toimintaa ja kehittämistyötä. Visiomme yhdessä toimivasta Toivakasta, joka tuntuu kodilta, ohjaa ajatteluamme. Kunnan talouden sopeuttaminen vastaamaan talouden kantokykyä ja kunnan toiminnan uudistaminen vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä ovat edellytykset Toivakan kuntastrategian toteuttamiselle. Tämä on myös edellytys uuden kasvun ohjelmalle, jolla kasvamme ja kehitymme elinvoimaisena ja omaleimaisena kehyskuntana, jossa yhdistyvät turvallinen ja hyvä arki sekä luonnonläheisyys. Uusi kasvu ei synny pelkästään kunnantalolla, onnistumme siinä yritysten, seurakuntien, järjestöjen, seurojen muodostaman yhteistyön ja yhteisöllisyyden avulla. Tässä työssä jokaisen kuntalaisen näkemyksillä, ideoilla ja ajatuksilla on merkitystä ja kasvuvoimaa.

Touko Aalto

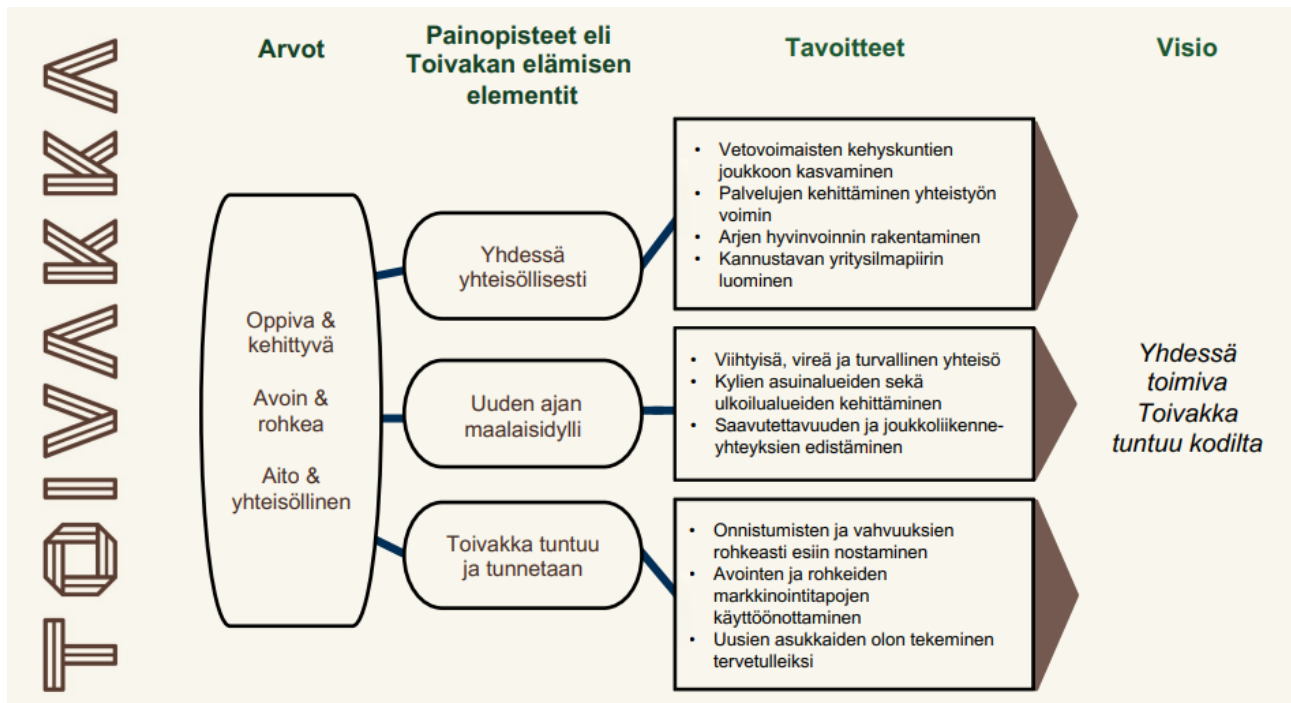
Vt. kunnanjohtaja

2. STRATEGIA

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Toivakan kuntastrategia on päivitetty valtuustokauden 2021–2025 alussa ja kunnanvaltuusto on sen hyväksynyt 14.2.2022, §:ssä 5. Kuntastrategia on laadittu vuosille 2022-2030.

Kuntastrategian laadinnassa osallistettiin luottamushenkilöiden lisäksi myös kuntalaisia ja henkilöstöä monin eri osallistamisen menetelmin. Kuntastrategiasta pohjautuvat strategiset tavoitteet on huomioitu tässä talousarviossa jokaisen palvelualueen osalta.

3. TALOUSARVION VALMISTELUN TAUSTATIETOJA

Kuntalain taloutta koskevat uudet säädökset ovat tulleet voimaan 1.5.2015. Lain 110 §:ssä on säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta.

3.1. Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtävällä alueellaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

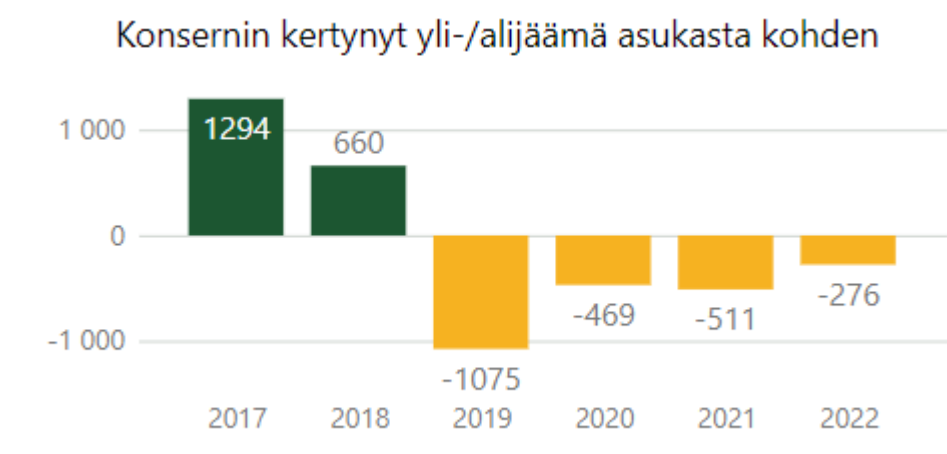
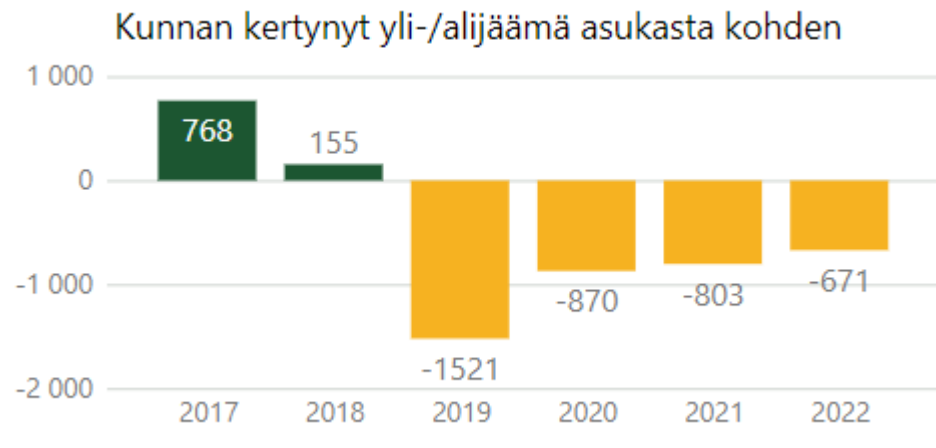
Kunnan talousarvion liitteenä voi olla keskeisimpien tytäryhteisöjen talousarviot (JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma).

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa (Kuntal. 37 §). Toivakan kuntastrategian päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2022 ja se huomioidaan tämän talousarvion tavoiteasetannassa.

Eriyisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräajassa ja jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa voidaan käynnistää arviointimenettely.

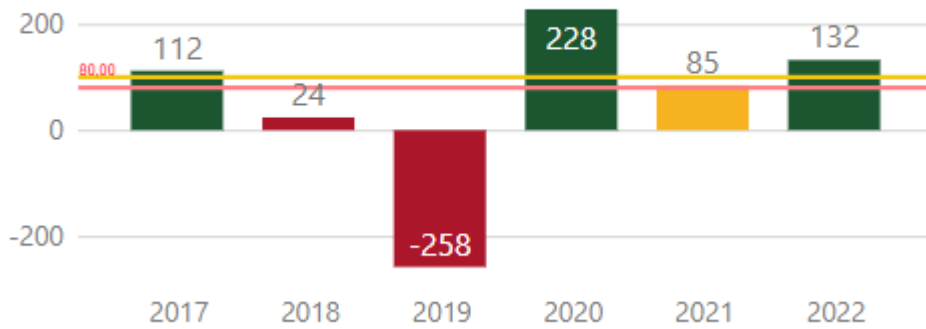
Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot: 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.

2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

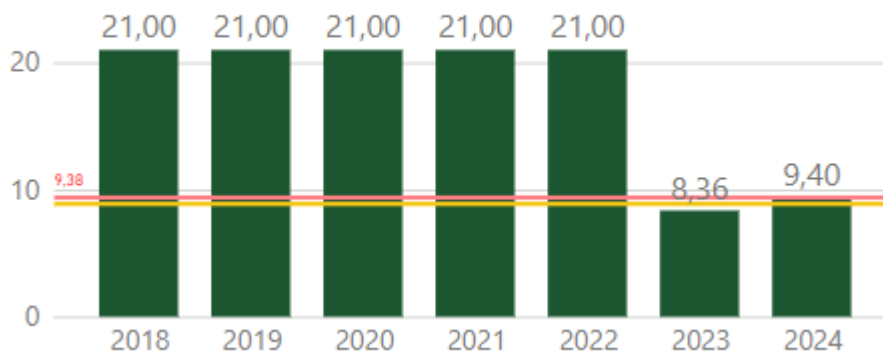

Arviointikriteerit, joiden kaikkien neljän tulee täytyä

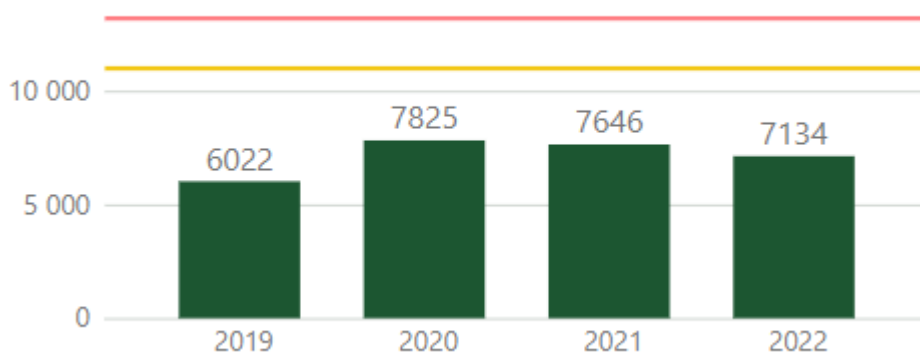
Konsernin vuosikatteen suhde poistoihin, %

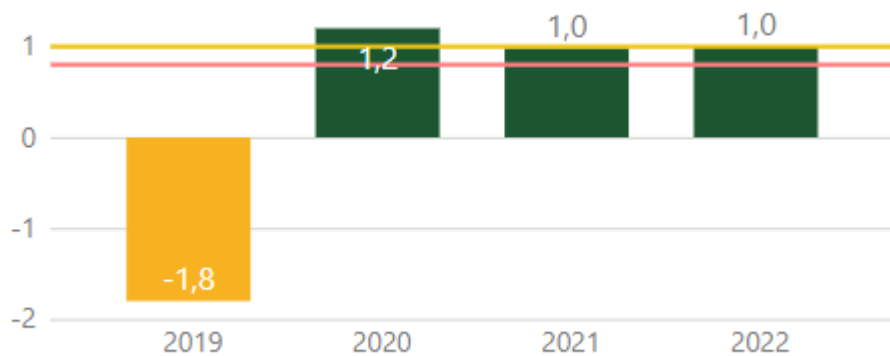
Tuloveroprosentti

Konsernin lainat ja vuokravastuut asukasta kohden

Konsernin laskennallinen lainanhoitokate

Kuntalaissa määritellään edelleen tunnuslukujen raja-arvot, jotka kuvaavat kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Kuntien olisi tarpeen tunnistaa myös tilanteet, joissa kunta on lähellä raja-arvon täyttymistä. Hallituksen esityksessä on esitetty myös väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Talouden tasapainossa pitäminen edellyttää huolellista taloudenhoitoa, kun kunnan oman toiminnan tuotot ovat supistuneet.

3.2. Talousarvion rakenne ja sitovuus

Toivakan kunnan taloussuunnitelma on laadittu vuosille 2024–2026. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio jakautuu käyttötalouteen, tuloslaskelmaosaan, investointeihin ja rahoitusosaan. Talousarvion tuloslaskelma- ja rahoitusosa kuvaavat kunnan kokonaistaloutta, käyttötalous- ja investointiosalla taas ohjataan toimintaa.

Kunnanvaltuusto päättää käyttötalousosan tehtävät, joille se asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tuloslaskelman toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut ovat sitovia. Lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja, kuten esim. kuntatodistuksia ei lasketa mukaan ottolainojen nettomuutokseen.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia välittömästi saattaa toimitelinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Työllistämiskipalkat on talousarviossa varattu keskitetysti hallintopalveluiden talousarvioon, josta ne käytön mukaan siirretään kunkin yksikön talousarvioon vuoden aikana.

Vuoden 2024 talousarvio on nettositova lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuuston nähden sitova. Talousarvion sitovuus valtuustoon nähden vuonna 2024 koskee vain ulkoisia menoja ja tuloja edellä kuvatun mukaisesti.

3.3. Talousarvion 2024 yleiset tavoitteet

Talousarviossa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Kunnan yleiset tavoitteet ohjaavat koko kunnan toimintaa ja palvelualueiden tavoitteiden asettamista. Tavoitteiden ja määrärahasiirtojen tulee olla linjassa siten, että tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.

Palvelualuekohtaiset tavoitteet esitetään käyttötalousosan yhteydessä. Tavoiterunko pohjautuu kuntastrategiaan.

Kuntalain 110 §:n mukaan tavoitteet tulee sitoa niihin osoitettuihin voimavaroihin. Tämä tarkoittaa, että talousarviossa osoitetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tulot. Toisaalta tavoitteiden tehtävänä on osoittaa, mitä vaikutuksia varojen käytöllä on tarkoitus saada aikaan.

Talousarvion 2024 pääpainopistealueet toiminnassa ja taloudessa

- kunnan talouden vahvistaminen ja talouden kestävydestä huolehtiminen
- ennaltaehkäisevä toiminta ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen
- osallistuminen aktiivisesti kunta- ja seutuyhteistyöhön, kunnan edunvalvonta sekä yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa
- digitalisaation hyödyntäminen työmenetelmien kehittämiseksi
- yritys- ja omakotitonttimyynnin ja markkinoinnin tehostaminen
- yritystoiminnan ja elinvoiman kehittäminen
- harrastusmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan ylläpitäminen ja lisääminen
- osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

3.4. Talousarviomuutokset

Toimielimet voivat tehdä määrärahasiirtoja sitovuustason sisällä. Perusteluista poikkeava toiminta, hanke tai hankinta vaatii kunnanvaltuuston myöntämän määrärahan. Poikkeuksena lisäämäärärahan hakemiselle ovat sellaiset kesken talousarviovuotta aloitettavat projektiluontoiset toiminnot, joille on talousarviossa varattu määrärahaa ja siten hyväksyty jo valtuustossa. Mikäli kyseessä oleville toiminnoille saadaan menojen katteeksi kokonaisuudessaan ulkopuolinen rahoitus tai mikäli toiminnon omavastuuosuudelle on talousarviossa varattu määrärahaa, voidaan tällaiset projektiluontoiset toiminnot hyväksyä ko. toimielimessä.

Talousarviovuoden aikana voi olla perusteltua tehdä toiminnallisia muutoksia, jolloin tulee siirtää määrärahoja sitovuustasolta toiselle. Silloin, kun ei synny lisäämäärärahatarvetta, voidaan määräraha siirtää sitovuustasolta toiselle ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Päätöksen tekee se toimielin, jolle kulloinkin kysymyksessä olevan asian päätösvalta kuuluu. Talousarviossa hyväksytyt toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia ja ne kuuluvat talousarvion perusteluosaan. Tuloslaskelmaosaan sisältyy valtuustoon nähden sitovia määrärahoja kuten verotulot, valtionosuudet sekä korkotulot ja -kulut. Muilta osin tuloslaskelmaosa on luonteeltaan perusteluosaan kuuluva.

Investointiosassa valtuuston sitovat määrärahat ovat investoinnit brutto/investointi. Investointiosassa esitetään investointien kokonaiskustannusarvio ja ehdotettu talousarvio- ja suunnitelmavuosien määrärahat. Investointihankkeelta toiselle tehtävistä määrärahasiirroista päättää kunnanvaltuusto. Tilikauden käyttämätön määräraha ei siirry seuraavalle vuodelle muutoin kuin investointikohteen jäädessä keskeneräiseksi.

3.5. Yleinen taloustilanne

Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntien talouskehitys

Suomen talous

Valtiovarainministeriö julkaisi 9.10.2023 taloudellisen katsauksensa (Syksy, 2023), jonka mukaan Suomen talous on taantumassa loppuvuoden ja kasvua on odotettavissa jo ensi vuonna. Katsauksen mukaan, Suomen talous ei kasva siis vuonna 2023 kun hintojen ja korkojen nousu vähentää kotitalouksien kulutusta sekä yksityisiä investointeja. Inflaation hidastuminen ja palkan korotukset kääntävät talouden 1,2 prosentin kasvuun vuonna 2024. Investointien ja kulutuksen kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja BKT kasvaa 1,8 prosenttia.

Valtiovarainministeriön katsauksen mukaan, inflaatio hidastuu ja palkankorotukset lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Hintojen nousu hidastuu laaja-alaisesti ja inflaatio on 2,2 prosenttia vuonna 2024. Palkat ja etuudet nousevat, ja ostovoiman paranemisen myötä yksityinen kulutus kääntyy kasvuun ensi vuonna.

Syksyn katsauksen mukaan, työllisyydessä on odotettavissa notkahdus, mutta sen odotetaan edelleen säilyvän korkeana. Kasvun osittaisella pysähtymisellä on vaikutusta myös työllisyyteen, mutta lasku on kuitenkin jäämässä lyhytaikaiseksi. Avoimia työpaikkoja on edelleen paljon, vaikkakin niiden määrä on selvästi vähentynyt. Työttömyysaste oli viimeksi näin matalalla tasolla 1990-luvun alussa. Työllisyysaste jatkaa lievän laskun jälkeen nousuaan ja on edelleen ennätystasolla.

Asuntoluottojen korkojen nopea kasvu on hyydyttänyt asuntomarkkinat ja asuntorakentaminen onkin jyrkässä laskussa. Tämä näkyy myös uusien kohteiden aloituksissa, ja on jäänyt huipustaan noin 40 %. Muu rakentaminen pitää kuitenkin aktiiviteettia pinnalla. Valtiovarainministeriön syksyn katsauksen mukaan, asuinrakentaminen vähenee vuosina 2023 ja 2024. Riski on myös olemassa, että kehitys on vielä heikompa.

Energiasiirtymä kuitenkin kohentaa tilannetta ja lisää investointeja, erityisesti tuulivoimaan investointisuunnitelmia on poikkeuksellisen paljon. Suurin osa energiasiirtymän investoinneista toteutunee vasta vuosikymmenen lopulla vaikkakin lähivuosille investointeja on paljon. Suunnitelmat kuvastavat myös Suomen kilpailukyvyyn olevan kunnossa.

Suomen taloudelliseen katsaukseen sisältyy myös riskejä. Asuntorakentaminen voi laskea odotettua enemmän. Mikäli hintojen ja korkojen nousu jatkuu vielä pitkään, on sillä vaikutuksia negatiivisesti kotitalouksien kulutukseen sekä asunto- ja rakennusmarkkinoille. Myös maailmantalouden muutoksilla on vaikutusta, mikäli se kehittyy heikommin erityisesti Kiinassa ja Saksassa. Venäjän ja hyökkäys sekä geopoliittiset ja ympäristöriskit aiheuttavat epävarmuutta ja lisäävät talouteen häiriötekijäitä. Myös viimeisimmät tapahtumat Lähi-Idässä tulevat pitämään epävarmuutta kasvavassa määrin pinnalla. Toisaalta investointien kasvu voi myös yllättää positiivisesti

ja mikäli kotitalouksien tulot kasvavat ja hinnat laskevat, voi kulutus kasvaa ennusteita enemmän. Epävarmuutta ja riskejä Valtiovarainministeriön ennusteeseen siis sisältyy.

Kuntien taloudellinen kehitys

Kuntarahoituksen Q3/2023 suhdanne-ennusteen mukaan kuntatalouden suurimmat haasteet ovat rahoituslaskelmissa. Heikkenevä vuosikate pienentää investointien tulorahoitusta, ja samaan aikaan investointien kustannukset ovat nousseet muun muassa rakennuskustannusten kasvun vuoksi. Tämä on ollut myös kunnan tulevan vuoden talousarvion ja suunnitelmavuosien laadinnassa keskeisessä asemassa.

Kuntarahoituksen suhdanne-ennusteen mukaan, suhdanne heikkenee ja ensi vuosi tietää tiukoja aikoja myös kunnille, vaikka jotain positiivisen kasvun ituja on nähtävissä. Asuntotuotannon pudotus leikkaa Suomen talouskasvua merkittävästi ja kunnat tarvitsevat lisää rahaa investointeihin. Ennusteen mukaan kuntien lainakanta kasvaa noin kahdella miljardilla eurolla vuodessa.

Rakennusalan ahdinko ja näkymät ovat heikot. Kasvavista konkurssimääristä sekä työllisyyden vähenemisestä koituvat vaikutukset painottuvat vuoteen 2024. Työttömyys on jo kääntynyt lievään nousuun. Kuntarahoituksen ennusteen mukaan talouskasvu vuodelle 2023 on -0,3 prosenttia ja sama suunta jatkuu vielä ensi vuodelle. Vihreän siirtymän investoinnit ja kiihtyvä työperäinen maahanmuutto piristävät talouden toimeliaisuutta ennustejakson lopulla. Bruttokansantuotteen ennusteen mukaan odotetaan kasvavan vuonna 2025 noin kaksi prosenttia ja työttömyyden kääntyvän laskuun.

Ennusteen mukaan kuntien on tarkasteltava investointejaan kriittisesti ja tehostettava toimintaansa. On selvää, että kuntakentällä tullaan väistämättä näkemään tuttuja ratkaisuja: talousohjelmia, palveluverkon tiivistämistä ja veronkorotuksia. Myös TE-uudistuksen ja sitä kautta kunnille siirtyvän suhdanneriskin hallinta tulee kuormittamaan kuntia. Kuntarahoituksen näkemysten mukaan, hallitusohjelman osalta kunnat selvisivät säikähdyksellä, vaikkakin se sisältää vielä monia avoinna olevia asioita, joilla on suoraan tai epäsuoraan vaikutusta kuntien talouteen. Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamisen työ on alkanut ja sen on tavoitteena astua voimaan 1.1.2026.

3.6. Kuntatalous

Kuntatalousohjelman näkymät

Kuntatalousohjelma on laadittu vuoden 2024 talousarvioesityksen ja pääministeri Orpon hallituksen ensimmäisen julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä.

Kuntatalousohjelma syventää talousarviovalmistelun ja julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia.

Ohjelmassa arvioidaan kuntatalouden tilaa sekä kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä valtion talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella ja päätetyillä toimenpiteillä.

Painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja valtion toimenpiteiden tarkastelussa.

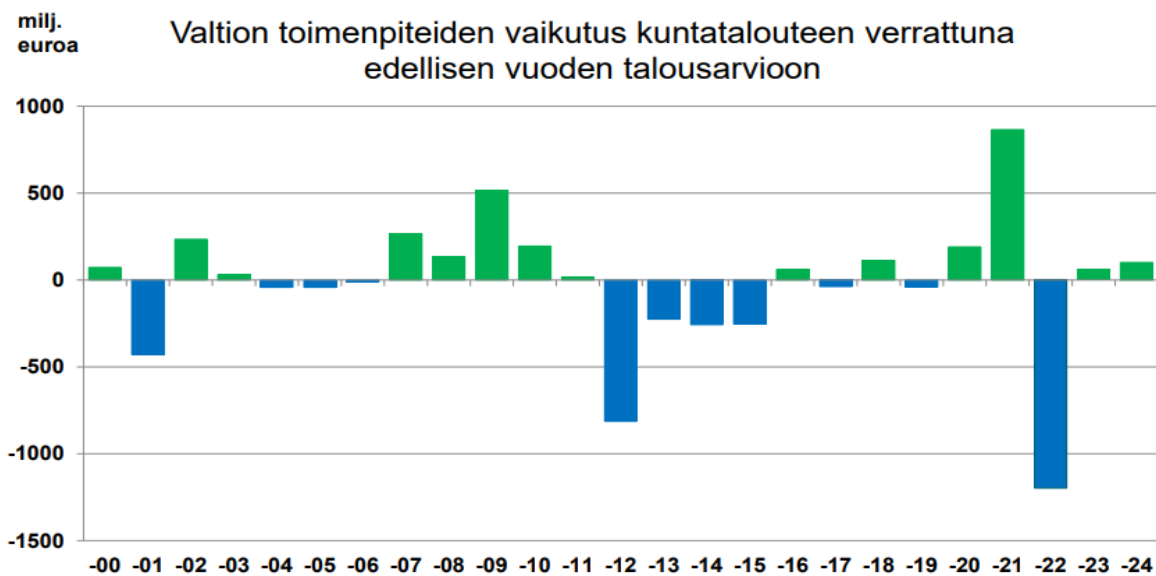
Rahoituksen riittävyyttä ja kuntatalouden kehitystä arvioidaan koko kuntatalouden lisäksi kuntakoryhmittäin.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tämä edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

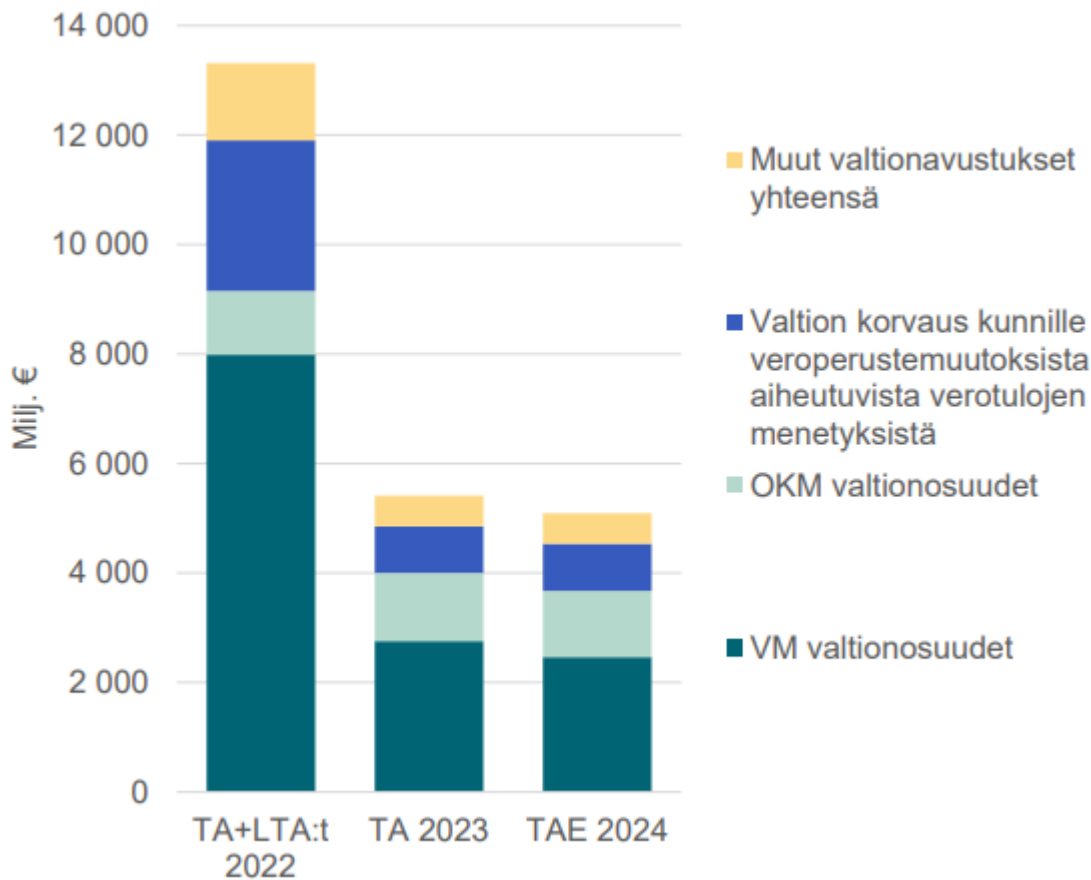
Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Myös hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikeus kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti.

Kuntatalouden vahvistuminen johtuu ennen kaikkea maapohjan kiinteistöveron alarajan korotuksesta. Tätä vaikutusta pienentää kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistettava yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava säästö.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan 5,1 mrd. euroa vuonna 2024

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden tasoa alentaa sote-uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten jälkikäteistarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö.

Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut kasvavat noin 6,2 mrd. euroon, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa.

Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 2,5 mrd. euroa vuonna 2024

Valtionosuutta vähentävät:

- Sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta aiheutuva pysyvä vähennys on -224 milj. euroa.
- Tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan takautuvasti vuodelle 2023. Valtionosuuteen kohdistetaan tästä johtuen 112 milj. euron määräaikainen vähennys vuosille 2024 ja 2025.

Valtionosuutta lisäävät:

- Indeksikorotus (2,2 %) lisää valtionosuutta 53 milj. euroa. Vaikutus jää kuitenkin 24 milj. euroa tätä pienemmäksi, koska hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö.
- Tehtävämuutokset noin 9 milj. euroa.
- Määräaikaisten vähennysten päättyminen noin 15 milj. euroa.
- Perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (3,5 milj. euroa)

Kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä vuonna 2024. Se tehdään seuraavan kerran vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Sote-uudistuksessa siirtyvät kustannukset ja tulot on jälkikäteistarkistettu, laskelma lopullisen marraskuussa

Siirtyvät erät, milj. €	Syksyn 2022 arvion mukainen	Kevään 2023 arvion mukainen	Elokuun 2023 arvion mukainen	Muutos, syksy 22-syksy 23	Muutos, kevät 23-syksy 23
-Sote- ja pela-kustannukset	21 234	21 801	21 902	669	102
-Verotuskustannusten alenema	62	64	64	2	0
Siirtyvät kustannukset yhteensä	21 296	21 865	21 966	671	102
-Kuntien peruspalvelujen valtionosuus	5 361	5 361	5 361	-0	0
-Kunnallisvero	13 173	13 485	13 532	358	47
-Yhteisövero	817	913	905	88	-8
-Veromenetysten korvaus	1 944	1 944	1 944	0	0
Siirtyvät tulot	21 296	21 703	21 742	447	39
Erotus (valtionosuuden lisäsiirto)	0	161	224	224	63
Siirtyvät tulot yhteensä	21 296	21 865	21 966	671	102

Vähennetään valtionosuudesta 2024 alkaen (noin 40 €/as) ja vuoden 2023 osalta takautuvasti vuosina 2024 ja 2025

9

OKM:n hallinnonalan poimintoja kuntatalouteen vaikuttavista toimista

- Osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus. Rahoitus kohdennetaan valtionavustuksina varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestäjille. Vuonna 2024 määrärahalisäys on 50 milj. euroa mikä kohdistuu lähes kokonaan kuntiin.
- Valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman mukaisesti asteittain. Vuonna 2024 säästö on 10 milj. euroa josta 2,5 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin.
- Vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjiltä vähennetään suoritteita siten, että niiden yhteenlaskettu euromäärä on noin -20,5 milj. euroa vuodesta 2024 lukien, mistä kuntiin kohdistuu arviolta 11,5 milj. euroa.
- Oppimisen tukea ja opinto-ohjausta vahvistetaan ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa mukaan lukien TUVA-koulutus. Tarkoitukseen osoitetaan pysyvää rahoitusta 10 milj. euroa vuonna 2024, kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 8 milj. euroa vuonna 2024.
- Väestön liikunnallisuuden edistämiseksi hallitus käynnistää Suomi Liikkeelle –ohjelmakokonaisuuden, mihin on hallituskaudella varattu 20 milj. euroa vuosittain. Alustavasti arvioituna tästä kohdentuisi kuntatalouteen avustuksina yli puolet.

Poimintoja kuntatalouteen vaikuttavista toimista muilta hallinnonaloilta

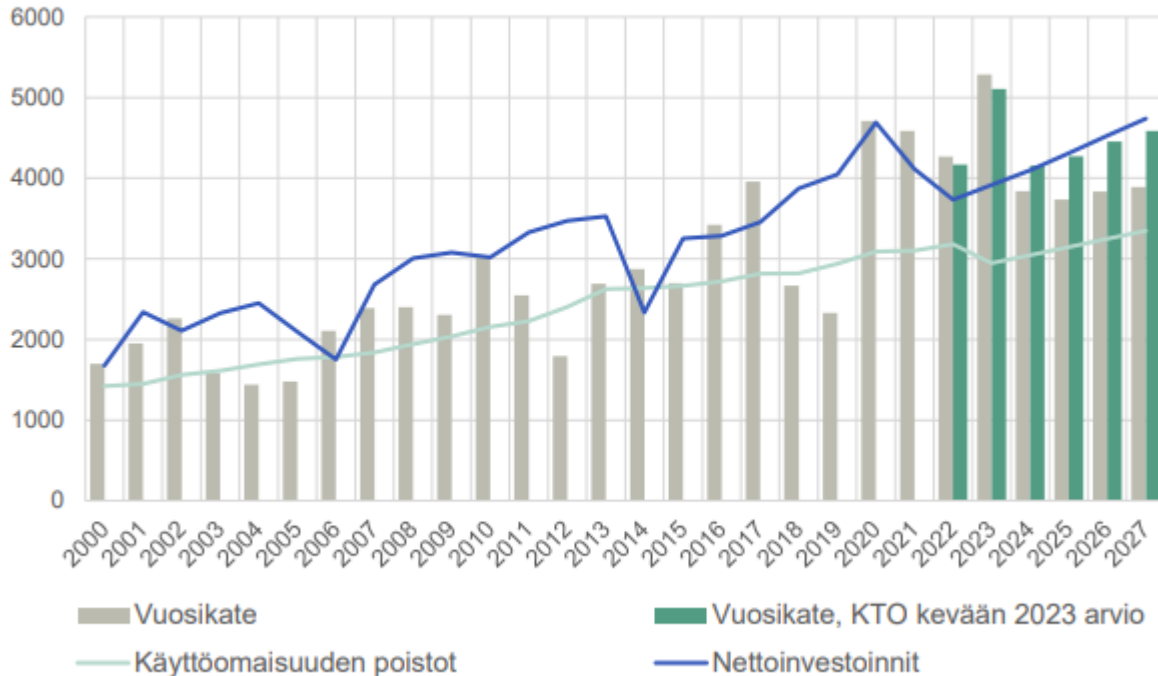
- Maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen.
- Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan.
- Valtio tukee vuosittain suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä. Vuosina 2024–2027 suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen osoitetaan 9,8 milj. euroa ja keskisuurten kaupunkiseutujen tukeen 8,1 milj. euroa vuosittain.
- Työttömyysturvaan, lapsilisiin ja asumisen tukiin tehtävillä muutoksilla on välillisiä vaikutuksia erityisesti kuntien rahoitusosuuteen työttömyysturvasta ja perustoimeentulotuesta. Myös kuntien verotulojen arvioidaan vähenevän muutosten seurauksena.
- Erityisryhmien asunto-olojen parantamiseen tarkoitettua investointiavustusta leikataan vuodesta 2024 alkaen. Kuntien omistamien vuokrataloxyhtiöiden saama investointiavustus vähenee vuonna 2024 arviolta noin 14 milj. eurolla ja vuosina 2025-2026 noin 19 milj. eurolla vuosittain.

Kuntatalouden kehitysarvion taustaoletuksia

- Kuntatalouden kehitysarvio on luonteeltaan painelaskelma, jossa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi julkisen talouden suunnitelmaan 2025-2027 sekä valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja vuoden 2023 lisätalousarvioihin sisältyvät kuntatalouteen vaikuttavat toimet.
- Arvio ei sisällä kuntien ja kuntayhtymien omia toimia vuosille 2024–2027. Ne huomioidaan kehitysarviossa talousarvioiden valmistumisen jälkeen. Kuntien veroprosentit on pidetty vuoden 2023 tasolla.
- Koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Palvelutarpeen laskua on hieman loivennettu painelaskelmassa, sillä monissa pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Vuosikatteen riittävät poistoihin mutta eivät nettoinvestointeihin 2024–2027

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja investoinnit, milj. euroa

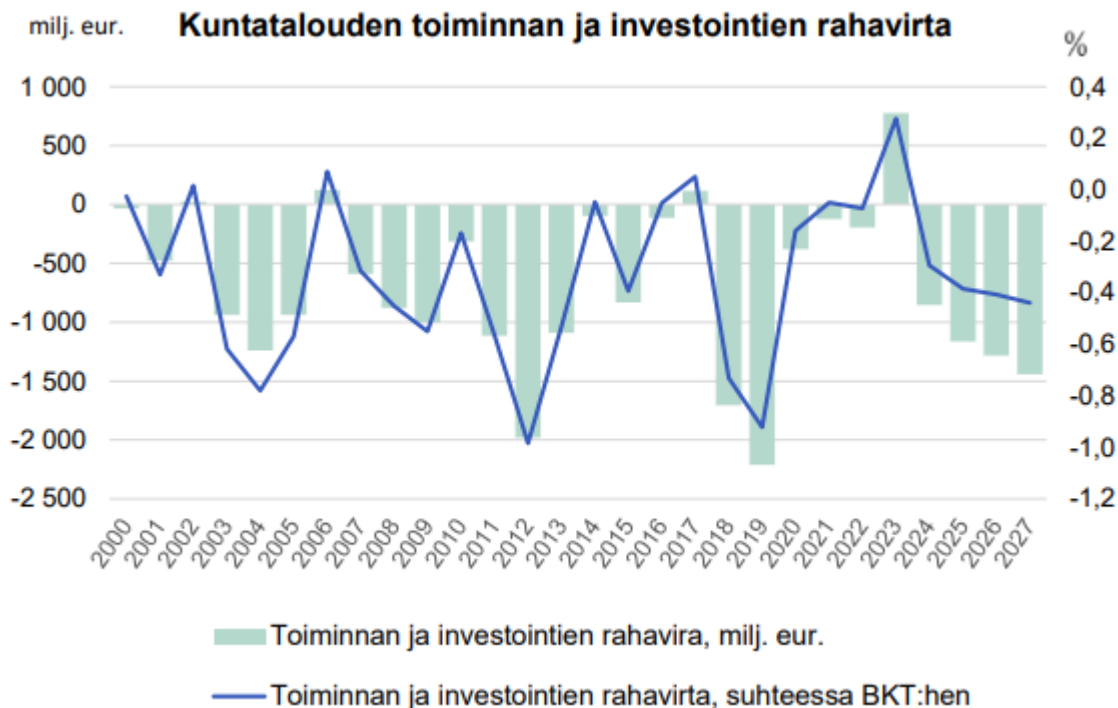

Lähde: TK, VK, VM

Vuosikatetta vahvistaa kuluvana vuonna soteuudistukseen liittyvät suuret verohännät.

- Vuosikatteen riittävät kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina mutta nettoinvestointeihin ne eivät riitä.
- Vuosien 2024–2027 vuosikatetta laskevat viime keväänä ennustetusta muutokset valtion- ja verotuloennusteissa.
- Hallituksen päätökset lisäävät kuntien tuloja hieman enemmän kuin menoja hallituskauden alkuvuosina, mutta niiden nettovaikutus koko kuntatalouteen on vuoden 2027 tasolla likimain kustannusneutraali.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta jää painelaskelmassa negatiiviseksi vuosina 2024–2027

- Palvelutarpeen lasku haastaa kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen.
- Kuntatalouden menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kuntaalan ansiokehitys.
- Työikäisen väestön väheneminen heikentää osaavan työvoiman saatavuutta ja kuntien veropohjaa.
- Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta jää painelaskelmassa negatiiviseksi vuosina 2024–2027.

Ennusteen riskit

- Positiiviset riskit
- Menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, jos kunnat pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta.
- Henkilöstöpula voi rajoittaa menojen kasvua (palvelujen saatavuuden kustannuksella).
- Kuntien laajan itsehallinnon vuoksi, kunnat pystyvät vaikuttamaan myös tulojen kehitykseen esim. kunnallis- ja kiinteistöveroprosentteja nostamalla.
- Negatiiviset riskit
- Nopeampi hintojen nousu (erityisesti ostot) ja henkilöstöpulan aiheuttama palkkakilpailu voivat nostaa menojen hintaa ennakoitua enemmän.
- Palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi.

Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine

- Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla
- Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat koko maan tasolla vuoteen 2026
- Tarkastelukauden loppua kohden mentäessä kaikissa kuntakokoryhmissä on korotuspainetta
- Isoin paine kohdistuu alle 5000 asukkaan kuntakokoryhmiin

Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
yli 100 000 asukasta	-1,6	-0,5	0,3	0,4	0,5	0,6
40 001 – 100 000	-0,2	-1,1	0,8	1,0	1,0	1,0
20 001 – 40 000	0,9	0,2	0,7	1,1	1,2	1,2
10 001 – 20 000	1,2	-0,0	1,1	1,7	1,7	1,7
5 001 – 10 000	-0,2	0,2	1,1	1,3	1,4	1,3
2 001 – 5 000	-0,3	0,1	0,9	1,9	2,3	2,5
alle 2 000	-0,4	-0,1	0,8	2,4	2,9	3,1
Manner-Suomen kunnat yhteensä	-0,5	-0,4	0,6	0,9	0,9	0,7

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä

- Vuonna 2023 negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä laskee seitsemään
- Tulevina vuosina negatiivisten vuosikatteen kuntien määrä kasvaa
- Näistä suurin osa on alle 5000 asukkaan kuntia
- Isoin muutos negatiivisen vuosikatteen kunnissa tapahtuu vuodesta 2023 vuoteen 2024 mentäessä, painottuen enimmäkseen pieniin kuntakokoryhmiin
- Kehyskauden lopussa negatiivisen vuosikatteen kuntia on yhteensä 26

Negatiivisten vuosikatteen kuntien lukumäärä	2022	2023	2024	2025	2026	2027
yli 100 000 asukasta	0	0	0	0	0	0
40 001 – 100 000	0	0	0	0	0	0
20 001 – 40 000	0	0	0	0	0	0
10 001 – 20 000	0	0	0	1	0	0
5 001 – 10 000	3	3	3	2	3	2
2 001 – 5 000	5	2	5	5	12	13
alle 2 000	6	2	9	9	11	11
Manner-Suomen kunnat yhteensä	14	7	17	17	26	26

3.7. Toivakan talouden kehitys

Kunnan toimintaympäristö

Väestö

Kunnan väkimäärä on pysynyt 2400 kuntalaisen molemmin puolin viime vuosina.

	2019	2020	2021	2022
Toivakka				
Väestö 31.12.	2 388	2 401	2 387	2 407
Väkiluvun muutos	-18	13	-14	20
Väkiluvun muutos, %	-0,7	0,5	-0,6	0,8
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	18,8	18,7	18,2	17,6
15-64-vuotiaiden osuus, %	53,8	53,1	53,1	53,2
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	27,5	28,2	28,7	29,2
Väestöllinen huoltosuhde	86,0	88,5	88,2	88,0
Taloudellinen huoltosuhde	165,0	172,8	164,9	.

	Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2021)								
	2024	2026	2028	2030	2032	2034	2036	2038	2040
Toivakka	92,1	87,9	87,8	88,1	89,9	90,3	90,3	88,6	89,9

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden osuutta suhteessa 15-64 vuotiaaseen väestöön. Se kertoo, montako lasta tai vanhuuseläkeläistä on sataa työkäistä kohti. Mitä alhaisempi luku on, sitä parempi huoltosuhde alueella on.

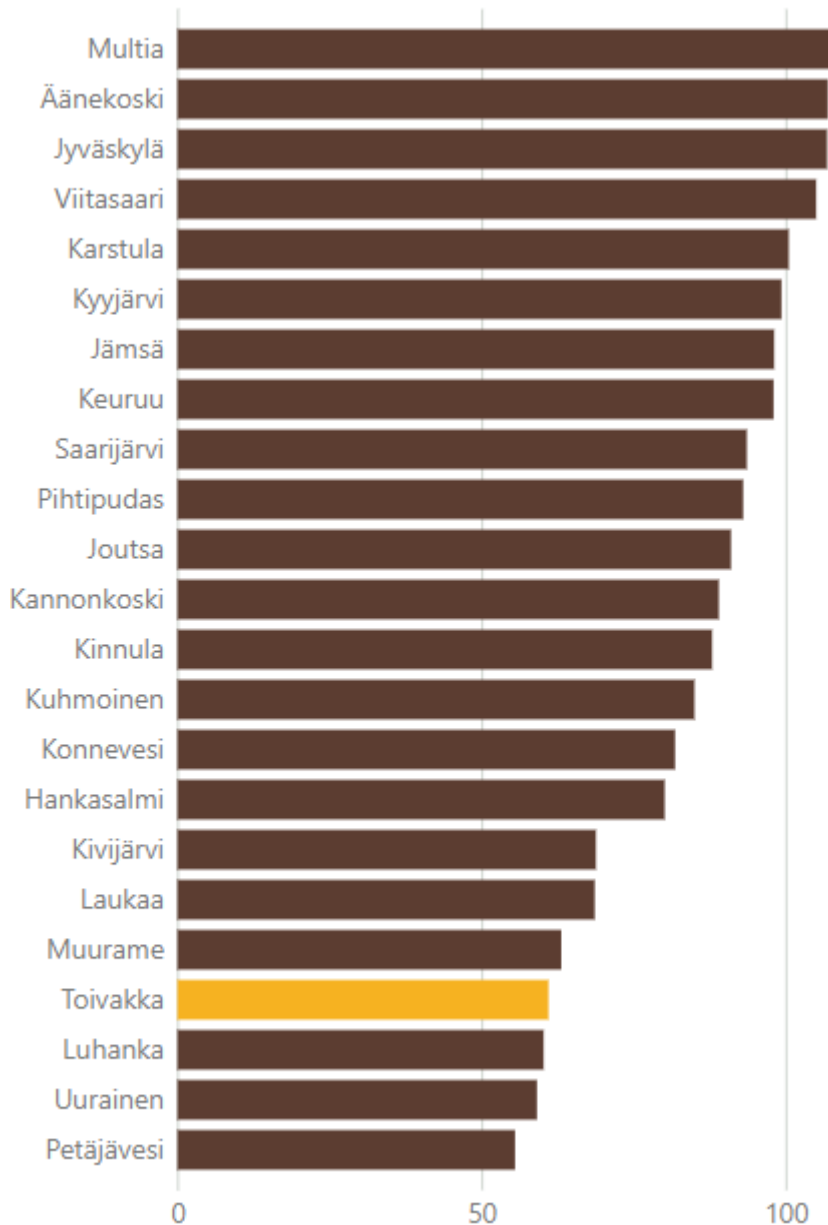
Syyskuun 2023 asukasmäärä oli 2362.

Asuntokuntia Toivakassa oli 1104 kpl vuonna 2022 ja vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus 15,50 %.

Elinkeinot ja työllisyys

Toivakan kunnan työpaikkaomavaraisuus (61 %) oli neljänneksi pienin Keski-Suomessa vuonna 2021. Alueen työpaikkoja oli 550 kpl ja alueelle pendelöivien lukumäärä oli 227 henkilöä. Palvelujen työpaikkojen osuus oli 57,60 %, alkutuotannon työpaikkoja 6,00 % ja jalostuksen työpaikkojen osuus oli 33,80 %. Työllisyysaste oli 74,90 % vuonna 2021.

Työpaikkaomavaraisuus

Työllisyys

Työttömiä työnhakijoita 30.9.2023 oli 59 kappaletta. Työttömien osuus työvoimasta oli 6,80 % ja lomautettuja työnhakijoita 9 kappaletta. Pitkäaikaistyöttömiä oli 24 kappaletta ja alle 25-vuotiaita työttömiä oli 5 henkilöä.

	Työllisyysaste, 18-64-vuotiaat, %	Työttömyysaste, 18-64-vuotiaat, %
Toivakka		
2017	74,4	11,8
2018	73,8	11,6
2019	73,4	9,8
2020	72,3	12,7
2021	74,9	10,1

Toivakan kunnan talouden kokonaisuus pääpiirteissään

Vuonna 2024 Toivakan kunnan

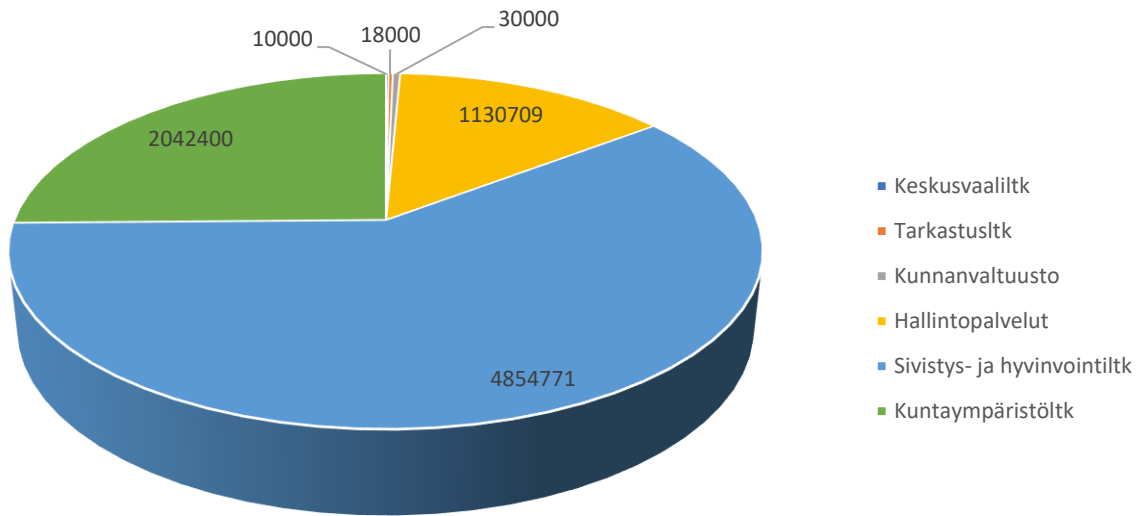
- vuosikate on 1,7 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on ylijäämäinen 924 000 euroa
- investointien määrä on arviolta 1,3 miljoonaa euroa
- lyhytaikaista velkaa on 1,9 miljoonaa euroa ja pitkäaikaista lainaa 6,9 miljoonaa euroa eli noin 3 600 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2024 talousarviossa toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate on -5,9 miljoonaa euroa. Se on 574 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2023 muutetussa talousarviossa. Toimintakulut vähenevät 922 000 euroa vuoteen 2023 verrattuna. Suurimmat vaikuttavat erät ovat maksetut palkat (yt-neuvottelujen lopputulos) ja sähkön hinnan normalisoituminen.

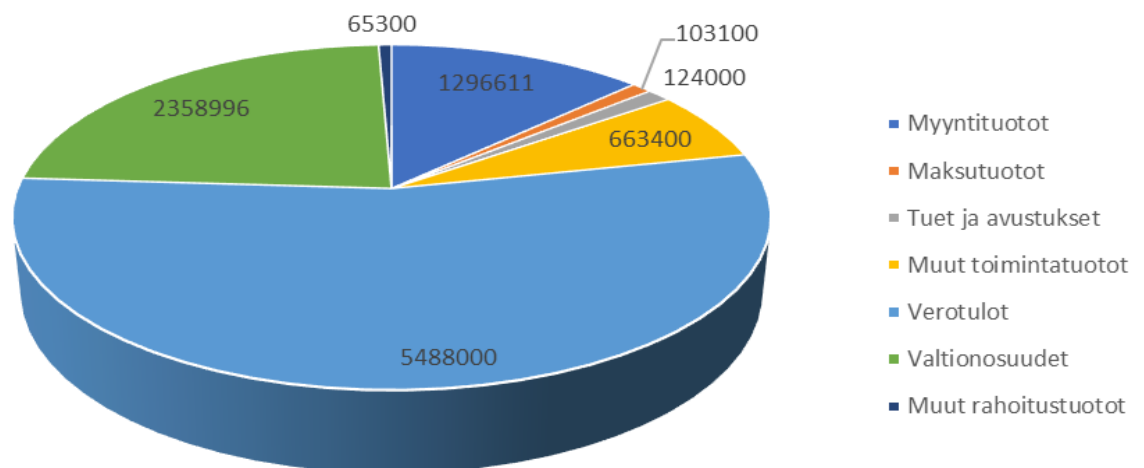
Toimintakulut jakautuvat seuraavasti:

- keskusvaalilautakunta 0,12 %
- tarkastuslautakunta 0,22 %
- kunnanvaltuusto 0,37 %
- hallintopalvelut 13,98 %
- sivistys- ja hyvinvointilautakunta 60,04 %
- kuntaympäristölautakunta 25,26 %

Toimintakulujen jakautuminen 2024

Tuottojen jakauma 2024

Vuoden 2019 lopussa Toivakan kunta kääntyi kumulatiivisesti 3,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Suurin syy alijäämän syntymiseen oli KSVH Oy:n lainatakausten realisoituminen yhteensä 3 331 806 euroa. Vuoden 2020 ylijäämä pienensi kumulatiivista alijäämää 1,5 miljoonalla eurolla. Hyvän tuloksen takasivat KSVH Oy:n saneerausohjelman mukaiset saatavien kirjaus 592 000 euroa, harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 330 000 euroa ja valtionosuuksien lisäys 514 000 euroa sekä verotulojen parempi kertymä 537 608 €. Vuosi 2021 pienensi kumulatiivista alijäämää 171 000 eurolla. Vaikka verotuloja kertyi 527 000 euroa enemmän alkuperäiseen talousarvioon verrattuna, kasvoivat kulut 467 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuosi 2022 pienensi kumulatiivista alijäämää 300 000 eurolla. Tähän vaikutti harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 430 000 euroa. Vuosien 2021–2022 haettiin valtuustolta lisämäärärahaa sairaanhoitopiirin alijäämien kattamista varten yli miljoonalla eurolla. Alijäämää on vielä kattamatta noin 1,6 miljoonaa euroa.

Alijäämän kattamisvelvoite

Savonlinnan kaupunki esitti Toivakan kunnalle ostotarjouksen 6 000 €/osake kaikista Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeista. Toivakan kunnanvaltuusto hyväksyi tarjouksen 23.10.2023 § 51. Savonlinnan kaupunginvaltuusto hyväksyi osakekaupan 13.11.2023. Päätös ei ole lainvoimainen.

Osana talouden tasapainottamista Toivakan kunnassa käynnistettiin yt-neuvottelut 2.10.2023. Yt-neuvotteluissa tavoitteena oli saada henkilöstömenojen vähentyminen vuodelle 2024 ja pitkäaikaisia henkilöstömenovaikutuksia. Tavoitteena oli saada 160 000 euron henkilöstömenojen vähennys vuodelle 2024. Yt-menettely päättyi 20.11.2023 ja neuvottelujen lopputulos oli tavoitteen mukainen.

Osana tasapainoista taloutta kunnanvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen Toivakan kunnallisveroprosentiksi 9,40 %. Kiinteistöveroprosentteihin tehtiin myös pieniä korotuksia.

Vuoden 2023 varovaisuuden periaatteella arvioitu tilikauden ylijäämä on 275 700 € ja vuoden 2024 arvioitu ylijäämä noin 946 000 euroa. Näillä ylijäämillä Toivakan kunta pystyy kattamaan kumulatiivista alijäämää 1 221 700 eurolla.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 100 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa. Kriteerien täyttyminen todetaan valtiovarainministeriössä ja arviointimenettelyn käynnistäminen on valtiovarainministeriön harkinnassa. Harkintaa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, jos talouteen vaikuttaa merkittävästi jokin kertaluonteinen ja merkittävä tekijä.

Toivakan kunnalla ei ole mahdollisuuksia saada koko kumulatiivista alijäämää katettua vuoden 2024 loppuun mennessä käyttötaloudesta. Kattamatta jäisi noin 390 000 euroa vuoden 2024 lopussa. Toivakan kunnalla on taseessa 31.12.2024 poistoeroa 334 169 euroa. Poistoero on muodostunut aikaisempina vuosina investointirahaston ja investointivarausten purkamisen yhteydessä. Poistoero syntyy siitä, ettei investointirahaston eikä investointivarausten purkamista saa kirjanpito-ohjeiden mukaan tulouttaa tuloslaskelmaan yhdellä kertaa, vaan purkamiset on kirjattava poistoeroksi ja kohdistettava poistonalaisiin hyödykkeisiin, joiden poistosuunnitelmien mukaisesti poistoeroa tilinpäätöksessä vuosittain pienennetään. Tuloutumaton poistoero otetaan kuitenkin huomioon mahdollisessa arviointimenettelyssä. Jos poistoero lasketaan 31.12.2024 mukaan, jää kattamatonta alijäämää vain

60 000 € taseeseen. Toivakan Kunta pystyy osoittamaan mahdollisessa arviointimenetelyssä, että alijäämä tulee katetuksi viimeistään vuoden 2025 aikana ja kunnan palvelutuotantokyky ei vaarannu. Taloussuunnitelmavuodet 2025–2026 osoittavat myös, että mahdollisista Toivakanhakaan koskevista lainajärjestelyistä johtuvasta syntyvästä alijäämästä (600 000 €) Toivakan kunta selviää suunnitelmavuosien aikana.

	2024	2025	2026
Ylijäämä	946 000	894 000	456 000

Vuosikate on kunnalla vahva vuosina 2024–2026.

	2024	2025	2026
Vuosikate	1 741 000	1 712 500	1 304 400

Investoinnit

Vuosien 2024–2025 investoinnit ovat kumpanakin vuonna yli miljoona euroa. Suurin investointihanke kyseisille vuosille on koulukeskuksen A- ja B-osien käyttövesiputkiston saneeraus ja samojen rakennusten PTS-suunnitelma mukaiset korjausinvestoinnit. Investointien määrää pyritään pitämään maltillisena, jotta suunnitelman mukaiset poistot eivät kasvaisi kohtuuttoman paljon.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto arvioidaan olevan -205 500 €. Lainojen korkokulujen arvioidaan olevan 250 000 € ja suunnitelmavuosille arvioidaan pientä vähentymistä.

12 kuukauden euribor ja ennuste

Vuoden 2024 investointien kattamiseksi kunnanvaltuusto

3.8. Verotulot ja valtionosuudet

VEROTULOS JA VALTIONOSUUDET

3.8.1. Kunnallisveroennuste

Hallituksen esittämät veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa vajaalla 40 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Tästä vajaa 30 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista, jotka huomioimme jo aiemmissa veroennustekehikoissa. Lisäksi tehtiin muutamia verovaikutuksiltaan pieniä muutoksia veroperusteisiin, muun muassa matkakuluvähennykseen sekä työtulovähennykseen. Kaikki arvioidut verotulomenetykset huomioidaan nettomääräisesti valtionosuusmaksatusten yhteydessä.

Ansiotulojen arvioitu kehitys on heikentynyt elokuun veroennustekehikosta. Palkkasumman kehitys 2022–2023 pienenee noin 0,5 prosenttiyksiköllä heikompien työllisyysnäkömien sekä Tulorekisteristä saatujen palkkatulotietojen seurauksena. Myös ensi vuoden palkkasumman kehitystä alennettiin elokuun arviosta. Petteri Orpon hallitus on esittänyt mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuuksiin. Näin ollen työttömyysturvaetudet pienenevät selvästi, ensi vuonna lähemmäs 17 prosenttia. Edellä esitetyt arviot pienentävät kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla ensi vuonna.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 80 miljoonalla eurolla. Näin ollen ensi vuoden arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee vain noin 40 miljoonalla eurolla verrattuna elokuun arvioon. Verovuosille 2025–2027 arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee noin 100 miljoonalla euroa/verovuosi verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon, lähinnä heikentyneen ansiotulokehityksen takia.

Yllä mainittujen veropohjan muutosten seurauksena kunnallisveron arvioidut tilitykset pienenevät vain noin 10 miljoonalla eurolla kuluvana vuonna ja 20 miljoonalla eurolla ensi vuonna, verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon. Vuosina 2025–2027 kunnallisveron tilitykset pienenevät keskimäärin noin 80 miljoonaa per vuosi verrattuna elokuun arvioon.

3.8.2. Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Kesäkuusta alkanut yhteisöveron verovuoden 2023 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä merkittäviä piristymisen merkkejä.

Työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksujen alentaminen nostaa myös yhteisöveron tuottoa, arviolta vajaalla 30 miljoonalla eurolla per vuosi. Kuntien yhteisöveron ensi vuoden kertymäarvio on hieman elokuun veroennustekehikon arviota parempi, mutta kuitenkin noin 70 miljoonaa pienempi verrattuna syksyn Kuntatalousohjelman arvioon. Vuosille 2025–2027 erot elokuun veroennustekehikkoon ja syksyn Kuntatalousohjelman arvioon ovat pienemmät.

Kiinteistöveroennusteessa huomioitiin hallitusohjelmassa esitetty maapohjan eriytetty kiinteistöveroprosentti, jonka alarajaksi on esitetty 1,30 %. Ehdotettu muutos nostaa kiinteistöveron maksettavaa ja tilitettävää veroa ensi vuodesta alkaen noin 100 miljoonalla eurolla per vuosi.

3.8.3. Valtionosuudet

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

4. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki [618/2021linkki toiseen palveluun](#)), jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki [1705/2009linkki toiseen palveluun](#)), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi.

Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta.

Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriytettynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille yhtenä eränä jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä.

5. Hyvinvointialueuudistus toi merkittäviä muutoksia valtionosuusjärjestelmään

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksen rahoittamiseksi kunnilta siirretään yhtä paljon tuloja

kuin siirtyvät palvelut maksoivat ennen uudistusta. Kuntien valtionosuuksista leikattiin uudistuksen rahoittamiseksi kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihtelee.

Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvänä sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus.

Nämä erät lasketaan osana peruspalvelujen valtionosuutta. Koko maan tasolla vaikutus kuntiin on kustannusneutraali, mutta yksittäisellä kunnalla nämä sote-erät voivat olla tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tuli voimaan vuonna 2010. Edellisen kerran peruspalvelujen valtionosuuslainsäädäntöä muutettiin valtionosuuden määräytymisperusteiden osalta vuonna 2015. Vuoden 2023 alussa laki peruspalveluiden valtionosuuksista päivitettiin, kun hyvinvointialueet aloittivat ja sen myötä kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuu sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palveluista päättyi. Tämä vaikutti kuntien valtionosuuksien määrään ja laskentaperusteisiin.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät:

- varhaiskasvatus
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi
- asukasperustaisesti rahoitettava taiteen perusopetus

Myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmä ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ovat osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät lisäosat ja valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset. Lisäyksissä ja vähennyksissä ovat mukana sote-erät eli muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ja verotulomenetysten korvaus

Kuntien tulopohjan tasaus toteutetaan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta.

Tasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä puolet kiinteistöveroista. Poikkeuksen tekevät voimalaitosten kiinteistöverot. Ydinvoimalaitosten kiinteistövero on mukana tasauksessa kokonaisuudessaan, mutta muiden voimalaitosten kiinteistöveroa ei tasauksessa huomioida.

Verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta laskettaessa käytetään koko maan keskimääräistä kunnallisveroprosenttia, eikä yksittäisen kunnan veroprosentin muutoksella ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai tasausvähennyksen määrään.

Mikäli laskennallinen verotulo on pienempi kuin tasausraja, kunta saa tasauslisää 90 prosentin tasoon kunnan laskennallisen verotulon ja tasausrajan erotuksesta. Kunnan valtionosuuksiin tehdään puolestaan tasausvähennys, mikäli sen laskennalliset verotulot ovat suuremmat kuin tasausraja. Tasausvähennys on 10 prosenttia tasausrajan ylittävältä osalta. Tasausrajoja muutettiin vuoden 2023 alusta lukien.

Vuonna 2023 tasauslisää valtionosuuksissaan sai 258 kuntaa, yhteensä noin 921 miljoonaa euroa. Tasausvähennyskuntia oli 35 ja vähennys leikkasi näiden kuntien valtionosuuksia yhteensä noin -102 miljoonaa euroa.

Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettava verotulomenetyksen korvaus on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentiltaan. Uudistus yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää sen läpinäkyvyyttä.

Verotulomenetyksen korvauksessa on kyse eduskunnan säätämistä kunnallisveroon tehtävistä vähennyksistä. Nämä pienentävät kunnallisveron tuottoa kunnista riippumattomista syistä.

Kaikki verovähennyksistä johtuvia menetyksiä ei korvata, vaan huomioon otetaan vasta vuodesta 2010 lähtien toteutetut veroperustemuutokset. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetystä vastaava euromäärä.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Perusopetuksen oppilaskohtaista lisärahoitusta myönnetään:

- lisäopetukseen
- maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen
- muille kuin oppivelvollisille järjestettävään esi- ja perusopetukseen
- pidennetyt oppivelvollisuuden piiriin kuuluvista perusopetuksen oppilaista
- sisäoppilaitoslisänä ja koulukotikorotuksena
- joustavan perusopetuksen lisänä

Lisäksi myönnetään rahoitusta:

- yksityisen perusopetuksen järjestäjän toiminnan aloittamiseen
- ulkomailla järjestettävään perusopetuslain mukaiseen opetukseen
- aamu- ja iltapäivätoimintaan
- taiteen perusopetukseen
- liikuntatoimintaan ja nuorisotyöhön ja
- museoille, teattereille ja orkestereille

Kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on

pääosin koulutuskuntayhtymien hoitamaa ja kun tämä rahoitus kohdentuu suoraan koulutuskuntayhtymille, useimpien kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena.

Valtiovarainministeriö tiedotti perjantaina 17.11. yllättäen, että verotuksen valmistuminen muuttaa kuntien vuoden 2024 valtionosuuslaskelmia. VM julkaisi maanantaina 20.11. hallituksen päätöksen jaksottaa vaikutus vuosille 2025–2027.

Kysymys on siitä, että viime vuoden 2022 verotuksen valmistuttua marraskuun alussa osoittautui, että jotta valtakunnan tasolla kunnilta siirtyisi sote-kustannuksia vastaavasti myös tuloja valtiolle, edellyttää se vielä tiedossa olleen valtionosuusvähennyksen lisäksi 300 miljoonan euron suuruista pysyvää lisäleikkausta kuntien valtionosuuksiin. Jo maksettujen, takaisinperittävien valtionosuuksien vuoksi leikkaus nousee vuosina 2025–2027 maksimissaan 500 miljoonaan euroon vuositasolla. Sote-uudistuksen rahoituksen siirtomekanismihan on alun perinkin perustunut siihen, että valtionosuusrahoitus tasaa tämän yhtälön, koska tuloveroprosentin leikkaus (12,64 %-yksikköä) on lukittu jo aiemmin.

Ilmeni, että jo aiemmin tiedossa olleen sote-kustannusten kasvun lisäksi myös verotulot yllättäen merkittävästi alenivat suhteessa ennakkolaskelmissa oletettuun. Tämä johtui pääosin siitä, että verovähennyksiä kohdistui kuntaveroon vuonna 2022 aiemmin oletettua enemmän mm. palkkarakenteen muutosten vuoksi. Tätä taas ei VM:n ennakkolaskelmissa ollut otettu huomioon. Julkisuudessa esille nousseet arviot pääomaverotulojen tai sijoitustuottojen arvonmuutosten vaikutuksista eivät näyttäisi olevan tässä olennaisia.

Kunnille tieto lisälaskusta tuli täysin yllättäen ja vasta sen jälkeen, kun ensi vuoden 2024 veroprosentit oli jo pitänyt ilmoittaa. Myös talousarviot ja -suunnitelmat on jo ehditty useissa kunnissa päättää. Tästäkin syystä oli välttämätöntä, että VM/hallitus myös valmisteli nopeasti lakiesityksen, jolla neutralisoidaan lisälaskun vaikutus vuonna 2024 verrattuna siihen, mitä kunnilla on ollut viimeisen sote-siirtolaskelman (10.10.) mukaisesti tiedossa. Samalla esitykseen kuitenkin sisältyy se, että tämä lisälasku perittäisiin kunnilta takaisin vuosina 2025–2027.

Päivittynyt sote-siirtolaskenta vaikuttaa kuntien talouteen kahdella tavalla. Ensinnäkin kaikkien kuntien valtionosuutta vähennetään 17.11. ilmi tulleen lisäleikkaustarpeen vuoksi asukasta kohden yhtä paljon suhteessa aiempaan (10.10.) tietoon, mutta hallituksen päätösten takia jaksotetusti ja vasta vuodesta 2025 alkaen. Toiseksi, 17.11. päivitys vaikuttaa myös kuntakohtaisiin valtionosuuslaskelmiin, koska sote-tasauserat (muutosrajoitin ja siirtymätasaus) päivitetään lopullisten verotietojen mukaisiksi. Nämä kuntakohtaiset muutokset tulevat voimaan jo vuonna 2024 ja sisältyvät VM:n 23.11. valtionosuuslaskelmapäivitykseen.

Tämän sattumanvaraisen ja yllättävän lisäleikkaustarpeen osalta valtio on paikallishallintoa selvästi perustellumpi ja vakaampi taho kattamaan aiheutuvat talousvaikutukset. Kunnille lisäleikkaus merkitsisi vääjäämättä tarvetta säästää muun muassa sivistyspalveluista ja työllisyyden ja elinvoiman edistämisestä sekä korottaa tulo- ja kiinteistöverotusta entisestään. Kuntatalouden tilanne myös heikkenee ja eriytyy tulevina vuosina merkittävästi jo ilman tätäkin.

Lopullinen lakimuutosten vaikutus valtionosuusmomentille vs. aiempi kuntiin annettu tieto

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ehdotetuin muutoksin	2024	2025	2026	2027
Pysyvä vähennys	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000
Vuoden 2023 jälkikäteen vähennys	0	-166 866 000	-166 866 000	-166 866 000
Vähennykset yhteensä valtionosuuslain 57 § ehdotetuin muutoksin	-500 597 000	-667 463 000	-667 463 000	-667 463 000
Muutos vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 julkaistuihin tietoihin (kuntien tiedossa ollut taso)	-192 522 000	-359 388 000	-462 080 000	-462 080 000

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ja 32 § ehdotetuin muutoksin	2024	2025	2026	2027
Vähennykset yhteensä 57 § ehdotetuin muutoksin	-500 597 000	-667 463 000	-667 463 000	-667 463 000
Valtionosuuden määräaikainen lisäys vuonna 2024 ja vähennykset 2025-2027	192 000 000	-64 000 000	-64 000 000	-64 000 000
Vähennykset yhteensä valtionosuuslain 57 § ja 32 § ehdotetuin muutoksin	-308 597 000	-731 463 000	-731 463 000	-731 463 000
Muutos vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 julkaistuihin tietoihin (kuntien tiedossa ollut taso)	-522 000	-423 388 000	-526 080 000	-526 080 000

Verotuloennuste ja valtionosuudet Toivakan kunnassa vuonna 2024

Toivakan kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 13.11.2023 § 239 nostaa kunnan tuloveroprosentin 9,40 %:iin vuodelle 2024. Verotusmenettelystä annetun lain 91 a §:n mukaan kunnan tulee ilmoittaa seuraavan vuoden veroprosentit Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Jos ilmoitusta ei ole toimitettu säädettynä aikana tai ilmoitus tehdään virheellisesti, kunnan vuoden 2023 sovellettua tuloveroprosenttia voidaan pyöristää lähimpään prosenttiyksikön kymmenykseen vuodelle 2024.

Tuloveroprosentin nosto 1,04 % tuo kunnalle noin 400 000 € enemmän kunnallisverotuottoa verrattuna vuoden 2023 tuloverokertymään.

Tuloveroprosentin noston taustalla on kunnan taseessa olevan 1,6 miljoonan euron alijäämän kattaminen vuoden 2024 lopussa. Myös valtionosuuksien pienentyminen nosti painetta tuloprosentin nostolle.

Kiinteistöveroprosentteja nostettiin myös 13.11.2023 § 240.

Kiinteistöveroprosenteiksi päätettiin

1) yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %

Päätös on ehdollinen. Mikäli kiinteistöverolaki muuttuu hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti, vuoden 2024 yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 % koskee yleisen kiinteistöveroprosentin alaisia rakennuksia ja maapohjan osalta vuoden 2024 yleinen kiinteistöveroprosentti määräytyy lain asettamaan alarajaan 1,30 %.

2) vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,50 %

3) muiden rakennusten kiinteistöveroprosentti 1,65 %

4) rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 4,0 %

5) yleishyödyllisten yhdistysten käytössä olevien rakennusten ja maapohjan kiinteistöveroprosentti on 0,00 %.

Kiinteistöveroprosenttien korotus tuo verotuloja noin 60 000 euroa enemmän verrattuna vuoteen 2023.

	2020	2021	2022	2023	Koko maan ka. 2023	Keski-Suomi
Kiinteistö-%						
yleinen	1,10	1,10	1,10	1,10	1,11	1,22
vakituinen asuinrak.	0,45	0,45	0,45	0,45	0,50	0,54
muut asuinrak	1,55	1,55	1,55	1,55	1,21	1,27
voimalaitokset						
rakentamaton rak.paikka	3,0	3,0	3,0	3,0		
yleishyödyllinen	0,0	0,0	0,0	0,0		

TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 395	7 497	3 886	4 067	4 277	4 402
Muutos %	5,1	1,4	-48,2	4,7	5,2	2,9
Yhteisövero	1 097	1 055	613	526	562	574
Muutos %	53,1	-3,8	-41,9	-14,3	7,0	2,1
Kiinteistövero	738	773	801	895	900	900
Muutos %	14,2	4,7	3,6	11,8	0,5	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	9 231	9 325	5 300	5 488	5 739	5 876

Valtionosuudet

Toivakan kunnan valtionosuudet vuodelle 2024 vähenevät 274 000 euroa vuodesta 2023. Alla olevaan laskelmaan sisältyy päivitetty tieto sote-uudistusta koskevien siirtolaskelmien jälkikäteistarkistuksen vaikutuksesta. Jälkikäteistarkistuksessa kunnilta koko maan tasolla siirtyvät kustannukset ja tulot tarkistetaan, ja näiden erotus täsmäytetään kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen vuodesta 2024 alkaen. Vuoden 2022 verotuksen valmistumisen myötä jälkikäteistarkistuksen vaikutus on 501 milj. € valtionosuuksia vähentävä. Vuoden 2023 osalta vähennys huomioidaan takautuvasti vuosina 2025–2027. Vähennys on kaikille kunnille asukasta kohden yhtä suuri. Lisäksi on huomioitu vuodelle 2024 valtionosuuteen 192 miljoonan euron määräraikainen lisäys.

Sote-siirtolaskelman jälkikäteistarkistuksessa on huomioitu kuntien tilinpäätöstietojen (KKTPP) valmistuminen ja lopulliset vuoden 2022 verotiedot. Lisäksi siirtolaskelmassa on huomioitu valtiovarainministeriön kunnilta kyselyllä keräämät oikaistavat tilinpäätöserät.

Peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus vuodelle 2024 on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys n. 53 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen

valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2024 vähennys pienentää valtionosuutta n. 24 miljoonaa euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Indeksistä puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

VALTIONOSUUDET (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 537	1 846	1 544	-302	16,36
Verotuloihin perustuva tasaus	1 658	833	913	80	9,60
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-479	-475	-514	39	8,21
Verotulomenetysten kompensatiot	1 418	429	416	-13	3,03
Harkinnanvarainen vos korotus	430				
YHTEENSÄ	7 564	2 633	2 359	-274	10,41

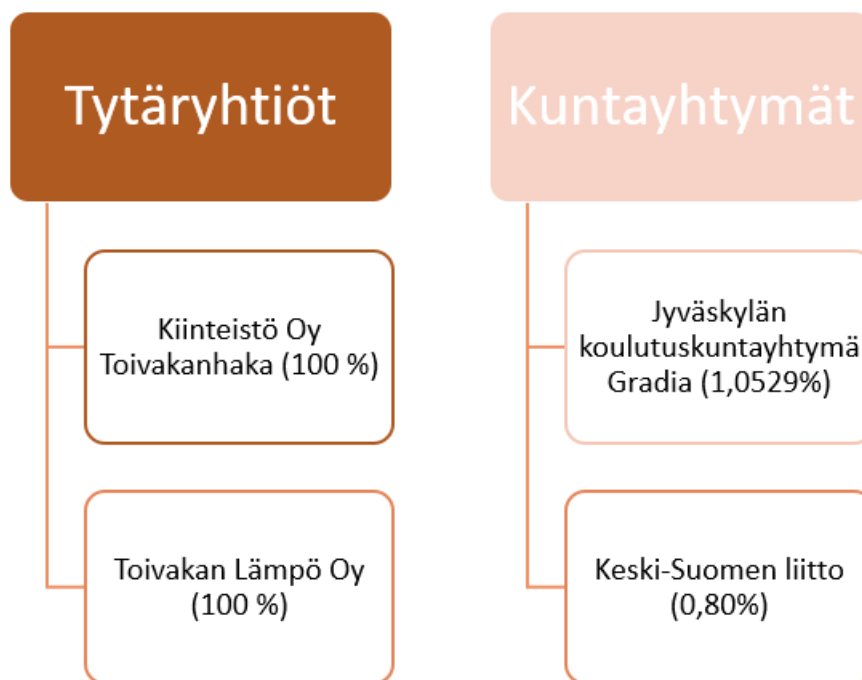
Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämävastuun siirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksistä.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saat-tavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Toivakan kunnan valtion-osuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointi-alueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi.

6. KUNTAKONSERNI

Valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviosta ja –suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 pykälässä, siten, että valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Toivakan kunnalla on kaksi sataprosenttista tytäryhtiötä. Lisäksi kunta on jäsenenä eri kuntayhtymissä.

Toivakan kuntakonsernin perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhteistyössä emon ja tytäryhtiöiden kanssa. **Yhtiöiden toiminnan on tuettava Toivakan kunnan kuntastrategiaa sekä omalta osaltaan edistää siinä määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi yhtiöiden tulee raportoida kunnanvaltuuston niille asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta kesäkuussa ja joulukuussa 2023.**

Tytäryhtiön tulee laatia vuosittain talousarvio omaa toimintaansa varten. Tytäryhtiön vuotuiset toiminta-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat tulee toimittaa kunnan hallintopalveluihin seuranta varten. Konserniin kuuluvien yhteisöjen on vuosittain raportoitava toiminnastaan kunnanhallitukselle. Raportointi tapahtuu toimintavuoden aikana valtuustolle tehtävän

raportoinnin yhteydessä sekä toimintavuoden päätyttyä yhteisöjen tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Lisäksi kunnan ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään vuodessa vähintään yksi suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi. Tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä. Tätä pyritään kehittämään lisää vuonna 2024. Toivakan kunnan konserniohje on vuodelta 2018 ja edellyttää myös päivittämistä vuoden 2024 aikana.

Vuoden 2022 syksyllä kunnanhallitus on tilannut taloudellisen selvityksen kiinteistöyhtiön Toivakanhakasta. Taloudellista selvitystä hyödyntämällä kunnanhallitus linjaa omistajastrategiset tavoitteet valtuustokauden ajaksi. Samassa yhteydessä huomioidaan myös Toivakan Lämpöön liittyvät omistajastrategiset tavoitteet ja toimenpiteet.

6.1. Kiinteistö Oy Toivakanhaka

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen.

Toivakan kunta on myöntänyt kiinteistöyhtiölle lainaa kaiken kaikkiaan 633 173,62 €, josta vuonna 2023 on jäljellä 529 861,37 euroa. Maksuaika on 25 vuotta. Yhtiö ei ole selvinnyt lainanlyhennyksistään vuosina 2021, 2022 ja 2023, vaan on pyytänyt niistä vapautusta. Yhtiön taloudellisen tilanteen selvitys ja ratkaisumallivaihtoehdot talouden haasteisiin valmistuivat ulkopuolisen asiantuntijan toimesta vuoden 2023 alussa ja niiden pohjalta kunnanhallitus teki omistajastrategiset linjaukset sekä esitykset kunnanvaltuustolle mahdollisesta taloudellisesta tuesta. Vuonna 2021 Toivakan kunnanvaltuusto myönsi 70.000,00 euron de minimis -avustuksen ja vuonna 2023 Toivakan kunnanvaltuusto myönsi 110.000,00 euron de minimis -avustuksen. Vuoden 2024 talousarviossa on varauduttu 85.000,00 euron de minimis -avustukseen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2024 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja vuoden 2024 jälkeen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Joustava asiointi vuokraloyhtiössä ja sähköisen asioinnin kehittäminen	Asiakaskyselyt ja asiakaspalautteet kiitettävälle tasolle, vähintään 1 laaja asiakaskysely vuonna 2024 ja raportointi emolle.
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Korjaustoimenpiteitä toteutetaan suunnitellusti ja ajoissa.	Ei suuria tulevaisuuden korjaustarpeita.
	Kiinteistö Oy Toivakanhakan laatima konkreettinen ja asteittainen suunnitelma Toivakanhakan tulevaisuudesta	Suunnitelma on valmis vuoden 2024 aikana ja sitä voidaan lähteä toteuttamaan asteittain vuoden 2025 alusta alkaen.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tehokas asuntotarjonnasta viestimien yhtiön toimesta	Suunnitelmallinen viestintä ja sen toteutus sähköisiä välineitä hyödyntäen	Vuokrausaste korkealle tasolle (väh. 85 %).

6.2. Toivakan Lämpö Oy

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiön toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Lisäksi yhtiö voi harjoittaa yhdyskunta-tekniisten rakenteiden ylläpitoa ja huoltoa sekä muuta liiketoimintaa. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita ja kiinteistöjä.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen. Toivakan Lämpö Oy:n tavoitteena on taata edelleen asiakkailleen edullinen kotimaisiin polttoaineisiin perustuva lämmitys kilpailukykyisellä hinnalla. Toivakan Lämpö Oy:n hallitus on tarkistanut hinnoitteluaan ensi vuodelle vain yleisen kustannustason nousun johdosta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2024 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Läheltä kerätyn metsähakkeen hyödyntäminen polttoaineena kestävien arvojen mukaisesti	Yhtiö varautuu hakesopimusten päivittämiseen hyvissä ajoin	Paikallisesti tai lähellä tuotetun puuhakkeen hyödyntäminen polttoaineena 100 %:sti tulevina vuosina
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Yhtiön tunnettavuuden lisääminen ja brändin vahvistaminen	Yhtiö keskittyy vahvistamaan viestintäänsä ja sähköisten kanavien käyttöä.	Uusia asiakkuuksia tulee tavoitella aktiivisemmin. Tavoitteena vähintään yksi uusi asiakas.

7. KÄYTTÖTALOUSOSA

7.1. Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseksi. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuspalvelujen hankinnan valtuustolle ja huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuksien noudattamista ja antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kaksi kertaa vuodessa.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastus tekee tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätösehdotuksen valtuustolle. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

PALVELUSUUNNITELMA

Tarkastuslautakunta kokoontuu kesäkautta ja vuodenvaihdetta lukuun ottamatta kuukausittain pääsääntöisesti kuukauden viimeinen torstai. Arviointitoiminnassa tarkastuslautakunta hyödyntää ensisijaisesti julkisesti saatavilla olevaa materiaalia kuntakonsernista ja kunnasta sekä niiden hallintoelinten toiminnasta. Lautakunta haastattelee viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä tekee tutustumiskäyntejä palvelukohteisiin. Tarvittaessa lautakunta pyytää nähtäväkseen myös sellaista ei-julkista materiaalia, jonka se katsoo arviointitoiminnan kannalta tarpeelliseksi. Arviointikertomus, tilinpäätöksen hyväksymisen esitys ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen toteutetaan oikea-aikaisesti. Tarkastuslautakunta kilpailuttaa tilintarkastuspalvelut vuoden 2024 aikana, koska tilintarkastussopimus päättyy vuoden 2023 tilinpäätöksen hyväksymiseen.

Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuonna 2024 ja suunnitelmavuosina ovat 18 000 € sisältäen henkilökölkulut 8 200 € ja palvelujen ostot 9 700 €. Toimintakulut arvioidaan toteutuvan vuoden 2023 talousarvion suuruisia.

TALOUSLUVUT - TARKASTUSLAUTAKUNTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-7 976	-8 200	-9 000
Palvelujen ostot	-9 914	-9 700	-8 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30	-100	-100
Avustukset			
Muut toimintakulut			
Toimintakulut yht.	-17 920	-18 000	-18 000
Toimintakate	-17 920	-18 000	-18 000
Poistot ja arvonalentumiset	-610	-810	-814
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-18 530	-18 810	-18 814

7.2. Keskusvaalilautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Valtuusto asettaa kuntaan toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan, jonka tulee toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä ja kuntavaaleissa lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta.

PALVELUSUUNNITELMA

Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit.

Vuonna 2025 toimitetaan alue- ja kuntavaalit. Keskusvaalilautakunta hoitaa em. vaalien osalta sille kuuluvat lakisääteiset tehtävät.

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

TALOUSLUVUT - KESKUSVAALILAUTAKUNTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	5 033	4 500	8 000
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	5 033	4 500	8 000
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-5 251	-6 086	-10 000
Palvelujen ostot	-753	-1 322	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-67	-100	
Avustukset			
Muut toimintakulut			
Toimintakulut yht.	-6 071	-7 508	-10 000
Toimintakate	-1 038	-3 008	-2 000
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 038	-3 008	-2 000

7.3. Kunnanvaltuusto

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Toivakan kunnanvaltuustossa on 21 valtuutettua.

PALVELUSUUNNITELMA

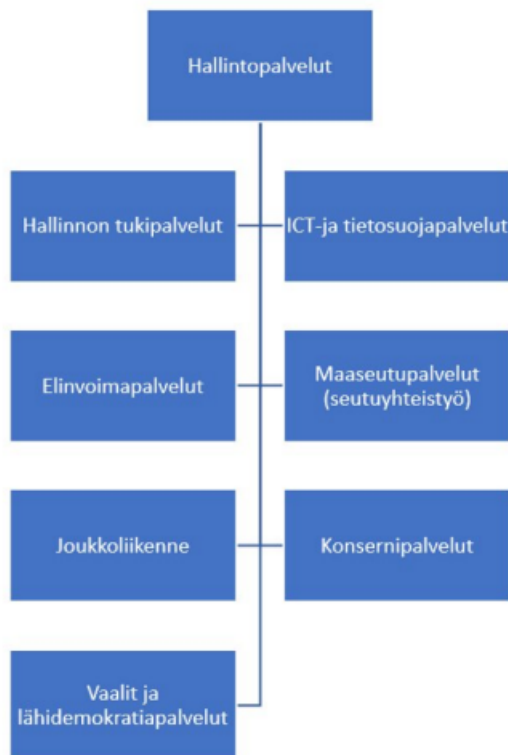
Kunnanvaltuusto kokoontuu keskimäärin 6–8 kertaa vuodessa. Iltakouluja järjestetään vuosittain eri aihepiirien ympärillä 3–4 kappaletta. Kunnanvaltuuston talousarviossa suurimman menoerän muodostavat henkilöstökulut, jotka koostuvat kokouspalkkioista.

TALOUSLUVUT - KUNNANVALTUUSTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-22 518	-25 000	-26 900
Palvelujen ostot	-3 021	-5 952	-3 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 000	
Avustukset			
Muut toimintakulut	-365		
Toimintakulut yht.	-25 904	-31 952	-30 000
Toimintakate	-25 904	-31 952	-30 000
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-25 904	-31 952	-30 000

7.4. Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden palvelualue toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, vastaten hallinnon tukipalveluista, ICT- ja tietosuojapalveluista, elinvoimapalveluista, maaseutupalveluista (seutuyhteistyön kautta), elinvoimapalveluista (sis. työllisyys, viestintä ja markkinointi), konsernipalveluista, joukkoliikenteestä sekä vaali- ja lähidemokratiapalveluista.

Hallintopalveluiden esihenkilönä toimii kunnanjohtaja. Hallintopalveluiden henkilöstöön kuuluvat lisäksi ICT-suunnittelija, palvelusihteeri, työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija, talous- ja hallintosuunnittelija, viestintä- ja markkinointisuunnittelija sekä koulu- ja henkilöstösihteeri (40 % osuudella).

7.4.1. Kunnanhallitus

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto- ja hallitus johtavat kunnan toimintaa tavoitteena kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja kestävä kehitys. Kunnanhallitus vastaa kuntalain sille määräämistä tehtävistä, kuten kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja niiden laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palveluiden järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnanhallitus kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa. Kunnanhallituksen talousarvio sisältää toimielimen toimintakuluja sekä koko kuntaan yhteisesti vaikuttavia kuluja. Lisäksi kunnanhallituksen talousarvioon kuuluvat kunnanjohtajaan liittyvät henkilöstökulut.

Kunnanhallituksen talousarviossa merkittävän osan kuluista muodostavat myös kunnan yhteistoimintaosuudet, joita ovat mm. Keski-Suomen liiton ja Kuntaliiton jäsenmaksut. Yhteistoimintaosuuksiin ja jäsenmaksuihin on varattu 42 000 euroa.

Toivakan kunta pilotoi vuonna 2023 yrityspalvelusetelin käyttöönottoa. Yrityspalvelusetelin avulla maksettiin avustuksia neljälle yritykselle. Yrityspalveluseteli on käytössä myös vuonna 2024, kuten myös opiskelijastipendi. Talousarviossa 2024 on varauduttu Kiinteistö Oy Toivakanhakalle maksettavaan de minimis -avustukseen 76 000 eurolla.

Kunnanhallituksen määrärahoissa on varauduttu myös joukkoliikenteen kustannuksiin nykyisellä joukkoliikenteen järjestämisen mallilla. Joukkoliikenteeseen on budjetoitu 130 000 euroa vuodelle 2024.

Toivakan kunnalla on yhteistoimintaliikennöintisopimus Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa koskien Jyväskylän seudullisen joukkoliikenneviranomaisen joukkoliikennetarjontaa Toivakan ja Jyväskylän välillä. Toivakan kunta käsitteli päätöksentekoprosessissaan joulukuussa 2022 kunnan osallistumista seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimialueen laajentumiseen. Jyväskylän kaupunki on vastuukuntana hakenut liikenteen palveluista annetun lain muutosta koskien Jyväskylän seudun tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueetta. Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024. Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunta aloittaa toimintansa 1.1.2024.

Vuoden 2024 ikäihmisten asiointi- ja senioripäiväkydyt järjestetään kunnan taseessa olevilla perintö- ja testamenttivaroilla. Varojen käyttötarkoitus on ikäihmisten elämänlaadun virkistäminen ja parantaminen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnanhallituksen ja vaikuttamistoimielinten yhteistyötä	Yhteiskokoukset ja tapaamiset	Toimiva tiedonvaihto ja osallistaminen
Arvioidaan toimintaympäristön muutosta	Vaikutusten ennakoarviointi	Vähintään yksi vaikutusten ennakoarviointi tehty
Huolehdimme edunvalvonnasta ja omistajaohjauksesta	Teemme aktiivista edunvalvonta- ja sidosryhmätyötä sekä raportoimme edunvalvonta- ja omistajaohjauksesta säännöllisesti kunnanhallitukselle	Edunvalvonta ja omistajaohjaus tukee kuntastrategian toteutumista
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kehitämme saavutettavuutta ympäristötavoitteet huomioiden	Osallistutaan Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-valmistelu- ja ohjausryhmän toimintaan ja Jyväskylän seudulliseen joukkoliikennetyöryhmän toimintaan	Edistää etenkin seudullisen joukkoliikenteen saatavuutta ja saavutettavuutta
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakka näyttäyty haluttuna paikana asua, elää ja yrittää	Elinvoimapaalvelut toteuttavat tavoitetta tukevaa neuvontaa, ohjausta, markkinointia ja viestintää ja koko kuntaorganisaatio tukee sitä osaltaan	Positiivinen nettomuutto: 5 Tonttimyynti: 3 kpl Yritystonttimyynti: yhden tontin myynti Viisarimäen yritysalueelta
Myönteinen kehitys asukasluvussa ja työikäisten määrässä	Mainonta ja markkinointi, palvelutason ylläpitäminen ja kehittäminen	Asukasluku yli 2407 (vertailuvuosi 2022) Työikäisten määrä yli 53,20 % (vertailuvuosi 2022)
Pyrimme lisäämään yritysten määrää ja toimimme aktiivisena kumppanina kaikille yrityksille ja yhteisöille	Vahva yritys yhteistyö	Aloittaneiden yritysten määrä kasvaa Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten suhde
Toivakassa on korkea työllisyysaste	Elinkeino- ja työllisyyspalveluiden neuvonta ja ohjaus, TE2025-uudistuksessa osallisena oleminen	Työllisyysaste yli 74,90 % (vertailuvuosi 2022)
Vetovoimainen luonto ja liikuntamahdollisuudet	Toimitaan ympäristövastuullisesti ja ylläpidetään sekä kehitetään kunta- ja laisten monipuolisia liikuntamahdollisuuksia	Tyytyväiset käyttäjät ja korkea käyttöaste

TALOUSLUVUT - HALLINTOPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	252 545	244 550	192 692
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	14 775	10 925	15 400
Muut toimintatuotot	31 244	14 400	
Toimintatuotot yht.	298 564	269 875	208 092
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-402 356	-428 951	-422 819
Palvelujen ostot	-707 028	-488 053	-439 042
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65 815	-36 900	-25 300
Avustukset	-133 007	-165 500	-232 000
Muut toimintakulut	-104 026	-111 041	-67 645
Toimintakulut yht.	-1 412 232	-1 230 445	-1 186 806
Toimintakate	-1 113 668	-960 570	-978 714
Poistot ja arvonalentumiset	-71 622	-35 280	-39 763
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 185 290	-995 850	-1 018 477

7.4.2. Hallinto- ja talouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hallinnon tukipalvelut vastaavat kunnan taloushallinnosta, kirjaamo- ja neuvontapalveluista, hallinnollisten palveluiden toimivuudesta, luottamushenkilöpalveluista sekä henkilöstöhallinnosta. Hallinnon tukipalvelut myös omalta osaltaan huolehtivat arkistoinnin ja tiedonhallinnan kehittämisestä.

Hallinnon tukipalveluiden tavoitteena on luoda puitteet palvelualueiden toimivalle ja tehokkaalle työskentelylle, varmistaa yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa sekä huolehtia luottamushenkilöiden tuesta. Toiminnalla tuetaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa sekä päätösten toimeenpanoa.

PALVELUSUUNNITELMA

Digitalisaatiota ja sähköisten palveluiden kehittämistä on tehty viime vuosina hallinnon tukipalveluissa merkittävältä osin ja sitä tullaan tekemään myös jatkossa. Tavoitteena on, että hallintopalvelut vastaa parhaalla mahdollisella tavalla uuteen organisaatorakenteeseen ja sen painopisteisiin.

Toivakan kunta pilotoi Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin laajentamista yhdeksän muun pilotihankkeeseen valitun tahon kanssa. Tavoitteena on, että kunnat, hyvinvointialueet ja korkeakoulut voivat siirtää arkistoitavat tietoaineistonsa Kansallisarkistoon. Palvelun on tarkoitus olla koko julkishallinnon käytössä vuonna 2025. Pilotointi tapahtuu vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on siirtää kunnan pysyvästi säilytettävä aineisto digitoituna Kansallisarkistoon. Kunnan kolme arkistotilaa sijaitsevat vanhan viraston kellarikerroksessa ja tarkoitus on digitoida koko pysyvästi ja pitkäaikaisesti säilytettävä aineisto.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Panostamme henkilöstön hyvinvointiin	Hyvinvointietu 100 €/v/ vakituinen työntekijä.	Lisäämme henkilöstön hyvinvointia ja näyttäydymme houkuttelevana työnantajana
Henkilöstöinfot säännöllisiksi	Koko henkilöstön teams-tapaamiset ja tallentamiset intraan jälkilähettyksinä	Koko henkilöstö tietää paremmin kunnan ajankohtaisista asioista, ja viestintä parantuu
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Ylläpidämme ja kehitämme sähköistä palveluvalikoimaa	Verkkosivujen vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita	Kunnan palveluita saatavilla 24 /7 (esimerkiksi kuntosalikortit, uimakoulut, ym.)
Analogisen arkiston digitointi	Analogisen aineiston digitointi	Vanhan viraston kolmen arkistotilan säilytettävät asiakirjat on kaikki digitoitu

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kehitetään talousraportointia ja talousviestintää kuntaorganisaation palvelualueiden välillä, luottamushenkilötasolla ja kuntalaisten suuntaan	Viestitään kuntaorganisaatiota, luottamushenkilöitä ja kuntalaisia kunnan verkkosivuilla olevasta taloustietosivusta	Ajantasainen taloustieto koko organisaatiossa Kuukausittain päivitettävä taloustieto-osio verkkosivuilla
--	--	---

TALOUSLUVUT - HALLINTO-JA TALOUSPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	189 103	198 937	162 134
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	863	675	
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	189 966	199 612	162 134
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-152 321	-156 977	-135 163
Palvelujen ostot	-112 923	-109 441	-92 364
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 259	-7 100	-8 400
Avustukset			
Muut toimintakulut	-30 538	-30 411	-26 454
Toimintakulut yht.	-313 041	-303 929	-262 381
Toimintakate	-123 075	-104 317	-100 247
Poistot ja arvonalentumiset	-12 406	-18 040	-30 472
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-135 481	-122 357	-130 719

7.4.3. Henkilöstöpalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan ICT- ja tietosuojapalvelut vastaavat kunnan ICT-laitteistojen ja järjestelmien ylläpidosta sekä kunnan tietosuojasta. Myös jokaisella palvelualueella on vastuu huolehtia tietosuojan turvaamisesta omissa toiminnoissaan

PALVELUSUUNNITELMA

ICT-palveluiden ensimmäinen keskeinen kehittämisinvestointi vuonna 2024 on elinkaarensa päässä olevien sisäverkkolaitteiden uusinta ja topologian kehittäminen käyttäjäystävällisempään ja turvallisempaan suuntaan. Verkkolaitteet, kuten esimerkiksi langattoman verkon tukiasemat ja kytkimet, ovat pääosin hankittu ja asennettu Toivakkatalon valmistuksen yhteydessä vuonna 2016. Uusilla laitteilla pyritään mm. parantamaan edelleen verkon tietoturvaa ja estämään mahdollisia kyberturvallisuuden riskejä.

Toinen keskeinen kehittämisinvestointi liittyy Microsoft 365 varmistukseen. Microsoftin vastuulla on ainoastaan infrastruktuurin varmistus ja asiakkaan vastuulla on Microsoft palvelun hallittava tieto ja data. Tietojen varmuuskopiointi on tärkeää, jotta toimintaa voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa.

Kolmas kehittämisen kohde on henkilöstön koulutus koskien tietoturvaa ja tietoturvallista toimintaa. Henkilöstön osaamisen myötä voimme mahdollisesti estää tapahtumasta mitään peruuttamatonta tämän hetken maailmantilanteessa, jossa erilaiset mm. tietomurrot, huijaukset, haittaohjelmat, yms. yleistyvät ja lisääntyvät enenemässä määrin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Elämisen elementit

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
Yhdessä yhteisöllisesti		
ICT-kysymyksissä ja tietosuoja-asioissa palvellaan nopeasti ja ketterästi koko organisaation tarpeita	Nopea reagointi ja lyhyt läpimenoaika	Ei pitkiä työjonoja
Uuden ajan maalais-idylli		
Tietoturvaan panostaminen	Henkilöstön koulutus	Ajantasainen tietotaito ja osaaminen
	Verkkotopologian kehittäminen	Käytännöllinen ja toimiva verkko käyttäjille

	Elinkaaren päässä olevien verkkokomponenttien uusiminen	Tietoturvallinen ja parempi verkko käyttäjille
	Tietoturvaohjeiden päivitys	Henkilökunnalla ajantasainen tieto
Tietosuoja	Tietosuojaselosteiden päivitys	Ajantasalla olevat selosteet
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Kehitetään sähköisiä palveluita yhdessä muiden palvelualueiden kanssa	Digitaalisten asiointimahdollisuuksien kehittäminen	Asiakaspalvelua saa suurilta osin myös sähköisissä muodoissa

7.4.4. Elinvoimapalvelut

Toivakan kunnan viestintä- ja markkinointipalvelut sekä elinkeino- ja työllisyyspalvelut muodostivat yhdessä elinvoimapalvelut vuoden 2023 alusta alkaen, jota kehitetään ja johdetaan kunnanjohtajan toimesta. Toivakan elinvoimapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kunnan elinvoimaisuutta, asiakaslähtöisesti ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti.

TOIMINTA-AJATUS: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelut parantavat Toivakan tunnettavuutta ja vetovoimaa, jotta kunta pysyy elinvoimaisena. Tämä pitää sisällään uusyrityshankinnan. Yrittäjille tarjotaan tukea yrityksen käynnistämiseen, kehittämiseen ja sijoittumiseen Toivakan alueella. Lisäksi yrityksiä autetaan verkostoitumisessa ja viestinnässä, ja tavoitteena on molemmin puolinen kumppanuus ja yhteistyö.

Toivakan kunnan tavoitteena on yleisesti edistää työllisyyttä kunnan alueella. Tämä pitää sisällään yritysyritysten lisäksi ohjausta työnantajille työllistämisen osalta, työttömien palveleminen ohjauksen ja neuvonnan keinoin, aktiivista vuoropuhelua hyvinvointialueen työllisyystoimiin sekä tiivistä verkostoyhteistyötä työllisyysteen liittyen.

PALVELUSUUNNITELMA: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelujen tavoitteena on saada yrittäjiä Viisarimäen yritysalueelle. Vuoden 2024 tavoitteena on saada vähintään yksi yrittäjä aloittamaan toimintansa Viisarimäen yritysalueella. Tavoitteena on rakentaa Toivakkaan aktiivinen yritysverkosto ja olla haluttu yhteistyökumppani. Toivakan kunta on vuorovaikutteinen toimija verkostoissa, tapahtumissa ja hankkeissa.

Toivakan yrittäjiä tuetaan rekrytointitarpeissa, yrityksen kehittämisessä sekä sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Tukea tarjotaan myös yrittäjän työkykyasioissa. Kunnan palvelut ovat helposti saavutettavissa ja yrityspalveluita tarjotaan ihmiseltä ihmiselle. Kunta jatkaa vuonna 2023 käyttöönotetun yrityspalvelusetelin hyödyntämistä.

Toivakan kunta kuuluu kahteen elinvoimaa kehittävään organisaatioon kuntaosuudella. Maa-seutukehitys ry toimii viiden kunnan alueella Keski-Suomessa, ja sen kautta alueen toimijat voivat hakea erilaisia avustuksia ja tukea toiminnan kehittämiseen. Toivakan kunta hyödyntää matkailumainonnassa Visit Jyväskylä Region -kuntayhteistyötä.

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa, työllisyyden kuntakokeilun ulkopuolella olevan kunnan on pyrittävä kehittämään uusia yhteistyömalleja työllisyyden alueella, kun hyvinvointialueet osallistuvat aktivointisuunnitelmien tekemiseen, työkykyprosesseihin, kuntouttavaan työtoimintaan sekä TYP –työhön. Kunnan vastuulle jää työmarkkinatuen osarahoittaminen ja kunta on kiinnostunut toimimaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

TE-palvelut 2025 –uudistuksessa TE-palvelut siirretään kunnille. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Tavoitteena on, että vuoden 2025 alusta kunnan työllisyys-, koulutus ja elinvoimapalvelut toimivat kunnan vastuulla. Esityksen mukaan kuntien on muodostettava työllisyysalueita tiettyjen kriteerien mukaisesti. Koska Toivakan työvoima ei ylitä 20 000 henkilön rajaa, kunnan on hakeuduttava osaksi useamman kunnan muodostamaa työllisyysaluetta. Syksyllä 2023 kunta on tehnyt päätöksen liittyä osaksi eteläisen Keski-Suomen työllisyysaluetta, jota on valmisteltu Jämsän johdolla. Vuonna 2023 valmisteltiin työllisyysalueen järjestämisuunnitelma

ja yhteistoimintasopimus. Vuonna 2024 työ jatkuu konkreettisemmän palvelusuunnittelun tuottamiseksi. Työllisyyttä edistävät toimet jatkuvat kaikissa tilanteissa, vaikka itse työllisyyssaluetta ei ole vielä muodostettu.

TOIMINTA-AJATUS: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on kehittää elinvoimaa ja kunnan yhteisöllisyyttä siten, että se luo kuntaan suotuisat olosuhteet asumiseen, elämiseen, työskentelyyn ja yrittämiseen.

Viestintä ja markkinointi tukevat kunnan elinvoimaisuutta sen veto- ja pitovoimaa vahvistamalla. Tavoitteena on edistää väestö- ja työpaikkakehitystä, yritystoiminnan lisääntymistä ja Toivakan tunnettavuutta.

Viestintä ja markkinointi korostuvat kaikessa kunnan työssä aina elinvoimapalveluista sisäiseen viestintään.

Vuoden 2023 aikana viestintä- ja markkinointiyhteistyötä on hyödynnetty yhä enemmän yhteisöjen ja yritysten toiminnan tukena, ja tätä yhteistyötä tullaan jatkamaan ja tiivistämään entisestään vuonna 2024.

PALVELUSUUNNITELMA: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Kehitetään kunnan tunnettavuutta mielikuvamarkkinoinnin keinoin ja tehostetaan esimerkiksi tonttimyyntiä kampanjoiden kautta monimediallisesti yli maakuntarajojen. Kunta tukee ja osallistuu erilaisiin seutukunnan tapahtumiin, jotka vastavuoroisesti lisäävät Toivakan tunnettavuutta ja strategian mukaista mielikuvaa. Kunta palvelee uusia ja vanhoja sidosryhmiä viestintäyhteistyön ja tuen avulla sekä tekemällä sidosryhmäviestintää monikanavaisesti.

Kunta painottaa vuonna 2024 aikaisempaa enemmän viestinnällistä yhteistyötä ja kumppanuutta, jossa kunnan viestintä- ja markkinointiosaamista hyödynnetään sidosryhmien omassa viestintä- ja markkinointi – sekä tunnettavuustyössä. Samalla arvioidaan, miten kunta näkyy ulkoisessa viestinnässä ja tähän auditointi- ja koulutustehtävään varataan henkilöstöresurssia. Vuoden 2024 valmistellaan ohjeistus kunnan sisäiseen käyttöön viestintäsuunnitelman ja sosiaalisen median strategian lisäksi, jossa kuvataan elinvoimapalveluiden raja- ja yhdyspinnat sekä toimenpiteet, joilla sisäistä toimintaa organisoidaan ja uudistetaan. Vuonna 2024 kunta painottaa erityisesti sitä, että arvioimme jo toteutunutta toimintaamme ja suunnitteleamme tulevaa toimintaamme huomioiden strategiasta nousevat painopisteet. Tämä tarkoittaa myös toiminnan tarkkailua ja koulutusta.

Jatketaan uusien markkinointikanavien rohkeaa käyttämistä ja kokeilua, kuten somemarkkinointia. Rakennetaan mahdollisuuksien mukaan markkinointikampanjointia etenkin tilaisuuksien ja tapahtumien ympärille, ja suhtaudutaan avoimesti uusien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen ja toteuttamiseen erilaisten yhteistyömallien avulla.

Parannetaan digitaalisten palveluiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä. Tämä sisältää eri toimijoiden ohjeistamista ja kouluttamista, muun muassa sosiaalisen median videoiden tekstittämisessä.

Jatketaan erilaisten kuntakyselyiden ja tiedottamisen säännöllistä toteuttamista monikanavaisesti. Kuunnellaan myös kunnan sisäisten sidosryhmien tarpeita ja ideoita, ja reagoidaan niihin

ketterästi uutta kokeillen. Jatketaan sidosryhmätilaisuuksien, kuten Yhteisöjen ilta, Kuntalaisil-
tammat, Tulevaisuusverstaas, Yrittäjien aamukahvit järjestämistä ja ollaan avoimia uusille tilaisuuk-
sille sekä niiden toteuttamisen tavoille. Lisäksi tarjotaan kuntalaisille yhä useampia tilaisuuksia
ja paikkoja olla osallisena kuntayhteisön toiminnassa ja kannustetaan talkoohenkeen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan pää- töksentekoon – yhdessä syntyy pa- rasta	Järjestämme sidosryhmien kanssa yhteisiä tilaisuuksia ja tuemme heitä toiminnassa ja siitä viestimässä, to- teutamme kyselyitä sekä tiedo- tamme aktiivisesti kunnan toimin- nasta. Kannustamme kuntalaisia osallistumaan kunnan ja sen sidos- ryhmien toimintaan.	Kuntalaiset löytävät helposti ja ajan- tasaisesti tietoa kunnan toiminnasta kunnan kotisivujen lisäksi sosiaali- sen median välityksellä. Yksi kunta- kysely vuoden aikana, jonka lisäksi pyydetään tapahtumakohtaiset pa- lautteet.
Yhteistyöfoorumien järjestäminen kunnan ja yritysten välillä.	Yrittäjien aamukahvitus	5-6 kertaa vuodessa.
Yrittäjien kehitystoiminnan tukemi- nen	Yrityspalveluseteli	2-3 seteliä vuodessa
Vuoropuhelu yrittäjien kanssa	Yritysvierailut	10-20 yritystapaamista vuoden ai- kana
Yrittäjien toiminnan tukeminen	Markkinointi- ja viestintänäkyvyy- den -ja osaamisen lisääminen, ja ke- hityksen seuraaminen mm. kysely- jen kautta.	Markkinointi- ja viestintänäkyvyy- den lisääntyminen sekä markki- nointi- ja viestintäosaamisen lisään- tyminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Toivakka on pieneksi kunnaksi mo- derni ja kehittää jatkuvasti esimer- kiksi digitaalisia palveluita	Kehitämme jatkuvasti digitaalisia palvelujamme arjen sujuvoitta- miseksi ja palveluiden saavutetta- vuuden varmistamiseksi.	Viestimme Toivakan olemassa ole- vista ja suunnitteilla olevista palve- luista eri kanavissa ja tunnettavuus- työn yhteydessä.
Kehitämme Viisarimäen yritysalu- etta	Uusien yrittäjien houkuttelu ja mark- kinointi. Kartoitamme mahdolli- suutta alueen osittaiseksi esirakenta- miseksi.	Pyritään saamaan ensimmäinen yrit- täjä sijoittumaan Viisarimäen yritys- alueelle.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kotoisa, helposti lähestyttävä pieni kunta. Mukava vieraillla tai jopa muuttaa kuntaan.	Teemme mielikuva-, markkinointi- ja tunnettavuustyötä eri kanavissa ja tapahtumissa, ja kehitämme uusia tapahtumia.	Viestimme mm. markkinointikampanjoin sekä tapahtumissa Toivakan kunnan eduista: arkea sujuvoittavista palveluista, loistavasta sijainnista, edullisista tonteista, rauhasta ja luonnonläheisyydestä.
Olemme mukana tapahtumissa	Rakennusmessut Rekrytointimessut Yrittäjäjuhlat Toivakan kesämarkkinat 6.7.2024	Vuosittain
Järjestämme uusia tapahtumia	Toivakkaralli 17.2.2024 Tavoitteena järjestää yhteiskunnallinen keskustelutilaisuus kesällä 2024 Kartoitamme mahdollisuutta toteuttaa Pellervo Lukumies -näyttelyn vuoden 2024 kesällä	Tilaisuudet toteutuvat ja vakiintuvat osaksi vuosittaista toimintaa sekä innostavat järjestämään lisätapahtumia.

TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	11 058		
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	4 195	10 150	15 400
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	15 253	10 150	15 400
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-73 383	-106 266	-122 941
Palvelujen ostot	-103 914	-163 701	-112 169
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 500	-5 800	-2 600
Avustukset	-123 379	-160 000	-150 000
Muut toimintakulut	-30 430	-53 811	-27 296
Toimintakulut yht.	-354 606	-489 578	-415 006
Toimintakate	-339 353	-479 428	-399 606
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-339 353	-479 428	-399 606

7.5. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävänä on tarjota hyvinvointi-, varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetus-, kirjasto-, kulttuuri, vapaa-aika, liikunta- sekä nuorisopalveluita, etsivän nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön, osallisuuden sekä kotouttamisen palveluita kokonaisuutena edistää tehokkaasti, taloudellisesti sekä yhteistyössä kuntalaisten koulutus- ja kehittämistarpeita ja kokonaisvaltaista henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä kasvun ja oppimisen kokonaisuuksia.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää vastuualueellaan toiminnassa noudatettavista perusteista ja yleisistä ohjeista, palveluidensa kehittämissuunnasta, painopistealueista ja toimintasuunnitelmasta sekä valmistelee ja tekee esityksiä sivistyspalveluiden hoitamiseen tarvittavista määrärahoista. Sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja jokaiselle on nimetty varajäsen. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontuu pääsääntöisesti *kerran kuukaudessa kuukauden kolmantena tiistaina*, paitsi kesä- ja heinäkuussa vain tarvittaessa.

7.5.1. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinto

TOIMINTA-AJATUS

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tarjoavat kestäväällä tavalla hyvän arjen palveluita hyvinvoinnin, varhaiskasvatuksen, opetuksen, kirjaston ja kulttuurin, vapaa-ajan, liikunnan, nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön palveluita lisäten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja jokaisen ihmisen hyvinvointia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluilla tavoitetaan kokonaisia ikäluokkia ja ne koskettavat suurta joukkoa kuntalaisia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa kuntalaisten tarpeet havaitaan varhain.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut edistävät kunnan vetovoimaisuutta ja luovat edellytyksiä sekä mahdollisuuksia elää aktiivista, luovaa ja merkityksellistä elämää; oppia, kasvaa ja kehittyä.

PALVELUSUUNNITELMA

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut toteutetaan kuntastrategian mukaisesti suunnitellen, toimien, kehittämisen ja johtaen. Lautakunnan vastuualueelle kuuluvat hyvinvoinnin, osallisuuden ja kotouttamisen edistämisen, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan, kirjaston ja kulttuurin sekä vapaa-ajan palvelut (nuoriso- ja liikuntapalvelut) sekä vapaan sivistystyön palvelut.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden johtoryhmän muodostavat rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihteri, hyvinvointisuunnittelija, varhaiskasvatusjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija, kirjastonhoitaja sekä etsivä nuorisotyöntekijä (kesään 2024 saakka) sekä tarpeen mukaan muita asiantuntijoita. Johtoryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa.

Koulujen rehtori hoitaa työajastaan 60 % rehtorin, 34,27 % sivistysjohtajan ja 5,73 % kirjastonjohtajan tehtäviä.

Henkilöstö- ja koulusihterin työaika jakautuu 40 % hallintopalveluiden, 30 % perusopetuksen ja 30 % sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinnon kesken.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallintoon kuuluu lisäksi hyvinvointisuunnittelija. Hyvinvointisuunnittelija työskentelee hyvinvoinnin tiimissä yhdessä kirjastonhoitajan ja kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan kanssa.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallintomenoja ovat henkilöstö- ja toimisto- sekä mahdolliset matkakustannukset sekä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kokouspalkkiot. Hallintomenoihin kuuluvat osa rehtori-sivistysjohtajan ja osa henkilöstö- ja koulusihteerin sekä hyvinvointisuunnittelijan palkkakustannukset.

Hallinnolliset tehtävät hoidetaan määräaikoja noudattaen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tekevät laaja-alaista yhteistyötä kunnan eri palvelualueiden, toisten kuntien sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä paikallisten ja alueellisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä yhdyspinnoilla hyvinvointialueen kanssa.	Monitoimijainen hyvinvointityöryhmä hyvinvointisuunnittelijan työn tukena. Vahvistetaan suunnitelmien, tekemisen sekä toiminnan arvioinnin välistä yhteyttä osana kehittämistä. Hyvinvointialueyhdyspinnoilla haetaan toimivia vastinpareja ja vahvistetaan monitoimijaisen tiimimallin käytänteitä.	Hyvinvointityöryhmän tavoitteellinen toiminta. Hyvinvointialueyhteistyön edelleen kehittäminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Voimavarojen kohdistaminen kuntastrategian arvojen mukaisesti: opettava ja kehittyvä, avoin ja rohkea, aito ja yhteisöllinen.	Tehdään tiivistä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sisäistä sekä palvelualueet ylittävää yhteistyötä.	Yhteisen vuosikellon kehittäminen ja kuntastrategian toteutuminen sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vuosikellossa
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vahvistaminen	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut vahvistavat henkilöstönsä digi- sekä hyvinvointiosaamista	Digitaalisin keinoin vahvistetaan osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksia, lisätään työhyvinvointia ja vahvistetaan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vaikuttavuutta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteistyön ja tarpeiden näkyminen hyvinvointialueyhteistyössä,	Toimitaan aktiivisesti hyvinvointialueyhdyspinnoilla.	Yhteistyö hyvinvointialueen vastinparien kanssa.
sivistyskuntaverkostossa	Toimitaan aktiivisesti sivistyskuntaverkostossa sekä hankeverkostoissa.	Yhteistyö sivistyskuntaverkostossa.
sekä kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden näkyväksi tekeminen ja viestintä	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osana kunnan vetovoimaisuutta ja markkinointia.

TALOUSLUVUT - SIVISTYSPALVELUIDEN HALLINTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	100	75	
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	100	75	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-64 229	-114 636	-116 027
Palvelujen ostot	-4 916	-5 971	-6 238
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-154	-720	-1 200
Avustukset			
Muut toimintakulut		-100	-100
Toimintakulut yht.	-69 299	-121 427	-123 565
Toimintakate	-69 199	-121 352	-123 565
Poistot ja arvonalentumiset	-610	-810	-814
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-69 809	-122 162	-124 379

7.5.2. Perusopetus

7.5.2.1. Opetuspalvelut

KANKAISTEN KYLÄKOULU

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kankaisten kyläkoululla on oppilaita vuosiluokilla 0–6 keväällä 2024 yhteensä 50 sekä saman katon alla toimiva päiväkotiryhmä.

Oppilasennusteen mukainen oppilasmäärä lukuvuonna 2024–2025 on esioppilaat mukaan lukien 47oppilasta.

Lukuvuodesta 2025–2026 eteenpäin Kankaisten koululle ennustetaan syntyvyyden mukaan oppilasmäärän hienoista vähenemistä, noin 35–40 oppilaaseen vuoteen 2028 mennessä.

Kankaisten kyläkoululla on kolme vakituisessa virassa olevaa luokanopettajaa, jotka opettavat yhdysluokissa 0.–2., 3.–4. ja 5.–6.

Kankaisten kyläkoululla työskentelee yksi vakinainen koulunkäynninohjaaja. Lisäksi keväälle 2024 on varattu määräraha kahdelle määräaikaiselle koulunkäynnin ohjaajalle. Yksi koulunkäynnin ohjaajista toimii tiistaista torstaihin 0.–2. yhdysluokassa myös esiopetusoppilaiden tukena.

Kankaisten kyläkoulun oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tukea täydentää kiertävä laaja-alainen erityisopettaja sekä käsityön ja esiopetuksen opettaja kerran viikossa. Jos Kankaisten kyläkoulun oppilaalla tuen tarve on niin suuri (esimerkiksi kehitysvammaisuus tai muu peruste), että tarvitaan vahvempaa tukea, rehtori tekee päätöksen oppilaan sijoittamisesta koulukeskukseen joustavaan pienryhmään (JOPI) ja sen myötä mahdollisesti integraatioon koulukeskuksen yleisopetukseen.

Lisäksi valtion hankeavustuksen turvin kehitetään koulun kerhotoimintaa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa.
	Lukuliikahdus Toivakan kirjastosuunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja lukuharrastusta tukien
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrittäjäkylä-hankkeeseen ja kyläkoulukahvilan järjestäminen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrittäjäkylä-hankkeeseen. Yrittäjäasenteen löytäminen koulutyössä.
Hyvinvointioppimisen kehittyminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen ja kaveritaitojen kehittyminen, vuosikellon toteuttaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kankaisten kyläkoulu osana yhteisestä perusopetusta Toivakassa	Säännölliset vierailut koulukeskuksen liikuntasalissa ja mahdollisuuksien mukaan kirjastossa sekä osallistuminen yhteisiin kulttuuri- ym. tapahtumiin	Työjärjestyksiin sidotut, vakituiset liikuntasalivuorot Toivakan koulukeskukseen
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Kankaisten kyläkoulun tiimi	Koulujen yhteinen johtoryhmä (rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja kouluasihteri, apulaisjohtajat, tiiminvetäjät (aineenopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat, koulunkäynnin ohjaajat sekä Kankaisten kyläkoulu)	Jaettu, yhteisöllinen johtajuus yhteisessä perusopetuksessa.
	Yhteisöllinen, monialainen opiskelu- huoltoryhmä kerran kuukaudessa ja kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien toteuttama yhteisöllinen opiskeluhooldotyö sekä yksilöllinen opiskeluhooldo	Opiskeluhooldolain mukainen oppilaiden hyvän oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ylläpitäminen ja niiden edellytyksiä lisäävä toiminta perusopetuksessa sekä yhteistyö huoltajien kanssa.
	Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)- kokouksiin sekä muu yhteistyö ja kehittäminen.	Perusopetuksen yhtenäisyys kouluyhteisöjen arvojen, asenteiden ja tapojen vuoropuheluna. Oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kestävä elämäntavan edistäminen.

TOIVAKAN KOULUKESKUS (KIRKONKYLÄN KOULU)

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaus- ja avustajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan koulukeskuksen oppilasmäärä on keväällä 2024 esioppilaat mukaan lukien 297 oppilasta. Oppilasennusteen mukainen oppilasmäärä lukuvuonna 2024–2025 koulukeskuksessa on esioppilaat mukaan lukien 295 oppilasta ja lukuvuonna 2025–2026 esioppilaat mukaan lukien 275 oppilasta. Lukuvuodesta 2026–2027 eteenpäin koulukeskukselle ennustetaan syntyvyyden mukaista oppilasmäärän hienoista vähenemistä, noin 214–231 oppilaaseen vuoteen 2028 mennessä.

Toivakan koulukeskuksessa on kevätlukukaudella 2023–2024 10 luokanopettajaa, joista kuusi luokanopettajaa ja neljä luokanopetuksen tuntiohjaajaa. Syyslukukaudella luokanopettajia on kuusi ja luokanopetuksen tuntiohjaajia kolme.

Aineenopettajia on 10, joista lehtoreita on neljä ja tuntiohjaajia on kuusi.

Lukuvuonna 2023–2024 Toivakan koulukeskus on pääosin kaksisarjainen koulu, jossa on 16 perusopetuksen luokkaa, lukuvuonna 2024–2025 luokkia on 15. Oppilasmäärän laskusta johtuen osa alaluokista on yksisarjaisia.

Oppilailla on oppimisen ja käyttäytymisen pulmissa oikeus saada riittävä ohjaustuki. Neuropsykiatrisen kasvatusohjaajan (NEPSY) työpanos kohdistuu niiden oppilaiden haasteiden tukemiseen, joiden tukemiseksi ja ohjaamiseksi tarvitaan erityisosaamista. Koulunkäynnin ohjaajien työpanos räätälöidään niille oppilaille, joiden oppiminen eniten tukea tarvitsee ja henkilökohtaisia kouluavustajia palkataan moniammatillisesti arvioiden ja oppilaille, joiden koulunkäyntiin liittyy esimerkiksi turvallisuushaasteita. NEPSY-kasvatusohjaaja toimii koulunkäynnin ohjaajien tiiminvetäjänä.

Toivakan koulukeskuksessa työskentelee 2024 neljä vakituista koulunkäynnin ohjaajaa ja neljä määräaikaista ohjaajaa, joista kolme toimii kouluavustajana ja yksi NEPSY-kasvatusohjaajana.

Lisäksi yksi lastenhoitaja työskentelee osan työajastaan koulunkäynnin ohjaajana kevään 2024 ajan.

Syksyllä 2024 koulukeskuksella on kaksi määräaikaista ohjaajaa, joista toinen toimii kouluavustajana ja toinen NEPSY-kasvatusohjaajana.

Koulujen perusopetuksen osa-aikaista, laaja-alaista erityisopetusta antaa keväällä 2024 kolme laaja-alaista erityisopetuksen tuntiopettajaa, joista yksi on palkattu hankerahalla kesään 2024 saakka. Lisäksi erityisopetuskelpoinen luokanopettaja toimii osan työajastaan laaja-alaisena erityisopettajana. Kalenterivuoden 2024 aikana kehitetään oppimisen ja koulunkäynnin kolmipor-taisen tuen ja erityisopettajien pedagogisen asiantuntijuuden painopistettä konsultoivaan työ-tapaan.

Vahvin erityinen tuki Toivakan perusopetuksessa on sijoitettu Toivakan koulukeskukseen. Jous-tavan pienryhmän (JOPI) opettajana toimii erityisluokanopettaja.

JOPI-ryhmässä opiskelee oppilaita

a. joiden kotiluokka on yleisopetuksessa, esimerkiksi kouluakäymättömät tai oppilaat, joilla on tarve päästä pienryhmään esimerkiksi jaksolle tai jonkin yksittäisen oppiaineen opetukseen. Eri-tyisen tuen oppilaiden on pääsääntöisesti hyvä opiskella ylöspäin eriyttävässä opetusryhmässä, mutta heidän oppimistaan hyödyttää ja tukee myös pienempi erityisen tuen ryhmän ja erityis-luokanopettajan tuki.

b. joiden kotiluokka on joustava pienryhmä (esim. toiminta-alueittain opiskelevat ja pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen oppilaat).

Mikäli oman kunnan erityisopetuspalvelut eivät riitä, järjestetään erityistä tukea tarvitsevien opetus pääsääntöisesti Jyväskylässä sijaitsevassa valtion erityiskoulussa.

Sosiaalisen vahvistamisen SohVa- ryhmätoimintaa järjestetään lukuvuoden 2023–2024 ajan. Osa-aikaista nuorisotyötä koulussa/ koulunuorisotyötä tehdään aluehallintoviraston koulunu-orisotyöhankeon mahdollistamana yhteistyössä seurakuntien kanssa.

Valtion hankeavustuksen turvin kehitetään lisäksi koulun kerhotoimintaa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa
	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon-suunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa sekä lukupiiritointi	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja lukuharrastusta tukien
	Kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen	Koulun ja kodin yhteistyömuotojen sekä vanhempaintoimikunnan ja koulun välisen yhteistyön vaaliminen
	Yhteistyön tekeminen yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Eri palvelualueiden välinen, kunnan sisäinen sekä kolmannen sektorin toimijoiden sekä hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön vakiinnuttaminen
Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen	Koulunuorisotyön jatkuminen ja kehittäminen	Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen osaksi koulukeskuksen toimintakulttuuria
	NEPSY-kasvatustyön jatkuminen ja varmistaminen sekä yhteistyömuotojen kehittäminen	NEPSY-kasvatustyön vakiinnuttaminen kunnan omana opiskeluhoito- palveluna
	Oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan näkyväksi tekeminen ja osallisuuden vahvistaminen	Oppilaiden koetun osallisuuden vahvistuminen ja sitoutuminen yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin, järjestyssääntöihin ja oman koulu yhteisönsä käytänteisiin
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrittäjä- hankkeeseen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrittäjä- hankkeeseen. Yrittäjä- asenteen löytäminen koulutyössä.
Osa-aikaisen erityisopetuksen uudelleenorganisointi	Osa-aikaisten erityisopettajien tehtäväkuvien uudelleentarkastelu ja työnjaon uudistaminen sekä konsultoinnin työotteen kehittäminen	Kolmiportaisen tuen mahdollisimman oikea-aikainen, riittävän pitkäkestoinen ja tehokas vastaaminen oppilaiden tuen tarpeisiin koko koulu yhteisön yhteistyönä

Uuden ajan maalaisidylli

Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen edistyminen, vuosikellon toteuttaminen
Digiosaamisen vahvistuminen	Opettajien täydennyskoulutusmalli (O3) mukanaolo ja osallistuminen	Digiosaamisen kehittäminen ja kehittyminen

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Tiedonkulun ja viestinnän lisääminen ja selkiyttäminen	Hyödynnetään markkinointi- ja viestintäsuunnittelijan osaamista tiedonkulun ja viestinnän lisäämisessä ja selkiyttämisessä	Kouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Toivakan koulukeskuksen tiimit (esi- ja luokanopettajat, aineenopettajat, erityisopettajat, ohjaajat)	Koulujen yhteinen johtoryhmä (rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihteeri, apulaisjohtajat, tiiminvetäjät (aineenopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat, koulunkäynnin ohjaajat sekä Kankaisten kyläkoulu)	Jaettu, yhteisöllinen johtajuus yhtenäisessä perusopetuksessa.
	Yhteisöllinen, monialainen opiskelu- huoltoryhmä kerran kuukaudessa ja kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien toteuttama yhteisöllinen opiskeluhooltotyö sekä yksilöllinen opiskeluhooltotyö.	Opiskeluhooltolain mukainen oppilaiden hyvän oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ylläpitäminen ja niiden edellytyksiä lisäävä toiminta perusopetuksessa sekä yhteistyö huoltajien kanssa.
	Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)- kokouksiin sekä muu yhteistyö ja kehittäminen.	Perusopetuksen yhtenäisyys koulu-yhteisöjen arvojen, asenteiden ja tapojen vuoropuheluna. Oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kestävä elämäntavan edistäminen.

7.5.2.2. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

TOIMINTA-AJATUS

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, jonka pohjalta olemme laatineet paikallisen toimintasuunnitelman. Toivakassa käytämme toiminnan nimenä esi- ja perusopetuksen aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta (APIP). Syksystä 2024 alkaen Toivakan perusopetuksessa järjestetään vain iltapäiväkerhotoimintaa. Perheiden mahdolliset tarpeet aamutoiminnalle järjestetään esim. kerhotoimintana tai vastaavana.

PALVELUSUUNNITELMA

Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaa järjestetään 1.–2. luokkien oppilaille sekä erityisen tuen päätöksellä 3.–9.-luokkalaisille. Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta on maksullista. Aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä yhdessä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen toimintaryhmän kanssa.

Koulukeskuksen aamutoiminta alkaa toimia syksystä 2024 alkaen kerho- tai muuna toimintana. Koululaisten iltapäiväkerho toimii maanantaista perjantaihin tiiviissä yhteistyössä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen kanssa. Kankaisten kyläkoululla järjestetään vain iltapäiväkerhotoimintaa maanantaista perjantaihin.

Koulukeskuksella aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnassa työskentelee kevään 2024 ajan määrääkainen vastuuohjaaja sekä koulunkäynnin ohjaajia tarpeen mukaan. Kankaisten kyläkoulun iltapäiväkerhotoimintaa ohjaa koulunkäynnin ohjaaja. Syksystä 2024 alkaen koulukeskuksen iltapäiväkerhotoiminnassa työskentelevät koulun vakituiset koulunkäynnin ohjaajat.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Arjen yhteistyötä tehdään lasten huoltajien lisäksi varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen sekä kirjaston, samoin mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisten ohjaajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	Toimivaan ja aitoon yhteistyöhön panostetaan arjen valinnoissa	Yhteistyö on luontevaa ja kaikkien arkea monipuolistavaa ja rikastavaa. Toiminnan painopisteenä perusopetuksen kanssa yhteisesti valittu hyvinvointitaitojen kehittyminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyödynnetään monipuolisesti sisätilojen sekä rakennettuja ja luonnon leikki- ja toimintapaikkoja.	Toimintaa järjestetään monipuolisesti eri tiloja ja ympäristöjä hyödyntäen.	Keskeistä on turvallisuus ja lasten viihtyminen.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Viestinnässä ja kohtaamisissa huoltajien kanssa pyritään kasvatuskumppaneina tukemaan rakentavasti lapsen kasvua ja kehitystä	Rakentava viestintä ja kohtaamiset huoltajien kanssa	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä koulun ja kodin kanssa.

TALOUSLUVUT - PERUSOPETUS

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	362 285	354 045	340 609
Maksutuotot		15 000	15 000
Tuet ja avustukset	101 931	49 600	51 883
Muut toimintatuotot	1 131		
Toimintatuotot yht.	465 347	418 645	407 492
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-1 998 781	-2 160 251	-2 003 440
Palvelujen ostot	-1 032 202	-1 106 589	-1 189 666
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-127 964	-134 450	-108 420
Avustukset			
Muut toimintakulut	-493 082	-605 454	-553 511
Toimintakulut yht.	-3 652 029	-4 006 744	-3 855 037
Toimintakate	-3 186 682	-3 588 099	-3 447 545
Poistot ja arvonalentumiset	-18 371	-33 314	-16 642
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 205 053	-3 621 413	-3 464 187

7.5.3. Esiopetus

TOIMINTA-AJATUS

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan inklusion periaattein niin, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Lapset laajentavat sosiaalisia taitojaan ja osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla leikkiessään ja toimissaan, monipuolisessa vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksella on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Esiopetusta järjestetään Toivakan koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten kyläkoululla tiistaista perjantaihin perusopetuksen lukuvuoden työ- ja lomapäivien mukaisesti. Lisäksi esiopetusta ostetaan tarvittaessa varhaiskasvatuksen yhteydessä ostopalveluna.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan koulukeskuksessa toteutetaan pedagogisia yhteistyömuotoja ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia varhaiskasvatuksen, esikoulun ja 1.–2.luokkien kesken. Kankaisten koulun esioppilaat työskentelevät yhdysluokassa koulunkäynnin ohjaajan tuella tiistaista torstaihin hyödyntäen myös monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Esiopetuksen opettaja antaa opetusta koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten koululla perjantaisin.

Kankaisten koululla on 8 esioppilasta keväällä 2024 ja oppilasennusteen mukaan 4 esioppilasta lukuvuonna 2024–2025.

Kankaisten esiopetuksessa on lukuvuonna 2025–2026 ennusteen mukaan 5 lasta ja lukuvuodesta 2026–2027 eteenpäin Kankaisten koululle ennustetaan esiopetukseen 2–4 lasta.

Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa on keväällä 2024 14 lasta ja oppilasennusteen mukaan 21 esioppilasta lukuvuonna 2024–2025.

Toivakan koulukeskuksessa on lukuvuonna 2025–2026 ennusteen mukaan esiopetuksessa 17 lasta ja lukuvuonna 2026–2027 18 lasta.

Toivakan koulukeskuksessa on yksi esiopetuksen opettaja sekä yksi henkilökohtainen kouluavustaja (40 % esiopetuksessa, 60 % varhaiskasvatuksessa) keväällä 2024. Lukuvuonna 2024–2025 Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa työskentelee yksi esiopettaja ja kaksi koulunkäynninohjaajaa, joiden työajasta 60 % on lastenhoitajan työtä esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano, kerhotoiminta sekä monipuolinen yhteistyö.	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti esiopetuksessa, kerhotoiminta ja yhteistyö muussa toiminnassa.
Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä kolmannen sektorin kanssa	Laaditaan esiopetuksen opetus-suunnitelman liitteeksi vuosikello varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyölle.	Toimiva ja oppimista edistävä yhteistyö nivelvaiheissa viskarista eskariin ja eskarista epulle yhtenäisellä opinpolulla sekä huoltajien ja muiden kasvatus- ja opetus- sekä opiskeluhuollon yhteistyökumppaneiden kanssa
	Suunnitelma yhteistyölle kolmannen sektorin kanssa	Esiopetuksen monipuolinen yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointiosaamisen edistyminen, hyvinvointivuosikellon toteuttaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tiedonkulun ja viestinnän selkiyttäminen ja lisääminen myös kunnan vetovoimatekijänä	Monipuolistetaan viestintäkanavia ja eri viestintätapoja	Esikouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin eli vuoropuheluun

TALOUSLUVUT - ESIOPETUS

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	9 480	18 185	37 752
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	430	300	
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	9 910	18 485	37 752
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-99 269	-145 666	-135 401
Palvelujen ostot	-76 023	-49 221	-57 710
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 036	-16 750	-6 860
Avustukset			
Muut toimintakulut	-72 904	-57 605	-87 235
Toimintakulut yht.	-257 232	-269 242	-287 206
Toimintakate	-247 322	-250 757	-249 454
Poistot ja arvonalentumiset	-5 103	-4 870	-4 623
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-252 425	-255 627	-254 077

7.5.4. Vapaa sivistystyö

TOIMINTA-AJATUS

Puulan seutuopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopistossa järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kansalaisopistossa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

PALVELUSUUNNITELMA

Puulan seutuopisto on ajan hengen mukainen ja tulevaisuuden merkityksellinen ja ketterä toimija. Opisto on näkyvä ja innovatiivinen tiedon, taidon, taiteen ja kulttuurin oppimisympäristö. Se on vetovoimaisesta ja korkeasta laadustaan tunnettu toimija, joka reagoi kurssilaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin asiakaslähtöisesti yhteistyössä kunnan ja paikallisten toimijoiden kanssa. Puulan seutuopisto on elinikäisen oppimisen tukija vauvasta vaariin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Monipuolinen ja laadukas kurssitarjonta	Kurssitoivekyselyt ja asiakaspalautekyselyt ja/tai -haastattelut, tilastot	Osallistujamäärät
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kaikenikäisten hyvinvoinnin edistäminen	Kurssien tarjoaminen vauvasta vaariin, erityisesti nuoret ja ikääntyvät huomioiden	Osallistujien ikäjakauma
Terveiden, mielenterveyden ja jaksamisen edistäminen	Kurssitarjonnassa liikuntaa, terveyttä ja mielenterveyttä edistäviä luentoja ja ryhmiä.	Tilastot – Kurssien toteutuminen Hyvinvoiva kuntalainen
Kurssien määrän lisääminen	Suunnitellaan Toivakkaan 70 kurssia, markkinoinnin ja tiedottamisen tehostaminen	Kurssien määrä ja toteutumisprosentti suhteessa suunniteltuihin kursseihin
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Opetustunnit toteutetaan opiston toimintakuntien vahvistaman tilauksen mukaisesti	Toivakassa toteutetaan 2000 tuntia	Toteutuneiden opetustuntien määrä
Taiteen perusopetuksen suosio säilyy hyvänä. Taidekoulun toiminnan kehittäminen Toivakassa.	Oppilasmäärä lisääntyy ja suoritteita kertyy. Konsertteja ja näyttelyitä järjestetään myös virtuaalisesti.	Opintosuoritteiden määrä. Musiikkikoulun konserttien ja taidekoulun näyttelyjen määrä.

TALOUSLUVUT - VAPAA SIVISTYSTYÖ

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-2 013		
Palvelujen ostot	-58 675	-60 000	-60 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-73		
Avustukset			
Muut toimintakulut	-38 772	-40 340	-30 875
Toimintakulut yht.	-99 533	-100 340	-90 875
Toimintakate	-99 533	-100 340	-90 875
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-99 533	-100 340	-90 875

7.5.5. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

7.5.5.1. Kirjasto

TOIMINTA-AJATUS

Kirjastolain mukaan kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Toivakan kirjasto toimii osana Keski-kirjastot –kirjastoverkkoa ja kehittää toimintojaan yhdessä muiden keskisuomalaisten kirjastojen kanssa. Seutuyhteistyö mahdollistaa asiakkaille kaikkien seudun yleisten kirjastojen maksuttoman käytön. Omatoimikirjaston ansiosta aukioloajat ovat laajat.

PALVELUSUUNNITELMA

Kirjastopalvelujen tavoitteena on olla kunnan hyvinvointipalveluiden ytimessä sekä edistää esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Kirjaston kokoelmatyössä otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon eri kielivähemmistöt, erilaiset oppijat ja lukemisesteiset. Kirjaston kotipalvelua tarjotaan edelleen kotipalveluasiakkaan oman tukihenkilön avulla niille toivakkalaisille, jotka eivät korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi itse voi asioida kirjastossa. Suunnitelmallista kirjasto-yhteistyötä jatketaan resurssien puitteissa varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kanssa.

Kirjaston henkilökuntaan kuuluvat kirjastonhoitaja sekä hallinnollisia tehtäviä hoitava rehtorisivistysjohtaja, kirjastonjohtaja (5,73%). Kirjastonhoitaja kuuluu hyvinvoinnin sydämen- tiimiin yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan sekä hyvinvointisuunnittelijan kanssa.

Kirjasto vastaa omalta osaltaan kuntalaisten digiosaamisen tarpeisiin tarjoamalla tiloja, laitteita ja erilaisia opastuksia yhteistyöverkostoja hyödyntäen.

Toivakan kirjasto on mukana Jyväskylän kaupungin perustamassa Keski-kirjastojen hankintareunassa, jossa on yhteiskilpailutettu kotimainen kirjastokirjallisuus.

Valtakunnalliseen e-kirjastoon liitytään muiden Keski-kirjastojen kanssa vuonna 2024.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kuntalaisille annetaan mahdollisuus osallistua kirjastopalveluiden kehittämiseen.	Vuosittainen asiakas- ja palvelukysely. Lisäksi mahdollistetaan jatkuva palautteen antaminen ja seurataan palautteita säännöllisesti.	Palautteiden ja asiakaskyselyn vastausten pohjalta kehitetään palveluita ja lisätään asiakastytyvyyttä.
Kirjastoyhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman päivittäminen sekä lukupiiritoiminta	Kirjastoyhteistyön kehittäminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa siten, että vastaa kirjastoresursseja ja lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistämisen tarpeita.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kirjasto arjen hyvinvoinnin ytimessä	Digineuvontaa tarjotaan kuukausittain digitutortoimintana. Kirjasto osallistuu yhteistyössä hyvinvointipalvelujen henkilöstön kanssa hyvinvointia lisäävien tapahtumien järjestämiseen.	Digitaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen. Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen.
Neuroesteetön kirjasto	Kirjastolle NEPSY-nurkkaus	Neuroesteettömän kirjastoympäristön vahvistuminen hyvinvoinnin edistäjänä
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kirjastopalvelut tunnetuksi; kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa.	Monikanavainen asiakaspalvelu ja viestintä palveluista, kirjastopalvelujen esittely eri kohderyhmille Lukupiiritoiminta	Kirjaston ei-käyttäjistä kirjaston käyttäjiä. Lukuharrastuksen vahvistaminen ja tukeminen, lukemiseen innostaminen.
Valtakunnallinen e-kirjasto tasa-arvoisten ja toimivien e-kirjastopalveluiden tuottajana	Valtakunnalliseen yhden luukun e-kirjastoon liittyminen	Toivakkalaisten tasa-arvoinen mahdollisuus käyttää valtakunnallista e-aineistokokoelmaa (e-kirjat, e-äänikirjat sekä e-lehtien digitaaliset näköisversiot)

7.5.5.2. Kulttuuripalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille vauvasta vaariin hyvinvointia, virkistystä ja elämyksiä sekä osallistaa kuntalaisia, yhdistyksiä ja yhteisöjä mukaan kulttuurin tuottamiseen.

PALVELUSUUNNITELMA

Kulttuuripalveluista vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija, jonka työajasta kulttuuripalveluiden hoitamiseen kuluu 10 %.

Kaikenikäiset kuntalaiset kattava Toivakan KulttuuriVakka-suunnitelma on päivitetty yhdessä osallistamalla suunnitteluun kuntayhteisön toimijat, kuten yhdistykset, yhteisöt ja yrittäjät. KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttamista jatketaan vuonna 2024 siten, että koskee kaikenikäisiä kuntalaisia.

Kulttuurisuunnitelmaan sisältyy lasten- ja nuortenkulttuurin yhteistyöverkosto Kulttuuriaitan Toivakan toimintasuunnitelma.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kulttuurin keinoin vahvistettu kuntalaisten hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys.	Monipuolisten kulttuuripalvelujen suunnitteleminen ja toteuttaminen kuntalaisten ja kulttuurin ammattilaisten yhteistyönä. Toteutetaan arviointikysely.	Toivakan vauvasta vaariin -KulttuuriVakka-kulttuurisuunnitelman valmistuminen ja toteuttaminen. Kulttuuripalvelujen tuottaman kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden näkyväksi tekeminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kulttuuripalvelut ovat kaikille ikäryhmille saavutettavia.	Paikallisia kulttuuritoimijoita kutsutaan hyvinvointia lisääviin tapahtumiin. Kulttuuritoimintaa suunnitellaan osana Kulttuuriaitta-verkoston yhteistyömahdollisuuksia hyödyntäen.	Kulttuurin tuottamiselle ja kuluttamiselle on tarjolla monipuolisia mahdollisuuksia. Kulttuuriaitta-toimintasuunnitelman mukaisten sisältöjen toteutuminen.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Paikallisen kulttuurituntemuksen sekä alueellisen ja valtakunnallisen näkyvyyden kehittäminen.	Toivakkalaiset kulttuuritoimijat kootaan kulttuuritoiminnan kartalle. Järjestetään toivakkalaista taidetta esittelevä näyttely, josta viestitään ja jota markkinoidaan alueellisesti ja valtakunnallisesti.	Toivakkalaiset kulttuuritoimijat näkyvät ja heidät tunnetaan alueellisesti ja valtakunnallisesti.

TALOUSLUVUT - KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	167		200
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	1 686	727	1 718
Muut toimintatuotot	421		
Toimintatuotot yht.	2 274	727	1 918
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-73 708	-86 181	-55 932
Palvelujen ostot	-20 777	-32 988	-24 254
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 661	-28 900	-23 350
Avustukset			
Muut toimintakulut	-56 765	-52 360	-57 111
Toimintakulut yht.	-172 911	-200 429	-160 647
Toimintakate	-170 637	-199 702	-158 729
Poistot ja arvonalentumiset			-5 333
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-170 637	-199 702	-164 062

7.5.6. Vapaa-ajan palvelut

TOIMINTA-AJATUS

Vapaa-aikapalvelut tuottaa ja kehittää sekä osallistaa kuntalaisia suunnittelemaan ja tuottamaan monipuolisia, hyvinvointia tukevia vapaa-aikapalveluja ja –tapahtumia kaikenikäisille toivakalaisille.

PALVELUSUUNNITELMA

Kaikenikäiset kuntalaiset kattavan vapaa-ajan palvelusuunnitelman tekoon osallistetaan kuntalaiset ja vapaa-ajantoimintoja tuottavat yhdistykset ja yhteisöt. Palvelusuunnitelman laatiminen aloitetaan vapaa-ajantoiminnot yhteen kokoavasta vuosikellosta.

Vapaa-aikapalvelut koordinoi toimintojen ja tapahtumien toteuttamisen tilantarvetta ja varauksia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työajasta 40 % kuuluu vapaa-aika- ja liikuntapalveluihin. Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija muodostaa yhdessä kirjastonhoitajan ja hyvinvointisuunnittelijan kanssa hyvinvointityön sydäntiimin.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työn painopisteenä vapaa-ajan palveluissa on nuoriso.

Valtion hankeavustuksen turvin kehitetään lisäksi Harrastamisen Suomen mallia (Harrastamisen Toivakan malli) ja aluehallintoviraston hankerahoituksella parannetaan luonnon lähivirkistysalueita.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Hyvinvointia monipuolisesti tukevat ja edistävät, kuntalaislähtöiset vapaa-ajan palvelut.	Tehdään vapaa-ajan palveluiden tuottamisessa yhteistyötä kuntayhteisön eri toimijoiden kanssa.	Kuntayhteisön vapaa-ajantoimintoja ja tapahtumia tuotetaan suunnitelmallisesti kuntalaisten tarpeet huomioiden. Palveluiden kehittämisessä hyödynnetään tiedolla johtamista.
	Laaditaan yhteisöllisesti osallistaen vuosikello kuntayhteisön vapaa-ajan toiminnoille ja toteutetaan vuosittainen asiakaskysely.	Vapaa-aikapalveluiden vuosikello osana hyvinvointityön vuosikelloa
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Turvalliset edellytykset ja olosuhteet omaehtoisille ja ohjatuille vapaa-ajantoiminnoille.	Ylläpidetään vapaa-ajantoimintojen rakennettuja olosuhteita.	Vapaa-ajantoiminnot kohtaavat ja vastaavat eri-ikäisten kuntalaisten tarpeisiin painottaen nuorten tarpeita.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Vetovoimaiset vapaa-ajan palvelut	Viestitään kuntayhteisönä vapaa-ajan mahdollisuuksista ja olosuhteista kohderyhmille paikallisesti Toivakassa ja alueellisesti Keski-Suomessa.	Toivakan vapaa-ajan mahdollisuudet ovat näkyvillä paikallisesti ja alueellisesti lähikunnissa. Kuntayhteisön ajankohtainen palvelutarjonta on kattavasti esillä Lähellä.fi-palvelussa.

7.5.6.1. Liikuntapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Liikuntapalveluiden tehtävänä on edistää liikunnallista elämäntapaa ja harrastamista sekä edistää liikuntapalvelujen saatavuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Liikuntapalvelut tarjoaa edellytykset aktiiviselle elämäntavalle ja liikkumiselle. Lisäksi liikuntapalvelut järjestää liikuntatapahtumia yhdessä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Tilojen ja alueiden hoidosta vastaa kuntaympäristöpalvelut.

Liikuntapalvelut vähentää liikuntaan liittyviä esteitä ja ylläpitää ja kehittää olosuhteita yhdessä kuntaympäristöpalvelujen kanssa. Esimerkkinä tästä on liikuntapaikkojen vuorotarjonta. Lisäksi liikuntapalvelut kehittää kuntayhteisön eli kunnan, yhdistysten ja yhteisöjen, seurakuntien ja yritysten yhteistyötä liikunnan osa-alueella.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Liikuntapalvelujen tuottaminen kuntayhteisön kesken	Liikkumista edistävien toimijoiden kokoaminen yhteen.	Kuntayhteisön liikuntatoimijoiden toimiva yhteistyö.
	Hyvinvoinnin, aktiivisen elämäntavan ja liikuntaharrastuneisuuden selvitys kuntalaisia ja yhteisöjä osallistamalla.	Eri-ikäisten kuntalaisten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavien liikuntapalvelumahdollisuuksien järjestäminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Turvalliset ja houkuttelevat liikkumisolosuhteet.	Liikkumisympäristöjä hoidetaan ja ylläpidetään yhteisöllisen ja liikkuvan elämäntavan mahdollistamiseksi yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa liikuntapaikkojen laatukriteereiden mukaan.	Liikuntapaikkojen laatukriteerit
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Viestintä Toivakan monipuolisista liikkumismahdollisuuksista veto- ja pitovoimatekijänä.	Viestinnässä nostetaan esille liikkumismahdollisuuksia.	Toivakkalaiset liikuntapaikat ja -toimijat tunnetaan myös kuntayhteisön ulkopuolella terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä.
Toivakkalaisten liikuntapaikkojen kehittäminen resurssiviisaasti	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärien ja käyttöasteen anonyymin laskennan toteuttaminen esim. kävijälasukurilla tai otannalla	Pyritään kehittämään sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen käyttäjäseurantaa ja käyttöastetta.

TALOUSLUVUT - VAPAA-AJAN PALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	7 201	5 000	5 000
Maksutuotot	11 288		
Tuet ja avustukset	40 615	12 250	5 220
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	59 104	17 250	10 220
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-152 696	-24 695	-25 398
Palvelujen ostot	-28 562	-22 208	-8 056
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 348	-28 720	-5 300
Avustukset	-10 400	-500	
Muut toimintakulut	-140 850	-205 061	-98 824
Toimintakulut yht.	-340 856	-281 184	-137 578
Toimintakate	-281 752	-263 934	-127 358
Poistot ja arvonalentumiset	-50 973	-53 970	-6 774
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-332 725	-317 904	-134 132

7.5.7. Varhaiskasvatus

TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista lasten kasvatusta, opetusta sekä hoitoa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvuja, kehitystä ja oppimista yhteistyössä kasvatuskumppanuudessa huoltajien kanssa.

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tarpeen mukaan sekä oikeus saada oikea-aikaista tukea omaan kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa.

Varhaiskasvatusta järjestetään Toivakassa kunnallisena varhaiskasvatuksena kahdessa päiväkodissa siten, että niissä on varhaiskasvatustilain mukainen henkilöstömitoitutus. Lisäksi varhaiskasvatusta järjestetään yksityisessä perhepäivähoidossa sekä palvelusetelillä.

PALVELUSUUNNITELMA

Vuoropäiväkoti Touhuvakassa toimii neljä lapsiryhmää kahdessa rakennuksessa, 1–2 – vuotiaiden, kaksi 2–4 – vuotiaiden ja 5- vuotiaiden ryhmät, joissa on enintään 75 laskennallista varhaiskasvatuspaikkaa. Varhaiskasvatuspaikat täytetään lasten iän, tuen tarpeiden ja resurssien mukaisesti.

Kankaisilla Ruuhiryhmässä on 21 varhaiskasvatuspaikkaa ja Toivakan koulukeskuksen esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa 14 paikkaa. Lisäksi palvelusetelillä tarjotaan yksityistä perhepäivähoitoa sekä seudullisesti Jyvässeudun verkostokuntien ja tarvittaessa muidenkin lähikuntien varhaiskasvatuspalveluissa ostopalveluna.

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut ja alle kolmevuotiaita lapsia on tullut varhaiskasvatukseen aiempaa enemmän, joten talousarviossa on lisätty palvelusetelin osuutta, mutta kotihoidon tuesta on voitu karsia.

Yksityisessä perhepäivähoidossa sekä ostopalveluna tarjottavassa varhaiskasvatuspalveluissa tulee vuonna 2024 olemaan noin 16 lasta.

Ruuhiryhmässä lapsia on laskennallisesti keväällä 23 ja syksyllä 18 lasta.

Touhuvakan Vakkarin 1-2- vuotiaiden ryhmässä on 12 lasta (laskennallisesti keväällä 24 lasta ja syksyllä 16-20 lasta).

Touhuvakan vuoropäiväkodissa on laskennallisesti keväällä 2024 Tarkkailijat-ryhmässä 21 lasta (2–4- vuotiaat), Tutkijat-ryhmässä 20–21 lasta (2-4- vuotiaat) ja Viskarit-ryhmässä 19-20 lasta (5 vuotiaat) eli yhteensä laskennallisesti noin 82 lasta.

Syksyllä 2024 Touhuvakan Viskari-ryhmässä on arviolta laskennallisesti 14 lasta, Tarkkailijoissa 16–18 lasta ja Tutkijoissa 15–17 lasta, yhteensä laskennallisesti noin 61 – 69 lasta.

Toivakan kunnan varhaiskasvatuksessa työskentelee vuonna 2024 viisi varhaiskasvatuksen opettajaa, joista yksi Ruuhiryhmässä ja neljä Touhuvakassa.

Lastenhoitajia varhaiskasvatuksessa työskentelee keväällä yhteensä 15, syksyllä 14. Lastenhoitajista kolme työskentelee Ruuhiryhmässä. Kaksi lastenhoitajaa työskentelee koulukeskuksen

esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa ja osan työajastaan koulunkäynnin ohjaajina. Touhuvakassa lastenhoitajia on keväällä kymmenen ja syksyllä kahdeksan.

Henkilökohtaisena avustajana varhaiskasvatuksessa työskentelee keväällä yksi ja syksyllä kaksi työntekijää.

Varhaiskasvatusjohtajan tehtäviin tulee sisältymään varhaiserityisopetuksen konsultointi eikä erillistä varhaiskasvatuksen erityisopettajaa palkata vuonna 2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun varhaiskasvatuksen tuen uudistus- hanke jatkuu heinäkuun 2024 loppuun saakka. Hankkeen turvin vahvistetaan kevään aikana varhaiskasvatuksen työntekijöiden ammatillista osaamista lasten tuen toteuttamisessa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien mukainen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaprosessi jatkuu vuosien 2024 ja 2025 aikana, jolloin lakien edellyttämät kehittämis- toimenpiteet selvitetään, viedään varhaiskasvatuksen käytäntöön ja arvioidaan toimenpiteiden toteutumista. Prosessin tuloksena varhaiskasvatukseen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma osaksi kunnan hyvinvoinnin vuosikelloa ja suunnitelmaa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä toimiva Toivakka</i>		
Toivakka tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta, missä toteutuu lapsen tarvitsema varhainen tuki.	Vahvistetaan varhaiskasvatushenkilöstön kolmitasoisen tuen osaamisen kehittymistä (koulutus ja ryhmäohjauksen ohjauksen ohjaukset)	Henkilöstöllä on riittävästi tietoja ja taitoja sekä kykyä soveltaa kolmitasoista tukea varhaiskasvatuksen arjessa
	Varmistetaan riittävät resurssit, jotta lain ja asetuksen mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat huomioiden lasten pitkät hoitoajat.	Lapsiryhmissä on mitoituksen mukainen ammattihenkilöstö.
	Aloitetaan kansallisen Valssi-arviointimenetelmän käyttöönotto vaiheittain.	Valssi-arviointin käyttöönotto ja toiminnan kehittyminen arviointitulosten pohjalta
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Toivakan varhaiskasvatuksessa toimitaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti	Varhaiskasvatuksessa selvitetään ja valmistellaan tavoitteellista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa yhteistyössä henkilöstön kesken mahdollistaen sekä lasten, että huoltajien osallisuus.	Edetään kohti toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistumista.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakan varhaiskasvatuksessa toimitaan palveluohjauksellisella työotteella	Henkilöstö perehdytetään Opetushallituksen palveluohjauksella ja kunnan varhaiskasvatuspalveluihin	Henkilöstö tuntee varhaiskasvatuksen palvelut ja osaa ohjata vanhempia palveluiden piiriin.
	Pidetään kunnan kotisivujen tiedot varhaiskasvatuksesta ajan tasalla	Henkilöstö osaa hyödyntää itse ja ohjata huoltajat kunnan kotisivuille

TALOUSLUVUT - VARHAISKASVATUS

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	97 467	58 476	82 550
Maksutuotot	70 659	49 600	53 600
Tuet ja avustukset	50 198	91 735	17 079
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	218 324	199 811	153 229
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-908 545	-932 850	-910 080
Palvelujen ostot	-278 174	-262 414	-283 357
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 995	-61 560	-41 460
Avustukset	-98 408	-100 000	-84 000
Muut toimintakulut	-142 738	-162 880	-165 460
Toimintakulut yht.	-1 459 860	-1 519 704	-1 484 357
Toimintakate	-1 241 536	-1 319 893	-1 331 128
Poistot ja arvonalentumiset	-16 209	-15 240	-16 045
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 257 745	-1 335 133	-1 347 173

7.5.8. Nuorisopalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuorten itsenäistymistä.

Erilaisia toimintamuotoja ovat nuorisotilatoiminta ja -valtuusto, koulu yhteistyö sekä erilaiset tapahtumat yhdessä Toivakan muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Lisäksi Toivakassa toimii kesään 2024 saakka hankerahoituksella erityisnuorisotyönä etsivä nuorisotyö, jolla on erilliset toimintaperiaatteet.

PALVELUSUUNNITELMA

Nuorisopalvelut suunnittelee ja toteuttaa nuorten toimintaa yhteistyössä perusopetuksen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisovaltuusto (NUVA) edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työajasta kuluu 50 % nuorisotyöhön ja hyvinvointisuunnittelijan työstä osa nuorisovaltuuston koordinointiin.

Etsivän nuorisotyön hanke päättyy kesällä 2024 eikä uutta hanketta haeta taloussyistä. Etsivä nuorisotyö on alle 29-vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville tai muuta erityistä tukea ja ohjausta tarvitseville toivakkalaisille nuorille tarjottavaa erityisnuorisotyötä. Etsivän nuorisotyöntekijän tarkoituksena on tarjota varhaista tukea ja vahvistaa nuoren valmiuksia hyvään arkeen ja tulevaisuuteen sekä edistää hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Syksystä 2024 alkaen toteutetaan etsivän nuorisotyön lakisäänteiset tehtävät keväällä valmisteltavin tavoin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.	Nuorisotyön työryhmätyöskentely eri työryhmissä.	Nuorisotyön työryhmien työskentelysuunnitelmien toteutuminen vuosikellomaisesti. Toivakan aktiivinen nuorisotyön verkosto edistää yhdessä nuorisotyön toimintaa ja kehittymistä kunnan alueella.
Nuorten osallisuuden näkyminen osallistavassa päätöksenteossa, arjessa ja juhlassa.	Nuorisovaltuuston osallistuminen valmisteltaviin asioihin, nuorten kuuleminen eri toimintojen valmistelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.

Vaikuttamistoimielin (nuorisovaltuusto) aktiivisena kunnan toimintakentässä	Kehitetään nuorten keskusteluyhteysttä päätöksentekijöiden kanssa	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.
Etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteutuminen.	Valmistellaan etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteuttamista hanketyön päättymisen jälkeen.	Etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteutuminen myös syksystä 2024 alkaen varsinaisen etsivän nuorisotyön päätyttyä.
Uuden ajan maalaisidylli		
Nuorisovaltuusto aktiivisessa roolissa omannäköisen toivakkalaisen, nuorille mukavan vapaa-ajan suunnittelussa ja toteuttamisessa, ylisukupolvisuutta unohtamatta.	Järjestetään sekä nuorille että ylisukupolisesti toimintoja ja tapahtumia.	Nuoren toivakkalaisuuden näkyväksi tekeminen ja elämänlaadun kohentuminen.
Nuorisotila Vakkarin toiminta tukee nuoruutta elämänvaiheena.	Vakkari-iltojen toiminnan suunnittelu, valmistelu ja toteuttaminen yhdessä nuorten kanssa.	Nuorisotila Vakkarin kävijämäärien ja ohjatun toiminnan lisääntyminen.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Toivakkalainen nuori aktiivisena ja näkyvänä osana ympäröivää yhteiskuntaa.	Osallistuminen säännöllisesti alueellisen nuorisovaltuuston kokouksiin ja toimintaan.	Aktiivinen osallistuminen alueellisessa Keski-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.
	Nuorisovaltuuston tutustuminen lähikuntien nuorisovaltuustojen toimintaan.	Alueellisen nuorisoon liittyvän yhteistyön toteutuminen.

TALOUSLUVUT - NUORISOPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset		30 600	8 800
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	30 600	8 800
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut		-71 261	-50 595
Palvelujen ostot		-3 706	-3 463
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 000	-1 700
Avustukset			-10 000
Muut toimintakulut		-41 553	-46 279
Toimintakulut yht.	0	-118 520	-112 037
Toimintakate	0	-87 920	-103 237
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-87 920	-103 237

7.5.9. Hyvinvointipalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hyvinvointipalveluilla vastataan ja huolehditaan monipuolisin menetelmin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja yhteistyöstä, osallisuudesta ja kotoutumisen edistämisestä kunnan eri sektoreiden, muiden paikallisten toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa. Hyvinvointisuunnittelija tekee monipuolista yhteistyötä eri palvelualueiden, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

PALVELUSUUNNITELMA

Hyvinvoinnin edistämiseen osallistuvat kaikki kunnan palvelualueet. Hyvinvointityöryhmä taustavalmistelee hyvinvointisuunnittelijan johdolla päätöksentekoon tulevia asioita hyvinvoinnin näkökulmasta. Kunnan eri palveluista muodostuvan hyvinvointityöryhmän tehtäviin kuuluu valmistella hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ja hyvinvoinnin vuosiraportit. Lisäksi hyvinvointityöryhmä osallistuu erilaisten ennaltaehkäisevien sekä hyvinvointia lisäävien toimintamallien ja palveluiden kehittämiseen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteisöllisyys, osallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat erilaisten yhteisten tapahtumien ja kampanjoiden kautta.	Kunnassa järjestetään eri tahojen yhteistyössä ja eri tahoja kokoava isompi hyvinvointitapahtuma ja muita pienempiä tapahtumia.	Tapahtumat vastaavat eri väestöryhmien tarpeisiin.
Vaikuttamistoimielinten rooli vahvistuu kunnan toimintakentässä.	Vanhus- ja vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston toimintaa tehostetaan niin, että rooli vaikuttamisen ”työrukkasena” ja yhteistyö kuntapäättäjien kanssa vahvistuu koostamien kautta.	Vaikuttamistoimielimet toimivat viestinviejinä kuntalaisten ja kuntapäättäjien välillä.
Hyvinvointi rakentuu paikallisen ja alueellisen yhteistyön ja resurssien yhdistämisen keinoin.	Järjestetään hyvinvointia edistäviä toimintamuotoja, esim. retkiä, yhteistyössä alueellisesti.	Paikallista ja alueellista yhteistyötä tehdään (erityisesti lasten ja nuorten) arjen hyvinvoinnin edistämiseksi hyvinvointialueen, naapurikuntien ja eri paikallisten toimijoiden kanssa eri toimintamuotojen kautta.

Uuden ajan maalaisidylli

Vastataan ja huolehditaan Toivakassa kotoutumisen edistämisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta, palveluiden soveltuvuudesta myös maahanmuuttaneille.	Huolehditaan siitä, että kunnassa on tarpeisiin nähden riittävästi kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ja palveluja sekä henkilöstön kotoutumisasioiden osaamista.	Mahdollistetaan ja järjestetään onnistunut kotoutuminen eri syistä maahanmuuttaneille.
Toivakassa uudet asukkaat kiinnitetään vahvasti osaksi kuntayhteisöä.	Tarjoamme kaikille uusille toivakalaisille mahdollisuuden kohdata kunnan edustaja ja heille lahjoitetaan Toivakasta ja sen palveluista tiedottava ns. Toivakka-kassi.	Uudet toivakalaiset kontaktoidaan järjestelmällisellä tavalla ja tavoitetaan heidät osaksi koko kuntayhteisöä.
Seurataan kansallisia terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien linjauksia	Valmistellaan ja tuetaan kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja levitetään hyviä käytänteitä.	Saadaan arkeen toimiva perhekeskisyhteistyö ja siihen liittyvien eri työryhmien toiminnan selkeys ja pystytään kehittämään hyvinvointiosaamista.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakka on näkyvästi aktiivinen kunta sidosryhmäyhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueella, maakunnallisissa verkostoissa sekä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Tehdään aktiivista sidosryhmäyhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja maakunnallisten verkostojen kanssa, alueen oppilaitosten ja eri järjestöjen, yhdistysten ja yritysten, seurakuntien sekä seurojen välillä.	Verkostoidutaan ja löydetään toimivia yhteistyökumppanuuksia. Hyvinvointipalveluissa osallistutaan mahdollisuuksien mukaan verkostohankkeisiin sekä kehitetään myös omin hankkein.
Toivakassa hyödynnetään vahvasti hyvinvointitietoa.	Hankitaan kokemustietoa kunnan eri väestöryhmien kyselyillä. Toteutetaan vuosittain vähintään yksi tiedonkeruu.	Hyvinvointitietoa viestitään kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle tiedolla johtamisen työkaluksi.

TALOUSLUVUT - HYVINVOINTIPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut		-200	-619
Palvelujen ostot			-4 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			-600
Avustukset			
Muut toimintakulut			
Toimintakulut yht.	0	-200	-5 419
Toimintakate	0	-200	-5 419
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-200	-5 419

7.6. Kuntaympäristölautakunta

Kuntaympäristölautakunnan tehtävänä on järjestää Toivakan kunnan lupa- ja viranomaispalvelut, vesihuoltopalvelut, kunnan omaisuuden hallinta ja ylläpito sekä kunnan tila- ja tukipalvelut.

Lautakunta huolehtii kunnan maa- ja metsäomaisuuden hoidosta, liikenneväylistä ja yleisistä alueista sekä liikuntapaikkarakentamisesta ja niiden ylläpidosta, sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa yhteistyössä laaditun palvelusuunnitelman mukaisesti.

Lautakunta ohjaa kunnan maankäyttöä, tonttien luovutusta ja kaavoitusta (yleis- ja asemakaavoituksen valmistelu).

Lautakunnan alainen lupa- ja ympäristöjaosto toimii Toivakan kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

PALVELUSUUNNITELMA

Kuntaympäristölautakunnan järjestämät palvelualueet Toivakassa ovat:

- **Jätehuoltopalvelut**, jotka järjestetään kuntalaisille seutuyhteistyön muodossa. Toivakan kunnan jätehuollosta vastaava viranomainen on **Jyväskylän seudun jätelautakunta**, jonka jäsenenä on myös toivakkalainen kunnan valitsema edustaja. Toivakan kunta on myös osakkaana Mustankorkea Oy:ssä. Kunnan vastuulla kuntaympäristölautakunnan alaisen lupa- ja ympäristöjaoston osalta ovat ainoastaan jätehuoltomääräysten valvontatehtävät.
- **Liikenneväylät ja yleiset alueet (yhdyskuntatekniikka)**
Liikenneväylien ja yleisten alueiden palvelut käsittävät kunnan vastuulle kuuluvien asemakaavateiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon järjestämisen. Katuvalaistus on osa tätä palvelualueetta. Palveluun sisältyy myös lakautetun Kuivakolun kaatopaikan jälkihoidosta huolehtiminen. Palvelut järjestetään oman organisaation ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.
- **Liikuntapaikat (alueiden rakennuttaminen ja ylläpito)**
Kuntaympäristölautakunnan vastuulla ovat kunnan yleisten liikuntapaikkojen rakennuttaminen ja ylläpito. Liikuntapaikaksi luetaan myös Saarisen uimaranta, jota ylläpidetään nk. EU-määräysten mukaisena kunnan virallisena uimarantana. Liikuntapalveluiden palvelutason määrittely tapahtuu yhteistyössä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa. Rakentamisessa hyödynnetään aina mahdollisuuksien mukaan liikuntapaikkarakentamisen eri valtionavustusmuotoja. Liikuntapaikkojen ja eri reittien ylläpidossa tehdään yhteistyötä yksityisten ja yhdistystoimijoiden kanssa.

- **Lupa- ja viranomaispalvelut**, jotka käsittävät rakennusvalvonnan sekä ympäristönsuojelun lupa-, viranomais- ja valvontatehtävät. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena toimii kuntaympäristölautakunnan alainen **lupa- ja ympäristöjaosto**. Lupa- ja viranomaispalveluiden uudelleen organisointia selvitetään mahdollisen kuntayhteistyön osalta vuoden 2024 aikana.

- **Maa- ja metsätilat**

Maa- ja metsätilat pitävät sisällään kunnan omistamien peltojen sekä metsätilojen hallinnan ja hoidon. Maa- ja metsätiloihin kirjataan puukauppojen lisäksi mahdollisten maanvuokrien, maa-ainesten myynnin sekä tonttien myyntitulot. Kunnan metsäomaisuuden isännöintipalveluita hoitaa nykyisen sopimuskauden loppuun (2025) asti Stora Enso ja kunnan metsien hoito perustuu ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan.

- **Vesihuoltopalvelut** kattavat Toivakan kunnan vesihuollon toiminta-alueilla tapahtuvan raakaveden tuotannon, veden jakelun, jätevesien johtamisen ja jäteveden puhdistamon hallinnon, suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon palvelut. Raakavettä otetaan kolmesta pohjaveden ottamosta ja jätevesi käsitellään Toivakan jätevedenpuhdistamolla. Toivakan kunnan vesihuoltolaitos on osa kunnan omaa toimintaa (kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö).

- **Tilapalvelut**

Kunnan tilapalveluiden tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää kunnan toiminnan ja palvelutuotannon kannalta tarpeelliset terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat. Tilapalveluihin sisältyvät Keski-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen vuokrattavat tilat.

Tilapalveluiden tukipalveluina järjestetään ruoka- ja siivouspalvelut sekä kiinteistöhoidon palvelut. Ruokapalveluina tuotetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan palveluille (koulut ja päiväkodit) kaikki päivittäiset ateriat. Siivouspalvelut ja kiinteistöhoidon palvelut järjestetään omalla henkilöstöllä. Keski-Suomen hyvinvointialueelle siirtyvien tilojen osalta siivouspalvelut ulkoistetaan.

Kunnan omistamien rakennusten pitkän tähtäimen suunnitelmana hyödynnetään laadittua Toivakan kunnan kiinteistöohjelmaa 2030. Kiinteistöohjelma sisältää ehdotuksia, suuntaviivoja ja strategisia tavoitteita kunnan rakennusomaisuuden hallintaan.

- **Ympäristöterveys**

Jyväskylän seudun ympäristöterveys järjestää kuntien tekemään yhteistyösopimukseen perustuen ympäristöterveyden palvelut Toivakassa.

Ympäristöterveyden tehtävänä on yksilöön, väestöön, eläimiin ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Toiminnalla on tärkeä kansanterveydellinen merkitys. Voidaan puhua yhdestä yhteisestä terveydestä (One Health). Tämä tarkoittaa sitä, että ihmisten, eläinten ja ympäristön terveydet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Kun vaikutetaan johonkin osa-alueeseen, tällä on vaikutuksia kaikkiin muihin.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat:

Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski.

Ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen varmistetaan toiminnanharjoittajia ja kuntalaisia neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin.

Eri sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö on oleellinen osa elinympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen ennaltaehkäisyssä ja poistamisessa.

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

- **Kuntaympäristölautakuntaan** kuuluu seitsemän jäsentä
- **Lupa- ja ympäristöjaostoon** kuuluu viisi jäsentä

Lisäksi jokaiselle on nimetty varajäsen kuluvan valtuustokauden loppuun asti

Esittelijänä toimielimissä toimii kuntaympäristöjohtaja tai rakennus- ja ympäristötarkastaja.

Kuntaympäristölautakunnasta sekä lupa- ja ympäristöjaostosta, kunnan rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisesta sekä näiden toimivallan siirtämisestä viranhaltijoille määrätään kunnan hallintosäännössä.

HENKILÖSTÖ

Toivakan kunnan henkilöstösuunnitelma sisältää kuntaympäristöpalveluiden kaikki työtehtävät ja niiden kuvaukset. Kuntaympäristölautakunnan alaisissa palveluissa työskentelee vuonna 2024 noin 20 työntekijää. Virka – ja työsuhteiset toimenkuvat jakaantuvat hallintoon, lupa- ja viranomaispalveluihin, ruokahuolto- ja siivouspalveluihin, kiinteistöjen, yleisten alueiden ja liikunta- paikkojen hoitoon ja vesihuoltolaitoksen ylläpitoon.

Määräaikaisia työtehtäviä ovat esimerkiksi nuorten kesätyöt sekä mahdolliset muut väliaikaiset sijaisuudet.

Kuntaympäristöpalveluissa ja etenkin sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston alaisissa viranomais-tehtävissä tapahtuu jatkuvasti muutoksia lainsäädännössä, mikä edellyttää henkilöstön jatkuvaa kouluttamista muutoksiin.

Toimialueen lainsäädännön muutoksia seurataan aktiivisesti ja huomioidaan toiminnassa ja hallintosäännössä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kasvamme vetovoimaisten kehyskuntien joukkoon hyödyntämällä keskuskaupungin läheisyyden.	Jyväskylän seudun MAL-yhteistyöhön osallistuminen	MAL-rahoituksella toteutettavien pienten liikennehankkeiden suunnitteluvalmiuden nostaminen. Asumisen kehittämisselvityksiin osallistuminen
Kehitämme kunnan palveluita teemmällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa.	Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen yhdessä yhteisöjen tai harrastajien kanssa.	Liikuntapaikka- ja palvelusuunnitelman laatiminen yhdessä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa.
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Esteettömyyden parantaminen julkisissa tiloissa.	Rakennuksista tai kulkuväylistä johtuvien rajoitusten poistaminen liikuntaesteisille.
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Käymme aktiivista vuoropuhelua eri yritystoimijoiden kanssa ja autamme löytämään kanavia, joilla helpotettaisiin yrityksen sijoittamista Toivakkaan	Viisarimäen yrityspuistossa aloittaa ensimmäinen yrityksen toimitilan tai muun työpaikkarakentamisen hanke.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Panostamme monipuoliseen asumiseen kehittämällä kylien asuinalueita sekä ulkoilualueita.	Markkinointia tehdään kylien tonttimahdollisuuden huomioiden	Omakotitonttien myynnin kasvattaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Lisäämme Toivakan tunnettavuutta ottamalla käyttöön uusia, avoimia ja rohkeita markkinointitapoja.	Toivakka tarjoaa monipuolisia asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia, joten tonttimarkkinointia jatketaan	Uusi Nelostien mainostaulu rakennetaan etelän suunnasta tultaessa.
Houkuttelemme aktiivisesti uusia asukkaita ja paluumuuttajia Toivakkaan sekä teemme heidän olonsa tervetulleiksi.	Mahdollistetaan loma-asuntojen käyttötarkoitusten muuttaminen vakituiseksi asunnoksi aina, kun se on lainsäädännön ja rakentamismääräysten mukaisesti mahdollista.	Käyttötarkoituksen muutoksia loma-asunnoista tai loma-asuntojen rakennuspaikoista vakituiseksi pyritään lisäämään nykyisestä.

TALOUSLUVUT - KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 629 321	1 589 582	1 737 002
Maksutuotot		60 000	34 500
Tuet ja avustukset	23 663	48 570	15 900
Muut toimintatuotot	1 568 757	2 010 179	1 629 451
Toimintatuotot yht.	3 221 741	3 708 331	3 416 853
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-867 809	-1 067 700	-901 400
Palvelujen ostot	-929 562	-919 896	-978 642
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-598 717	-997 442	-600 960
Avustukset	-28 836	-29 000	-29 000
Muut toimintakulut	-155 998	-160 285	-140 595
Toimintakulut yht.	-2 580 922	-3 174 323	-2 650 597
Toimintakate	640 819	534 008	766 256
Poistot ja arvonalentumiset	-738 135	-708 880	-727 197
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-97 316	-174 872	39 059

7.6.1. Lupa- ja ympäristöjaosto

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan alaisena jaostona toimii lupa- ja ympäristöjaosto.

Lupa- ja ympäristöjaosto toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojelu-
viranomaisena. Kustannuspaikat jakaantuvat hallinnon ja toimielimen toiminnan lisäksi raken-
nusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun.

Lupa- ja viranomaispalvelut on tarkoitus järjestää osittain kuntayhteistyömuotoisesti vuonna
2024. Talousarviovuoden 2024 aikana selvitetään lupa- ja viranomaistehtävien pysyvämpi jär-
jestely Toivakan kunnassa eri vaihtoehtoja selvittäen. Vaihtoehtoina selvitetään oman viranhalti-
ijan rekrytointi tai mahdollinen laajempi kuntayhteistyö, joka koskisi sekä rakennusvalvontaa
että ympäristönsuojelua.

Rakennusvalvonnan rakennustarkastajan viranhoidosta on tarkoitus laatia tilapäinen sopimus
toisen kunnan kanssa vuonna 2024 ja ympäristönsuojelun viranhaltijan tehtävät jaetaan tilapäi-
sesti kuntaympäristöjohtajalle.

TALOUSLUVUT - LUPA- JA YMPÄRISTÖJAOSTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot		60 000	34 500
Tuet ja avustukset		30 070	
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	90 070	34 500
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut		-141 072	-37 784
Palvelujen ostot		-43 373	-56 267
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 950	-800
Avustukset			
Muut toimintakulut		-29 294	-15 934
Toimintakulut yht.	0	-216 689	-110 785
Toimintakate	0	-126 619	-76 285
Poistot ja arvonalentumiset			-814
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-126 619	-77 099

7.6.1.1. Rakennusvalvonta

TOIMINTA-AJATUS

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa rakennustointa sekä osaltaan huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Valvontatehtävän laajuutta ja laatua harkittaessa otetaan huomioon rakennushankkeen vaativuus, luvan hakijan ja hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemus ja ammattitaito sekä muut valvonnan tarpeeseen vaikuttavat seikat.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on myös huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

PALVELUSUUNNITELMA

Laadukkaiden, luotettavien ja oikein mitoitettujen viranomaispalvelujen tuottaminen ja kuntastrategian mukaisten tavoitteiden edistäminen.

Viranomaistoiminnassa huomioidaan muuttuva lainsäädäntö. Uuden Rakentamislain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025 alkaen. Henkilöstöä ja luottamushenkilöitä on koulutettava. Lainsäädännön muutos vaikuttaa käytettäviin järjestelmiin, kun muun muassa päätöspohjat tulee uusia. Toivakan kunta kuuluu Jyväskylän kaupungin hallinnoimaan Trimblen LocusCloud -seutukäyttöön ja resurssit järjestelmien kehittämiseen sekä ylläpitoon tulevat osin Jyväskylän kautta. Koulutautumista tarvitaan etenkin digitalisaatiota ja rakennusten hiilineutraalisuutta koskevista vaatimuksista.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tulee voimaan 1.1.2024. Kaikilla kunnilla tulee olla kyky vastaanottaa rakennusten tietomalleja 1.1.2025 lähtien. Kolmen vuoden siirtymäaika huomioiden kuntien tulee pystyä välittämään uudet rakennuslupatiedot kunnan järjestelmistä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään vuoden 2027 loppuun mennessä.

Lainsäädännön muutokset vaativat myös rakennusjärjestyksen ja kunnan hallintosäännön sekä delegointipäätöksen päivityksen. Rakennusjärjestyksen uudistaminen on Keski-Suomen kunnissa tarkoitus toteuttaa Kuntaliiton valmisteleman oppaan pohjalta. Ajatus on, että rakennusjärjestykset tulevat olemaan enemmän yhtenäisiä, mutta paikalliset olosuhteet huomioivia.

Rakennusvalvonnan lupa- ja valvontamaksut uudistetaan vuoden 2024 aikana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnan palveluita teke- mällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa lainsäädännön muutokset huomioiden	Rakentamislain ja alueidenkäyttö- lain voimaantulo 1.1.2025 alkaen ja lainsäädännön uudistusten huomioiden palveluissa. Vuoden 2024 aikana rakennusjärjes- tyksen päivitys, kun Kuntaliiton opas valmistuu. Osallistetaan asukkaat, yhdistykset, yrittäjät, as oy:t. Rakennetun ympäristön tietojärjes- telmä, Ryhti, otetaan käyttöön vai- heittain vuoden 2024 aikana tai heti, kun siihen on valmiudet.	Oikein kohdistetut ja riittävät re- surssit ja osaaminen (koulutus), jotta uudistetut lupaprosessit toimi- vat nopeasti ja sujuvasti 1.1.2025 al- kaen. Uusi rakennusjärjestys, mikä on laa- dittu yhteistyössä Keski-Suomen ra- kennusvalvontojen kanssa, tulee voimaan 1.1.2025 alkaen (viimeis- tään 1.1.2027 alkaen) Vuorovaikutus ja osallisuus huomi- oitu valmistelussa, mahdollinen kun- talaistilaisuus, tiedon välitys eri vies- tintäkanavia käyttäen Jyväskylän hallinnoimassa Lo- cusCloudissa pysytään seutukäyttä- jänä ja digitalisaatio Jyväskylä vetoi- sesti.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yh- teisö, jossa on hyvä asua ja harras- taa.	Rakentamisen ympäristövaikutuk- set. Rakennusten hiilineutraali- suutta koskevat vaatimukset tiedos- tettu Toimiva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö kaikille kuntalaisille.	Riittävät resurssit ja koulutus tur- vattu ja huomioitu, jotta on valmiu- det tietojärjestelmien käyttöönot- toon. Viestintään panostaminen Lainsäädännön tuomat velvoitteet täytetään asetetuissa määräajoissa. Oikea-aikainen tiedottaminen toteu- tuu.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiamme ja vahvuuk- siamme	Rakennusvalvontauudistuksessa tu- lee olla mukana ja viestiä siitä kun- talaisille ja muille sidosryhmille.	Henkilöstön riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnat asiakkaille, kou- lutuksen tärkeys.

7.6.1.2. Ympäristönsuojelu

TOIMINTA-AJATUS

Kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä sekä ilmoitusmenettelyistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty jätelaissa, vesihuolto-laissa, vesilaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä.

PALVELUSUUNNITELMA

Ympäristönsuojelun tehtävänä on valvoa ja edistää ympäristön- ja luonnonsuojelua lakien ja niiden perusteella annettujen säädösten mukaisesti. Ympäristönsuojelumääräykset ja valvontasuunnitelma huomioivat paikallisen elinympäristön. Asiakkaiden ennako-ohjaus ja neuvonta, valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten toteutuminen. Ympäristönsuojelua ja -valvontaa toteutetaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman 2024-2025 ja valvontaohjelman 2024 mukaisesti.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Ympäristövaikutuksia sisältävissä hankkeissa kuullaan vaikutusalueen asukkaita tai muita osallisia.	Suunnitelmat pidetään yleisesti nähtävillä osallisten kuulemiseksi.	Mielipiteet huomioidaan lupaharkinnassa ennen päätöksentekoa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Toivakkalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kuntalaisten hyvinvointia. Jätteen synnyn vähentäminen ensisijaisesti ja kierrättäminen toissijaisesti.	Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja turvaaminen kannustamalla ja viestinnän keinoin. Elinvoimaisen maaseudun tukeminen tiedolla ja neuvonnalla. Olemassa olevia vahvuuksia tulee vahvistaa entisestään, vapaaehtoistoimiin kannustetaan.
	Ympäristön- ja luonnonsuojelun edistäminen, Valistaminen ja kasvatust	Valvontaohjelman mukaisten katselmusten toteutuminen suunnitellusti. Yhteistyön lisääminen sidosryhmien kanssa.
	Toimiva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö kaikille kuntalaisille.	Lainsäädännön tuomat velvoitteet täytetään asetetuissa määräajoissa. Oikea-aikainen tiedottaminen toteutuu.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Verkostoidutaan seudun muiden kuntien eri viranhaltijoiden kanssa	Osallistumme seudullisiin yhteistyötapaamisiin aktiivisesti	Asiantuntemuksen kasvattaminen verkostoitumalla ja yhteistyötä tekemällä.

7.6.1.3. Lupa- ja ympäristöjaosto

TOIMINTA-AJATUS

Lupa- ja ympäristöjaosto toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena, ympäristönsuojeluviranomaisena, kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain mukaisena valvontaviranomaisena ja maa-aineslaissa tarkoitettuna lupa- ja valvontaviranomaisena.

PALVELUSUUNNITELMA

Noudatetaan hyvän hallinnon perusteiden mukaista toimintaa päätöksenteossa. Valmistelussa huomioidaan laeista ja yleisistä menettelyohjeista tulevat ohjeistukset. Asiointi ja asian käsittely pyritään järjestämään siten, että asiakas saa asianmukaisen palvelun ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Huomioidaan lainsäädännön vaatimukset kuulemisvelvoitteissa, päätösten tiedoksiannossa ja muutoksenhakuajoissa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Päätösten ja kokouksen valmistelut riittävän ajoissa ja perusteellisesti, oikea-aikainen ja kattava tiedottaminen	Toiminta hallintosäännön mukaisesti
	Tiedostetaan, mitä rakentamislaki edellyttää tehtäväksi ennen lain voimaantuloa	Riittävä koulutus luottamushenkilöille, mikä vaatii myös sitoutumista ja perehtymistä.

7.6.2. Kuntaympäristöpalvelujen hallinto

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan sekä sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston hallinnon avoimuus, päätösten ennakoitavuus, puolueettomuus, yhdenvertaisuus sekä päätösten lainsäädännön ja määräysten mukaisuus ovat tärkeitä arvojamme.

Lautakunta-, viranhaltija- ja työntekijätasolla asioiden valmistelu ja päätöksenteko tapahtuu hallintosäännössä määrättyjen toimivaltuuksien sekä hyväksytyt talousarvion sekä hankintasääntöjemme puitteissa.

Kuntaympäristöpalveluiden toimintaa, taloutta ja organisaation kehittämistä tehdään aktiivisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa. Lisäksi huolehdimme yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja eri sidosryhmiemme ja yhteistyötahojemme kanssa.

Kuntaympäristölautakunnan hallintoon sisältyvät lautakunnan kaikkien eri palvelualojen toimisto- ja hallintotehtävät. Lisäksi hallintoon sisältyy tehtäviä hankintojen suunnittelussa, kunnan maankäytössä, kaavoitusta, vesihuollon ja sen ylläpidonpidon organisointia, rakennushankkeiden (uudis- ja korjausrakentaminen) yleissuunnittelua, rakennuttamisen tehtäviä ja valvontaa.

PALVELUSUUNNITELMA

Kuntaympäristöpalveluissa keskiössä on asiakaspalvelun sujuvuus sekä kaikkien eri palvelusektoreiden yhteinen kehittäminen. Tarkemmat talousarvion 2024 tavoitteet on esitetty palvelukohtaisissa suunnitelmissa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjä toteutetaan matalalla kynnyksellä.	Toteutetaan vähintään yksi palautekysely vuosittain jostakin palvelun osa-alueesta
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hallinnon avoimuus, puolueettomuus ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä arvojamme jokapäiväisessä työssämme	Vahvistamme viestintää ja kuntalaisten osallistamista valmistelussa oleviin asioihin aina mahdollisuuksien mukaan	Toimimme arvojemme mukaisesti ja pidämme yllä arvojemme mukaista työtapaa
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		

Hankintoja kilpailutetaan ja osallistumme keskitettyihin hankintakilpailutuksiin aina kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää. Hankintojen kehittäminen. Selvitetään eri energiatehokkuusinvestointien mahdollisuudet ja niiden hankintamallit. Katuvalaistustekniikka vaihdetaan kokonaan led-valaistukseksi. Sähköenergian kilpailutetut sopimukset tulevat voimaan 2024

TALOUSLUVUT - KUNTAYMPÄRISTÖPALVELUJEN HALLINTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	121		
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	450	350	
Muut toimintatuotot	96		
Toimintatuotot yht.	667	350	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-83 561	-101 752	-88 256
Palvelujen ostot	-6 410	-12 595	-3 166
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 756	-1 150	-520
Avustukset			
Muut toimintakulut	-9 676	-9 185	-7 648
Toimintakulut yht.	-101 403	-124 682	-99 590
Toimintakate	-100 736	-124 332	-99 590
Poistot ja arvonalentumiset	-625	-830	-834
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-101 361	-125 162	-100 424

7.6.3. Yhdyskuntasuunnittelu

TOIMINTA-AJATUS

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että taajama-asutusta ja muuta sellaista aluetta varten, jonka rakentamisen ja muun maankäytön yksityiskohtainen järjestäminen on tarpeellista, on kunnan toimesta, sitä mukaan kuin kehitys vaatii, laadittava asemakaava. Kunnan tulee myös ylläpitää ajantasakaavoja sekä ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Kunnan tulee huolehtia lain mukaisesti myös tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan mm. suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, meluselvitykset, maisemaselvitykset ja tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

Osallistumme maakuntakaavatasoiseen suunnitteluun sekä MAL-seutuyhteistyöhön.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan kaavoitus etenee vuonna 2024 siten, että talousarviota laadittaessa kesken on Toivakan läntisen rantaosayleiskaavan osa-alue 2. Edellä mainitun kaavan hyväksyminen ajoittuu vuodenvaihteen tienoille ja kaavan toteuttaminen on mahdollista vasta sen saatua lainvoiman. Palosentien teknisuontoisen asemakaavamutoksen suunnittelukonsultti on valittu ja hanke etenee talousarviovuonna 2024.

Maankäyttö- ja rakentamislain uudistus etenee niin, että vuoden 2025 alusta alkaen tulee voimaan uusi rakentamislaki. Voimassa olevaa maankäyttö- ja rakennuslakia muutettaisiin kumoamalla siitä rakentamista koskevat luvut ja muuttamalla sen nimike alueidenkäyttölaki.

Uusi alueidenkäyttölaki sisältää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusjärjestelmää sekä merialuesuunnittelua koskevat säännökset. Tavoitteena on muun muassa vähentää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta sekä sisällyttää lakiin maanomistajan aloiteoikeus yleis- ja asemakaavalle ja mahdollisuus kumppanuuskaavoitukseen. Toivakan kunta seuraa lainsäädännön uudistusta aktiivisesti.

Kaavoituskatsaus laaditaan alkuvuodesta 2024 ja tässä tarkennetaan kunnan kaavoituksen sen hetkistä tilannetta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu tapahtuu vuorovaikutteisesti osallisia kuullen.	Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus edellyttää nykyisin laaja-alaista osaamista ja asiantuntijuutta, kaavoituksen osallisten, asukkaiden ja maanomistajien ja eri viranomaisten kuulemista. Kaavoitus ja maankäyttöä koskevissa suunnitelmissa nämä usein ristiriitaisetkin tavoitteet pyritään yhteensovittamaan keskenään aina tapauskohtaisesti.	Toivakan läntisen rantaosayleiskaavan, osa-alue 2, hyväksyminen ja kaavan voimaantulo 2024. Palosentien asemakaavamuutos toteutuu vuoden 2024 aikana
Toimimme aktiivisesti yhteistyössä maakunnan suunnittelun ja maakuntakaavoituksen kanssa.	Osallistumme maakuntatasoiseen maankäytön suunnitteluun sekä MAL-verkoston mukaiseen kehittämistyöhön aina kun siihen on mahdollisuuksia.	Toimimme toivakkalaisten edunvalvojana ja puolestapuhujana maakunnan strategisessa suunnittelussa sekä yhteensovittamme omaa kuntaympäristömme kehittämistyötä maakunnalliseen suunnitteluun.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Seututien (Toivakantien) liikenneturvallisuuskohteiden parantamisesta laaditaan suunnitelma	Liikenneturvallisuuden kehittämisestä laaditaan suunnitelma osana MAL-seutuyhteistyön hankekehystä
Leppäveden Isonkylän rannan venesatama-aluetta kehitetään edelleen.	Sataman kehittämissuunnitelman ja rakentamissuunnitelmien laatiminen	Yleissuunnitelma alueen kehittämiseksi on laadittu. Alueen toteuttaminen investointiohjelman mukaan tulevana vuosina.
Edistämme Toivakan saavutettavuutta ja joukkoliikenneyhteyksiä.	MAL -yhteistyön vahvistaminen ja hyödyntäminen	Joukkoliikenneyhteydet toimivat ja taso säilyy eikä heikkene
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Viestimme aktiivisesti jo suunnitteluvaiheessa olevista eri suunnitteluhankkeistamme.	Ennakkomarkkinoinnit ja muu yleinen viestintä toimii kiinnostuksen herättäjänä. Kaavoituskatsaus laaditaan vuosittain ja tästä viestitään aktiivisesti.	Maankäytön suunnittelu ja suunnitelmallinen kaavoitus pitää yllä kunnan kehittämävirettä ja voi poikia aina uusia oivalluksia ja kehittämisideoita. Kaavoitusta ohjelmoidaan kaavoituskatsauksessa vuosittain tarkemmin.

TALOUSLUVUT - YHDYSKUNTASUUNNITELU

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	416		
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	416	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palvelujen ostot	-31		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Avustukset			
Muut toimintakulut		-19 860	
Toimintakulut yht.	-31	-19 860	0
Toimintakate	385	-19 860	0
Poistot ja arvonalentumiset	-315		-3 782
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	70	-19 860	-3 782

7.6.4. Jätehuolto

TOIMINTA-AJATUS

Jätehuolto järjestetään Jyväskylän seudulla yhteisesti Jyväskylässä, Laukaassa, Muuramessa ja Toivakassa.

Jätehuollon käytännön palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Yhtiö vastaa jätehuollon käytännön järjestämisestä eli se tarjoaa kuntalaisille jätehuoltopalvelut huolehtimalla jätteen keräyksestä, kuljetuksesta, vastaanotosta, käsittelystä ja hyödyntämisestä sekä jäteneuvonnasta.

Jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan vastuulla. Lautakunta päättää muun muassa jätehuoltomääräyksistä ja jätetaksasta sekä seuraa kiinteistöjen jätehuoltovelvoitteiden asianmukaisuutta. Jätelautakunta on Jyväskylän kaupungin sekä Laukaan, Muuramen ja Toivakan kuntien yhteinen toimielin.

Jätehuollon valvontatehtävistä vastaavat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja Keski-Suomen ELY-keskus.

PALVELUSUUNNITELMA

Jätelautakunta on hyväksynyt jätehuollon palvelutason vuosille 2023–2025. Palvelutasossa määritellään jätehuollon järjestäminen yhtenäisesti koko toiminta-alueelle ja asetetaan tavoitteet palveluiden kehittämiseksi.

Jätepoliittiseen ohjelmaan on kirjattu Jyväskylän seudulle neljä keskeistä tavoitetta:

Jätepoliittisen ohjelma sisältää suoraan kunnille asetettuja tavoitteita jätteen synnyn vähentämisen tavoitteissa seuraavasti:

Toimenpide	Seuranta/ mittari	Vastuu	Toteutus
Kunnissa edistetään lainaus- ja kierrätystoimintaa vuokraamalla tiloja tai tarjoamalla lainattavia tavaroita	Varattavat tilat, lainattavat tavarat kunnissa	kunnat	2025–2029
Kuntien hankinnoissa otetaan huomioon jätteen synnyn vähentäminen	Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen määrä	kunnat	2021–2025
Kuntien toimipisteissä seurataan ruokahävikkiä ja vähennetään sitä	Ruokahävikin määrä, ylijäämäruokaa myyvien toimipisteiden lukumäärä	kunnat	2021–2025
Perusopetukseen lisätään jäteneuvontaa	Järjestettyjen neuvontakertojen määrä, osallistuneiden oppilaiden määrä	Mustankorkea Oy, jätehuoltoviranomainen, kunnat	2021–2025
Järjestetään kampanjoita ja kilpailuja jätteen määrän vähentämiseksi	Kampanjoiden ja kilpailujen määrä	Mustankorkea Oy, jätehuoltoviranomainen, kunnat	2021–2025

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnan palveluita teke- mällä tiivistä yhteistyötä jätehuolto- viranomaisen kanssa	Kunnan eri toimipisteissä ja kiinteis- toilla jäte lajitellaan ja kierrätetään esimerkillisesti.	Jätteen synnyn vähentäminen ja kierrätysasteen nostaminen. Talou- dellinen vaikutus.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yh- teisö, jossa on hyvä asua ja harras- taa.	Asukaslähtöiset jätehuoltopalvelut. Ympäristönsuojelu varmistaa jäte- huoltomääräysten noudattamista.	Terveelliset ja toimivat jätteiden ke- räys, kierrätys- ja kompostointirat- kaisut kiinteistöillä ja hyötykeräys- pisteissä.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiamme ja vahvuuk- siamme.	Tukeudumme seudun jätehuoltovi- ranomaisen aktiiviseen viestintään	Jätehuoltoviranomaisen viestintää ohjataan myös kunnan omille kotisi- vuille ja sosiaaliseen mediaan.

TALOUSLUVUT - JÄTEHUOLTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palvelujen ostot	-996	-1 250	-1 250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Avustukset			
Muut toimintakulut			
Toimintakulut yht.	-996	-1 250	-1 250
Toimintakate	-996	-1 250	-1 250
Poistot ja arvonalentumiset	-10	-70	-51
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 006	-1 320	-1 301

7.6.5. Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet)

TOIMINTA-AJATUS

Liikenneväylien ja yleisten alueiden palvelut (yhdyskuntatekniikka) käsittävät kunnan vastuulle kuuluvien asemakaavateiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon järjestämisen. Katuvalaistus on niin ikään osa tätä palvelualueita.

Palveluun sisältyy myös lakkautetun Kuivakolun kaatopaikan jälkihoidosta huolehtiminen.

Palvelut järjestetään oman organisaation ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kaavateiden hoitotyöt toteuttaa kunnan kilpailuttama yksityinen urakoitsija puitesopimuskausittain.

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, puistoja, yleisiä ulkoilualueita ja ulkoliikuntapaikkoja rakennetaan ja ylläpidetään hyväksytyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusrannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina. Tievalaistuslinjoja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja haja-asutusalueilla. Valaistuksen ohjauksessa hyödynnetään automaatio- ja anturitekniikkaa ja järjestelmää voidaan hallita myös etänä.

PALVELUSUUNNITELMA

Keskeisimmät toimenpiteet vuoden 2024 osalta ovat edelleen tiestön ja siihen kuuluvan valaistuksen kunnossapitoon liittyviä ylläpito- ja peruskorjauksia (energiatehokkuus, katujen kunto ja hulevesien hallinta) sekä puistojen ja yleisten alueiden yleisviihtyvyyden ylläpito. Valaistusinvestointi on siirtynyt hankinnasta Markkinaoikeuteen tehdyn valituksen johdosta.

Kaavateiden auraus, hiekoitus ja polanteenpoisto hoidetaan edelleen yksityisen elinkeinonharjoittajan toimesta. Uusi talvihoidon puitesopimus on voimassa 30.4.2025 saakka. Sopimus sisältää mahdollisen yhden lisävuoden option.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjen laatiminen kaavateiden palvelutasosta.	Säännöllisesti käytössä oleva asiakastytyväisyyskysely kaavateiden talvikunnossapidosta aloitetaan Tavoite: Uusitaan aina vuosittain.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Infrahankkeiden suunnittelun ja toteutuksen eteneminen aikataulussa. Liikenneturvallisuuden parantamisen suunnittelu.	Katujen saneeraustöiden yhteensovittaminen vesihuoltotöiden kanssa tarkoituksenmukaisimmalla ja taloudellisimmalla mahdollisella tavalla. Viisarimäentie valaistaan.
Otamme käyttöön energiaa säästävää tekniikkaa ulkovalaistuksen ohjauksessa ja itse valaisimissa.	Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutuksen vähentäminen	Katu- ja ulkovalaistuksessa siirytään kokonaan led-valaistukseen Hankinta tapahtuu inventointiohjelman mukaisesti. Viisarimäentien valaistushanke valmistuu alkuvuodesta

TALOUSLUVUT - LIIKENNEVÄYLÄT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot			
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palvelujen ostot	-55 963	-41 900	-46 355
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 076	-70 162	-30 200
Avustukset	-28 587	-29 000	-29 000
Muut toimintakulut			
Toimintakulut yht.	-110 626	-141 062	-105 555
Toimintakate	-110 626	-141 062	-105 555
Poistot ja arvonalentumiset	-76 240	-68 220	-65 266
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-186 866	-209 282	-170 821

TALOUSLUVUT - PUISTOT JA YLEISET ALUEET

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	621	1 000	1 000
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot	282		
Toimintatuotot yht.	903	1 000	1 000
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-6 036	-6 970	
Palvelujen ostot	-4 406	-13 700	-2 850
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 239	-1 300	-2 200
Avustukset			
Muut toimintakulut	51		
Toimintakulut yht.	-11 630	-21 970	-5 050
Toimintakate	-10 727	-20 970	-4 050
Poistot ja arvonalentumiset	-1 108	-1 150	-964
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-11 835	-22 120	-5 014

7.6.6. Toimitilapalvelut (kiinteistöt, siivous-, kiinteistön- ja ruokahuoltopalvelut)

TOIMINTA-AJATUS

Tilapalveluiden toiminta käsittää kunnan suoraan omistamien asuinrakennusten, osakehuoneistojen, liike- ja teollisuusrakennusten, sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä hallintopalveluiden käytössä olevien rakennusten suunnittelun, rakentamisen ja näiden elinkaaren aikaisen ylläpidon tehtävät.

Tilapalvelut tuottavat tukipalveluja ruokahuollon, siivouspalveluiden ja kiinteistönhoidon osalta kunnan omaan palvelutuotantoon.

Tilapalveluihin sisältyy uusi vuokranantajan rooli Keski-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen vuokrattavien tilojen osalta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnan tilapalveluiden tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää kunnan toiminnan ja oman palvelutuotannon kannalta tarpeelliset terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat.

Kunnan tilojen ylläpitoa kehitetään 2022 käyttöön otettua sähköistä huoltokirjaympäristöä edelleen kehittämällä ja laatimalla kaikille tärkeimmille rakennuksille niiden ennakoitujen elinkaaren mukaiset PTS-suunnitelmat, jotka perustetaan rakennusten tutkittuihin kuntotietoihin. Suunnittelulla ennakoidaan tulevat korjaus- ja investointitarpeet kohteittain.

Kiinteistöohjelma ohjaa kunnan pitkän tähtäimen tilasuunnittelua. Kiinteistöinvestoinneista merkittävin osa kohdistuu koulukeskukseen lähitulevaisuudessa. Ensi vuonna investointiohjelmassa on esitetty käyttövesiputkiston saneerausta koulukeskuksen A-rakennukseen ja vuonna 2025 saneeraus tehdään myös B-rakennukseen. 2024 aloitetaan vanhan virastotalon purkamisen valmistelut siten, että purku-urakka ajoittuisi vuodelle 2025.

Tilojen vuokraaminen hyvinvointialueelle alkoi 1.1.2023 alkaen:

Keski-Suomen hyvinvointialueelle on vuokrattu terveysasema, paloasema, päivätöimintakeskus, kirjaston kotihoidon toimistotilat sekä yksittäisiä tiloja Toivakkatalosta sekä koulukeskuksesta. Vuokrasopimukset laadittiin lainsäädäntöön (nk. vuokra-asetukseen) perustuen määräaikaisina 3+1 vuoden pituisina sopimuksina.

Keski-Suomen hyvinvointialue on aloittanut palveluverkkoa koskevan suunnittelun, jonka tarkoitus valmistua päätöksentekoon huhtikuussa 2024. Suunnitelma ohjaa toimitilakysymyksiä myös Toivakassa.

Sisäilmatyöryhmä

Kunnassa toimivaa sisäilmatyöryhmän toimintaa jatketaan entiseen tapaan. Sisäilmatyöryhmätyöskentely on vakiinnuttanut asemansa Suomessa julkisten rakennusten sisäilmasta johtuvien tai epäiltyjen haittojen tai koettujen oireiden ja oire-epäilyjen käsittelyssä ja tapauskohtaisten ratkaisujen hakemisessa aina kulloiseenkin tilanteeseen. Sisäilmatyöryhmätyöskentelyllä

tavoitellaan monitahoisten ongelmien nopeaa ja laaja-alaiseen asiantuntijuuteen perustuvaa käsittelyä.

TUKIPALVELUT

Tilapalveluiden tukipalveluina järjestetään ruoka- ja siivouspalvelut sekä kiinteistöjen hoidon palvelut. Ruokapalveluina tuotetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan palveluille (koulut ja päiväkodit) kaikki päivittäiset ateriat. Siivouspalvelut ja kiinteistönhoidon palvelut kunnan omissa toimipisteissä järjestetään omalla henkilöstöllä.

Kiinteistö- ja vesihuollon yhteistä 24/7 vikapäivystystä jatketaan edelleen siten, että työntekijän varallaolovuoro tulisi noin 5-6 viikon välein viikko kerrallaan.

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Viime aikoina tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden. Siivouspalvelua tuotetaan vain kunnan oman palvelutuotannon tarpeisiin.

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toimintavalmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen sekä päiväkotien ja Kankaisten koulu/päiväkodin aterioiden valmistuksesta. Koulujen ollessa suljettuna päivähoiton ruokatuotanto siirretään päiväkotitouhuvakan keittiöön.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa. Palvelu on ollut erittäin suosittua.

Elintarvikehankinnoissa hyödynnetään yhteishankintasopimuksia. Uusi kilpailutettu sopimuskausi alkaa.

Kiinteistönhoidon tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia rakennuksia. Palveluihin kuuluvat muun muassa piha-alueiden, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ylläpito soveltuvilta osin.

Kiinteistöhoito tekee eri toimipisteissä käyttäjien irtaimistoon liittyviä muuttoja ja muita avustavia töitä, jotka eivät varsinaisesti sisältyisikään itse rakennuksen ylläpitoon.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistönhoidon toimesta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Uudis- ja korjausrakentamisen suunnittelu investointisuunnitelmien mukaisesti, kiinteistönpidon kehittäminen ja korjausinvestointien elinkaarisuunnittelu PTS-suunnitelmin	Kiinteistönpidossa kehitetään edelleen sähköistä huoltokirjaympäristöä sekä laaditaan PTS-suunnitelmat tärkeimmille rakennuksillemme.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Tarjoamme kunnan tiloja toivakalaisille järjestöille ja yhdistyksille käyttöön mahdollisuuksiemme mukaan. Kohtelemme eri yhteisöjä ja järjestöjä yhdenvertaisin periaattein tilojen osalta.	Kiinteistöohjelmassa selvitetään myös eri järjestöjen ja yhteisöjen tilatarpeita ja eri toimintamalleja sekä tilojen yhteiskäyttöä pyritään lisäämään.	Kiinteistöohjelman hyväksyminen ja sen toimeenpano alkuvuodesta 2024
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Uudistamme kiinteistöjohtamista ja otamme käyttöön uusia toimintatapoja ja tekniikkaa kiinteistönpidossa ja tilojen hallinnassa.	Kehitämme kiinteistöjemme huoltokirjatoimintoja edelleen ja aloitamme koulukeskuksen käyttösiputkien saneerauksen A-rakennuksesta	Koulukeskuksessa toteutetaan A-rakennuksen käyttövesiputkisanearaus 2024 ja B-rakennuksen osalta urakka on tarkoitus tehdä vuonna 2025. Rakennusten PTS-suunnitelmia tarkistetaan ja investointeja ohjelmoidaan tuleville vuosille kunnan investointikyvyn mukaisesti

TALOUSLUVUT - TOIMITILAPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	784	300	
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot	1 179 369	1 337 415	1 151 723
Toimintatuotot yht.	1 180 153	1 337 715	1 151 723
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-927		
Palvelujen ostot	-576 814	-508 233	-524 789
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-266 424	-454 890	-259 272
Avustukset			
Muut toimintakulut	-6 912		-8 368
Toimintakulut yht.	-851 077	-963 123	-792 429
Toimintakate	329 076	374 592	359 294
Poistot ja arvonalentumiset	-276 614	-270 240	-290 061
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	52 462	104 352	69 233

7.6.6.1. Siivouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden.

Siivoustyötä toteutetaan kunnassa tehdyn mitoituksen mukaisesti.

Kaikki siivoojat ovat koulutukseltaan joko laitoshuoltajia tai toimitilahuoltajia ja heidän osaamistaan päivitetään tarpeen mukaan. Siivoojat pyrkivät toimimaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti tilojen käyttäjien tarpeet huomioiden.

Siivouspalveluiden tavarahankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan siivouspalvelut toimii kunnan oman palvelutuotannon tarvitsemien tilojen siivouspalveluiden tuottajana.

7.6.6.2. Ruokapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toiminta- valmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen, Kankaisten koulu/päiväkodin, päiväkotit Touhuvakan ja päiväkotit Vakkarin aterioiden valmistuksesta. Koulujen ollessa suljettuna päivähoidon ruokatuotanto siirretään päiväkotit Touhuvakan keittiöön.

Kankaisten koulun keittiö-/siivoustyöntekijä tarjoilee sekä koulun oppilaille että päivähoidon asiakkaille lounaan ja päivähoidon/ IP-kerhon lapsille välipalan. Tämän lisäksi työntekijä kuljettaa ateriat päivittäin toimipisteisiimme.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa.

Ruokapalveluiden elintarvikehankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan ruokapalvelut toimii kunnan oman palvelutuotannon tarvitsemien ravitsemis- palveluiden tuottajana.

7.6.6.3. Kiinteistönhoito

TOIMINTA-AJATUS

Kiinteistönhoidon tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia kiinteistöjä. Ko. tehtäväkenttään kuuluu mm. piha-, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ylläpito soveltuvilta osin.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistönhoidon toimesta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kiinteistöjen hoitoa kehitetään sähköisen huoltokirjan käyttöönoton avulla. Työ on aloitettu ja toiminnan kehittämistä jatketaan edelleen.

Kiinteistönhoidon ja vesihuollon yhteistä 24/7 päivystystoimintaa jatketaan entiseen tapaan niin, että varallaolo/päivystysvuoro tulee työntekijälle noin 5-6 viikon välein.

SIIVOUS- JA RUOKAPALVELUT SEKÄ KIINTEISTÖNHOITO

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Ympäristöystävälliset pesuaineet	Kaikissa toimipisteissä yhdenmu- kaistetaan käytettävät pesuaineet	Alkuvuodesta 2023 käyttöönotettu
Ylijäämäruoan hyödyntäminen	Yhteistyö nuorisotilan ohjaajan kanssa	Ylijäävän ruoan hyödyntäminen kunnan nuorten tarpeisiin.
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivak- kalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Reagoimme nopeasti palvelutarpee- seen ja sen mahdollisiin muutoksiin	Henkilöstö on tavoitettavissa työpäi- vän aikana ja 0,5 h sisällä läsnä akuuteissa palvelutarpeissa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Voit luottaa siihen, että toimipis- teissä on vastassa ”tutut” työnteki- jät.	Pidetään työnantajana työnteki- jistä hyvää huolta	Työhönsä sitoutuvat ja työssään viihtyvät ammattitaitoiset työnteki- jät
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Toimintamme on helposti lähestyt- tävää	Kehitämme viestintäämme, myös sosiaalisessa mediassa	Vähintään kerran kuukaudessa uuti- nen tai päivitys, panostetaan hyvien asioiden julkaisuun ja työnkuvan tunnettavuuteen.
Sisäisen ja ulkoisen viestinnän vah- vistaminen	Kehitämme viestintäämme, myös sosiaalisessa mediassa	Vähintään kerran kuukaudessa uuti- nen tai päivitys, panostetaan hyvien asioiden julkaisuun ja työnkuvan tunnettavuuteen.

TALOUSLUVUT - MUUT TOIMITILAPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	555 841	510 622	533 833
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	19 320	16 700	14 700
Muut toimintatuotot			
Toimintatuotot yht.	575 161	527 322	548 533
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-447 654	-433 819	-409 717
Palvelujen ostot	-33 907	-37 108	-28 368
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 264	-15 820	-15 870
Avustukset			
Muut toimintakulut	-67 740	-58 111	-60 782
Toimintakulut yht.	-569 565	-544 858	-514 737
Toimintakate	5 596	-17 536	33 796
Poistot ja arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	5 596	-17 536	33 796

TALOUSLUVUT - SISÄINEN PALVELUTOIMINTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	361 790	315 796	307 205
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	2 494	1 200	1 200
Muut toimintatuotot	71 457	83 382	64 728
Toimintatuotot yht.	435 741	400 378	373 133
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-198 579	-214 344	-214 677
Palvelujen ostot	-44 043	-35 359	-35 985
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-117 880	-134 666	-124 998
Avustukset			
Muut toimintakulut	-32 977	-31 335	-27 917
Toimintakulut yht.	-393 479	-415 704	-403 577
Toimintakate	42 262	-15 326	-30 444
Poistot ja arvonalentumiset	-43 773	-42 050	-32 497
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 511	-57 376	-62 941

7.6.7. Maa- ja metsätilat

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnalla on omistuksessaan metsä- ja taajamametsäkiinteistöjä noin 600 ha ja noin 23 ha peltoa. Kunnan omistamat pellot ovat vuokralla aina kerrallaan viideksi vuodeksi tehtävän sopimusjakson ajan. Kunnan metsätilojen isännöinnin yhteistyökumppanina toimii Stora Enso Oyj (sopimus on voimassa vuoteen 2025 asti), joka huolehtii metsänhoitotöiden sekä leimikoiden jaksottamisesta, suunnittelusta ja teettämisestä vuosittain.

Kunnan omistama Hautajärven soranottoalue on vuokrattu yksityiselle elinkeinonharjoittajalle voimassa olevan maa-ainesten ottoluvan keston ajaksi (14.7.2030 saakka).

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnan metsäomaisuuden hoito perustuu ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan. Puun myynti toteutetaan suunnitelmallisesti kestäväällä tavalla. Metsäomaisuutta hoidetaan niin, että taimikoiden ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään ajallaan.

Talousarvioon 2024 arvioidaan tuloja puun- ja soranmyynnistä 75 000 €.

Omakotitonttien myyntitavoitteeksi asetetaan 4-5 tonttikauppaa vuonna 2024.

Vuonna 2024 asemakaava-alueella on kaavoitettuja myynnissä olevia vapaita omakotitalotontteja yhteensä 24 kappaletta, rivitalotontteja neljä (4) kappaletta ja yksi keskustan asuin-liikerkennustontti, jossa suurin sallittu kerrosluku on viisi.

Tonttimarkkinointia jatketaan edelleen kunnan markkinointibudjetin puitteissa, osallistutaan rakennusmessuille ja järjestetään myyntitempauksia tai kampanjoita.

Yleiskaava- ja rantaosayleiskaava-alueilla rakennuspaikkoja yhteensä noin 15 kappaletta.

Yleiskaava-alueiden rakennuspaikat voidaan luovuttaa myös määrälainalla siten, että kysyntä ja tarjonta kohtaisivat parhaalla mahdollisella tavalla.

Viisarimäen yritystonttialueella on myytävänä yhteensä viisi monipuoliseen työpaikkarakentamiseen sopivaa tonttia. Luovutettavan rakennuspaikan koko voidaan myös räätälöidä hankekohtaista tarvetta vastaavaksi asemakaavan ohjeellisen tonttijaon johdosta. Yritystonttimarkkinointia tehdään aktiivisesti läpi vuoden.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Metsäomaisuuden aktiivisella hoidolla varmistetaan omaisuuden tuotto nyt ja myös tulevaisuudessa. Metsäomaisuutta hoidetaan kestäväällä tavalla siten, että vuotuiset hakkuut tai hoitotoimenpiteet ovat suunnitelmallisia ja hyvin valmisteltuja.	Kunnan metsiä hoidetaan ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan perustuen. Kunnan metsien isännöitsijän kanssa käydään vuoropuhelua metsiemme tilasta ja kestävästä hakkuumääristä sekä metsähoitotoista vuosittein. Leimikoiden puunmyynti kilpailutetaan.	Vuotuiset taimikoiden ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään ajallaan. 2024 vuodelle suunnitellaan leimikko, josta saadaan kestävästi noin 75 000 euron puunmyyntitulot.
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakalaisiin sekä heidän virkistäytymismahdollisuuksiinsa kunnan taajamametsien ja retkeilyreittien alueilla.	Taajamametsien käsittelyssä huomioidaan asukkaiden mielipiteet ennen päätöksentekoa puistometsien hakkuista.	Taajamametsien käsittely ja vuotuiset hoitotyöt esitetään taajamametsiä koskevassa suunnitelmassa, jota ylläpidetään jatkuvasti.
Metsäkiinteistöjen myynti tapahtuu avoimella tarjous- tai kilpailuttamismenettelyllä.	Toimitaan talousarviossa tai muussa kunnan päätöksenteossa asetettujen tavoitteiden mukaisesti metsäkiinteistöistä luovuttaessa.	Talouden tasapainottamisohjelmaa tarkistetaan metsätiloja koskevien linjausten osalta.
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yrittäjäympäristöä.	Metsienhoitotyöt teetetään kokonaan yksityisillä yrityksillä isännöitsijäkumppanimme kautta.	Kaavateiden vierustojen, tiealueella sijaitsevan, riskipuuston poisto hankitaan yksityisiltä yrityksiltä kokonaispalveluna.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kiinnitämme huomiota lähiympäristöme metsiin ja niiden virkistyskäyttömahdollisuuksiin.	Emme vaaranna muilla toimenpiteillä metsiemme virkistyskäytön jatkuvuutta yleisen virkistyskäytön kannalta tärkeillä alueilla.	Kehitämme mahdollisuuksiemme mukaan virkistysreitistöjä metsissämme osana liikunta- ja vapaa-ai- kapalveluiden kokonaisuutta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		

Pyrimme siihen, että kunnan metsien hoitoon luotetaan, sillä on yleinen hyväksyttävyyys, toimimme avoimesti lainsäädännön ja alan yleisten standardien mukaisesti

Tiedotamme kuntalaisille kunnan metsien tilasta ja niiden kehitysnäkymistä

Sähköistä metsäsuunnitelmaa esitellään kuntalaisille tiedon ja avoimuuden lisäämiseksi vuoden 2024 aikana (ei toteutunut 2023).

TALOUSSLUVUT - MAA-JA METSÄTILAT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	158 517	100 000	87 000
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot	247 418	493 000	413 000
Toimintatuotot yht.	405 935	593 000	500 000
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palvelujen ostot	-37 858	-27 300	-26 550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Avustukset			
Muut toimintakulut	-310		
Toimintakulut yht.	-38 168	-27 300	-26 550
Toimintakate	367 767	565 700	473 450
Poistot ja arvonalentumiset	-77 875	-77 720	-70 403
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	289 892	487 980	403 047

7.6.8. Vesi- ja viemärihuoltolaitos

TOIMINTA-AJATUS

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä jätevesien viemärointi laitokselle määritetyillä toiminta-alueilla. Vesihuoltolaitoksen eri toiminta-alueita kunnassa on seitsemän (7) kappaletta. Vesihuollon toiminta-alueiden viimeisin päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2020.

Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluvat kunnan omistaman vesi- ja viemäriverkoston ja sen laitteistojen kunnossapito, rakentaminen ja saneeraus. Kunnalla on tällä hetkellä runkovesi- ja viemäriverkostoa n. 221 km. Kunnan vesi- ja viemärihuollon asiakkaina on noin 750 käyttöpaikkaa ja liikevaihtoa ennakoidaan kertyvän vuonna 2024 talousarvioesityksen mukaisesti n. 754 000 € (alv 0 %).

Vesihuoltolaitoksen lähitulevaisuuden suunnitelmana on tasapainottaa talous vesihuoltolain edellyttämälle tasolle. Talouden tasapainottaminen voi tarkoittaa taksarakenteen muutoksia ja yleisiä hintojen korotuksia. Vesihuollon maksut ja taksat perustuvat voimassa olevaan vesihuoltolakiin (18§ ja 19§) ja siinä on otettu huomioon vesi- ja viemärilaitosyhdistyksen sekä kuntaliiton ohjeet ja suositukset. Maksurakenteen ja hinnoittelun lähtökohtana on laitoksen kustannusten kattaminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ja siten, että maksut kattavat laitoksen toiminnasta aiheutuneet kaikki kulut, kuten pääomarahoituksen ja käyttökulut. Vesihuoltolaitoksen pitäisi siis kattaa kaikki kulut mitä sen toiminta aiheuttaa asiakkaalta perittävillä perus- ja käyttömaksuilla.

Haaste on todella suuri, koska samanaikaisesti verkostot ja niihin liittyvät laitteistot yms. vanhenevat ja vaativat yhä enemmän korjauksia, päivityksiä ja uusimisia. Lisäksi uusia huoltokuluja syntyy esimerkiksi haja-asutusalueilla olevien pumppaamoiden vuosittaisista huolloista. Pumppaamoiden pesu on tavoitteena tehdä vuosittain kolmessa osassa eli jokainen pienpumppaamo puhdistetaan aina kolmen vuoden välein. Tällä toimenpiteellä estetään pumppujen ja muiden laitteistojen vikaantuminen ja sitä kautta suoria korjauskuluja pyritään minimoimaan.

Toivakan kunnan vesihuoltolaitokseen kuuluu vuonna 2024 edelleen kolme (3) vedenottamo, jätevedenpuhdistamo ja vesi- ja jätevesipumppaamoja (n. 440 kpl linja- ja pienpumppaamo). Jätevedenpuhdistamolle on myönnetty ympäristölupa vuonna 2012 ja se on voimassa toistaiseksi. Vesihuoltolaitos on eriytetty omaksi kirjanpidolliseksi taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen.

Vesihuoltolaitoksella on töissä täysipäiväisesti kaksi (2) henkilöä.

Vuonna 2024 on tavoitteena käynnistää verkoston saneeraussuunnitelmien laatiminen ja töiden ohjelmointi tuleville vuosille (Toivakan VesiKymppi-ohjelma).

Vesihuollon toiminta-alueet tarkistetaan ensi vuoden 2024 aikana ja tarvittaessa alueisiin tehdään muutoksia, joilla parannetaan laitoksen taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Vesihuoltolaitoksen kehittämistoimenpiteille on haettu ELY-keskuksen rahoitusta, mutta talousarvion valmisteluvaiheessa avustushaku oli vielä avoinna, eikä päätöksiä mahdollisesta avustuksesta ollut vielä käytössä.

PALVELUSUUNNITELMA

Puhdas juomavesi on elintärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Raakavesilähteiden suojeluun sekä verkostojen ja laitosten kuntoon tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, jotta vältetään epidemiat ja turvataan puhtaan veden hyvä laatu. Myös jätevesien puhdistustekniikoita tulee kehittää jatkuvasti.

Vesihuoltolaitoksen taloutta tervehdytetään vuotuisten hinnankorotusten sekä uusien liittymäasiakkaiden hankinnan myötä siten, että toiminta saadaan voitolliseksi.

Vesihuoltolaitos toteuttaa kunnanvaltuuston aiempaa päätöstä, jolla perusmaksujen ja käyttömaksujen välinen suhde saataisiin 50 % - 50 % tilanteeseen vuonna 2025.

Vesihuollon perusmaksuihin esitetään tehtävän 14 %:n korotus vuodelle 2024.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Vesihuollon jatkuvuuden ja häiriötömyyden turvaaminen sekä omaisuudenhallinnan kehittäminen	Laaditaan selvitys vesihuoltoverkoston nykytilasta ja varaudumme mahdollisiin eri häiriötilanteisiin. Jatkamme verkostotiedon dokumentoinnin sekä omaisuudenhallinnan kehittämistyötä.	Vesihuollon varautumissuunnitelman sekä toiminnan ja henkilöstön jatkuva kehittäminen on tavoitteena. Verkkotietojärjestelmän tekstiviestihäiriötiedottamisen käyttöönotto vuonna 2024.
Vesihuoltolain 10§:n mukaan kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella järjestettyyn vesihuoltoon, ellei tähän ole laissa määrättyä poikkeamisedellytystä. Tavoitteenamme on lisätä liittyjien määrää suunnitelmallisesti toiminta-alueittain.	Selvitämme vesihuoltolaitokseen liittymättömät kiinteistöt toiminta-alue kerrallaan, käsittelemme mahdolliset liittymisestä tehdyt vapauttamishakemukset sekä varaudumme rakentamaan uusia liittymiä uusille asiakkaille	Uusia asiakkaita liitetään vesihuoltoverkostoon sitä mukaa kuin edellytyksiä liittymisestä vapauttamiselle ei lain mukaan ole. Liittymisvelvoite aikataulutetaan laitoksen liittymien rakentamisaikataulujen kanssa.
Laadimme vesihuollolle pitkän tähtäimen investointiohjelman, joka perustuu verkoston tutkittuun kuntoon sekä mahdollisiin tai jo tiedossa oleviin riskeihin.	Toivakan VesiKymppi-ohjelma laaditaan verkoston saneeraustoimenpiteiden ohjelmoimiseksi. Suunnittelukumppanin kilpailuttaminen 2024	VesiKymppi-ohjelma laaditaan rullaavaksi 10-vuoden ajanjaksoksi, jota päivitetään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

TALOUSLUVUT - VESIHUOLTO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toimintatuotot			
Myyntituotot	551 090	661 864	721 220
Maksutuotot			
Tuet ja avustukset	1 398	250	
Muut toimintatuotot	3 349		
Toimintatuotot yht.	555 837	662 114	721 220
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-128 663	-155 151	-150 966
Palvelujen ostot	-147 296	-189 478	-178 012
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-144 968	-251 814	-143 600
Avustukset			
Muut toimintakulut	-22 095	-11 000	-6 000
Toimintakulut yht.	-443 022	-607 443	-478 578
Toimintakate	112 815	54 671	242 642
Poistot ja arvonalentumiset	-255 572	-242 600	-219 331
Satunnaiset erät			
Tilikauden yli-/alijäämä	-142 757	-187 929	23 311

8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2024 - 2026

	2024/ €	2025/ €	2026/ €	Poisto-aika vuosina	Poistovaikutus €/vuosi
VESIHUOLTO					
Vesihuolto	70 000	100 000	100 000	30	2 333
Verkoston saneeraukset, verkoston laajennukset toiminta-alueella, saneerausohjelman laatiminen					
Manninen – Malviharjuntie (Kakara-vaaran alueen vesiputken ohitus sekä siirtoviemärin purkuputken muutokset)	10 000	85 000		30	3 167
LIIKENNEVÄYLÄT					
Taajama- alueen tieinfran kunnossapito ja peruskorjaus (huonokuntoisten tieosuuksien rungon ja pinnan korjaukset, katu- ja muun ulkovalaistuksien uusiminen energiatehokkaammiksi)	100 000	100 000	100 000	20	5 000
Palosentie kevyen liikenteen väylä ja katusaneeraus (liikenneturvallisuus)	5 000	150 000		30	5 167
MAL-liikennehankkeiden suunnittelu- rahoitus, kevytväylän jatkaminen Aittojärveltä, liikenneturvallisuus	10 000	60 000	60 000	20	6 500
KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ					
Viisarimäen yritystonttien esirakentaminen (yksi alue/määräala)	80 000			20	4 000
TOIMITILAPALVELUT					
Koulukeskus A-rakennus, käyttövesiputkiston saneeraushanke, sis. alakatto ja valaistussaneerauksia	700 000			20	35 000
Koulukeskus B-rakennus, käyttövesiputkiston saneeraushanke	5 000	267 000		20	13 600
Keskuskeittiön uusi pakastinhuone	15 000			5	3 000
Koulukeskuksen PTS-suunnitelman mukaiset korjausinvestoinnit					
A-rakennus	50 000	115 000	100 000		
B-rakennus	30 000	70 000	60 000		
Päiväkoti-nuorisotila Vakkarin pihan rakentaminen	80 000			20	4 000
Vanhan virastotalon purkamishanke	10 000	150 000			
Puukoulu kunnostushankeselvitys	10 000				
LIIKUNTAPAIKAT					
Urheilukentän perusrantaminen		50 000		5	10 000
Uimalan rakennukset			35 000	20	1 750
Leppäveden Isonkylänrannan sataman perusrantashanke ja kehittäminen	10 000	60 000		10	7 500
Nisulan OKT-alueen pienvienelaituri	65 000			5	13 000
HALLINTOPALVELUT					
Analogisen arkiston digitointi	150 000			15	10 000
Brutto	1 320 080	1 207 000	455 000		124 017

9. TULOSLASKELMAOSA

TULOSLASKELMA, KOKO KUNTA ULKOINEN

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 320 989	1 219 323	1 295 611	1 321 523	1 347 953
Maksutuotot	617 311	124 600	103 100	109 472	110 871
Tuet ja avustukset	399 663	249 282	124 000	124 000	124 000
Muut toimintatuotot	575 332	851 360	663 400	474 000	250 600
Toimintatuotot yht.	2 913 295	2 444 565	2 186 111	2 009 035	1 833 424
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-5 760 738	-5 071 677	-4 667 612	-4 814 086	-4 908 536
Palvelujen ostot	-11 241 471	-1 922 877	-2 058 598	-2 321 700	-2 543 370
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-929 694	-1 303 270	-809 830	-826 026	-842 546
Avustukset	-402 809	-295 000	-355 000	-279 000	-279 000
Muut toimintakulut	-272 411	-205 855	-194 840	-195 000	-195 000
Toimintakulut yht.	-18 607 123	-8 798 679	-8 085 880	-8 435 882	-8 768 452
Toimintakate	-15 693 828	-6 354 114	-5 899 769	-6 426 847	-6 935 028
Verotulot	9 325 214	5 023 000	5 488 000	5 590 000	5 690 000
Valtionosuudet	7 564 660	2 632 417	2 358 995	2 704 890	2 704 890
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	4 071	1 000	1 000	0	0
Muut rahoitustuotot	75 929	61 300	65 300	0	0
Korkokulut	-67 511	-270 000	-250 000	0	0
Muut rahoituskulut	-14 890	-21 600	-21 800	0	0
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-2 401	-229 300	-205 500	-155 500	-155 500
Vuosikate	1 193 645	1 072 003	1 741 727	1 712 543	1 304 362
Poistot ja arvonalentumiset	-912 808	-853 984	-818 005	-887 005	-915 689
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	280 837	218 019	923 722	834 538	388 673
Poistoeron muutos	21 444	21 440	21 444	21 444	21 444
Tilikauden yli-/alijäämä	302 281	239 459	945 166	855 982	410 117

Suunnitelmavuosien verotulot ja valtionosuudet perustuvat Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton ennustelaskelmiin. Henkilöstökuluja on nostettu 2 % suunnitelmavuosille 2025 ja 2026. Yleinen kustannustason nousu 2 % toimintakuluissa on otettu huomioon 2025–2026. TE2025 on huomioitu valtionosuuksissa ja toimintakuluissa.

TULOSLASKELMA, KOKO KUNTA SISÄINEN JA ULKOINEN

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 457 330	2 269 838	2 395 805	0	0
Maksutuotot	617 311	124 600	103 100	0	0
Tuet ja avustukset	399 663	249 282	124 000	0	0
Muut toimintatuotot	1 606 811	2 024 579	1 629 451	0	0
Toimintatuotot yht.	5 081 115	4 668 299	4 252 356	4 075 280	3 899 669
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-5 760 738	-5 071 677	-4 667 612	0	0
Palvelujen ostot	-12 373 053	-2 968 020	-3 066 628	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-934 453	-1 308 642	-815 250	0	0
Avustukset	-402 809	-295 000	-355 000	0	0
Muut toimintakulut	-1 303 890	-1 436 679	-1 247 635	0	0
Toimintakulut yht.	-20 774 943	-11 080 018	-10 152 125	-10 502 127	-10 834 697
Toimintakate	-15 693 828	-6 411 719	-5 899 769	-6 426 847	-6 935 028
Verotulot	9 325 214	5 023 000	5 488 000	5 590 000	5 690 000
Valtionosuudet	7 564 660	2 632 417	2 358 995	2 704 890	2 704 890
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	4 071	1 000	1 000	0	0
Muut rahoitustuotot	75 929	61 300	65 300	0	0
Korkokulut	-67 511	-270 000	-250 000	0	0
Muut rahoituskulut	-14 670	-21 600	-21 800	0	0
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-2 181	-229 300	-205 500	-155 500	-155 500
Vuosikate	1 193 865	1 014 398	1 741 726	1 712 543	1 304 362
Poistot ja arvonalentumiset	-912 808	-853 984	-818 005	-887 005	-915 689
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	281 057	160 414	923 721	834 538	388 673

10. KÄYTTÖSUUNNITELMAT

KÄYTTÖSUUNNITELMA - HALLINTOPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	60 825	25 325	15 400	-39,2 %
Toimintamenot, ulkoiset	-1 345 450	-1 157 593	-1 130 709	-2,3 %
Toimintakate, ulkoinen	-1 284 625	-1 132 268	-1 115 309	-1,5 %
Toimintatulot, sisäiset	237 739	244 550	192 692	-21,2 %
Toimintamenot, sisäiset	-66 782	-72 852	-56 097	-23,0 %
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-1 113 668	-960 570	-978 714	1,9 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-71 622	-35 280	-39 763	12,7 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 185 290	-995 850	-1 018 477	2,3 %

KÄYTTÖSUUNNITELMA - SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	755 113	685 593	619 411	-9,7 %
Toimintamenot, ulkoiset	-4 727 937	-5 022 885	-4 854 771	-3,3 %
Toimintakate, ulkoinen	-3 972 824	-4 337 292	-4 235 360	-2,4 %
Toimintatulot, sisäiset	-55			-
Toimintamenot, sisäiset	-1 323 780	-1 594 905	-1 401 951	-12,1 %
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-5 296 659	-5 932 197	-5 637 311	-5,0 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-91 266	-108 204	-50 231	-53,6 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 387 925	-6 040 401	-5 687 542	-5,8 %

KÄYTTÖSUUNNITELMA - KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	1 291 605	1 729 147	1 543 300	-10,7 %
Toimintamenot, ulkoiset	-1 945 556	-2 561 345	-2 042 400	-20,3 %
Toimintakate, ulkoinen	-653 951	-832 198	-499 100	-40,0 %
Toimintatulot, sisäiset	1 930 136	1 979 184	1 873 553	-5,3 %
Toimintamenot, sisäiset	-635 366	-612 978	-608 197	-0,8 %
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	640 819	534 008	766 256	43,5 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-738 135	-708 880	-727 197	2,6 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-97 316	-174 872	39 059	-122,3 %

11. RAHOITUSOSA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 073 595	1 037 301	1 741 727	1 712 543	1 304 362
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	312 525	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 386 120	1 037 301	1 741 727	1 712 543	1 304 362
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-522 214	-613 000	-1 320 080	-1 207 000	-455 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutusvoitot	3 000	0	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	-519 214	-613 000	-1 320 080	-1 207 000	-455 000
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	866 906	424 301	421 647	505 543	849 362
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	1 000 000	1 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-892 119	-842 119	-842 119	-908 786	-975 453
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset yhteensä	-892 119	-842 119	157 881	91 214	-975 453
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman lisäys	0	0	0	0	0
Oman pääoman vähennys	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-494	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	19 479	0	0	0	0
Saamisten muutos	-89 267	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	527 448	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	457 166	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-434 953	-842 119	157 881	91 214	-126 091
Rahavarojen muutos	431 953	-417 818	579 528	596 757	723 271
Rahavarat jakson alussa	1 972 205		0		0
Rahavarat jakson lopussa	1 540 252		0	0	0

Valtuusto vahvistaa investointeja varten lainanottovaltuudet 1 000 000 € vuodelle 2024. Varsinaisen lainanottovaltuuden lisäksi valtuusto myöntää valtuuden enintään 4 milj. €:n tilapäisrahoituksen ottamiseen kuntatodistuksien muodossa. Sitä on valtuus käyttää täysimääräisesti vain, jos kuntatodistusten korot ovat miinuskorkoisia.

12. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HALLINTOPALVELUT			
Kunnanjohtaja	1	1	1
Talous- ja hallintosuunnittelija	1	1	1
Palvelusihteeri	1/0*		
ICT-suunnittelija	1	1	1
Työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija	1	1	1
Henkilöstö- ja koulusihteeri	0,4	0,4	0,4
Viestintä- ja markkinointisuunnittelija	1	1	1
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA			
Rehtori-sivistysjohtaja	0,95	0,95	0,95
Henkilöstö- ja koulusihteeri	0,6	0,6	0,6
Hyvinvointisuunnittelija	1	1	1
Aineenopettaja	10	10	10
Luokanopettaja	13/12	12	12
Erityisopettaja	2	2	2
Erityisluokanopettaja	1	1	1
Esiopetuksen opettaja	1	1	1
Koulunkäynninohjaaja/-avustaja	11,5/8	8	8
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja	0,5/0	0	0
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1
Varhaiskasvatuksen opettaja	5	5	5
Lastenhoitaja	14/13	13	13
Varhaiskasvatuksen avustaja	1/2	2	2
Kirjastonjohtaja	0,05	0,05	0,05
Kirjastonhoitaja	1	1	1
Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija	1	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä ma	1/0	0	0
KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA			
Kuntaympäristöjohtaja	0,9	1	1
Rakennustarkastaja (2024 ostopalv.)	0	0**	0**
Ympäristötarkastaja (2024 kuntaympäristöjohtaja oto)	0,1	0**	0**
Palvelusuunnittelija	0,8	1	1
Kiinteistönhoitajat	3,6	3,6	3,6
Liikuntapaikkojen hoitaja	0,4	0,4	0,4
Vesihuoltolaitoksen hoitaja	2	2	2
Ruoka- ja siivouspäällikkö	1	1	1
Ravitsemistyöntekijä	4	4	4
Laitoshuoltaja (siivooja)	6	6	6

*kevät/syky ** Lupa- ja viranomaistehtävän järjestäminen selvitetään vuoden 2024 aikana

13. VUOSIKELLO

